

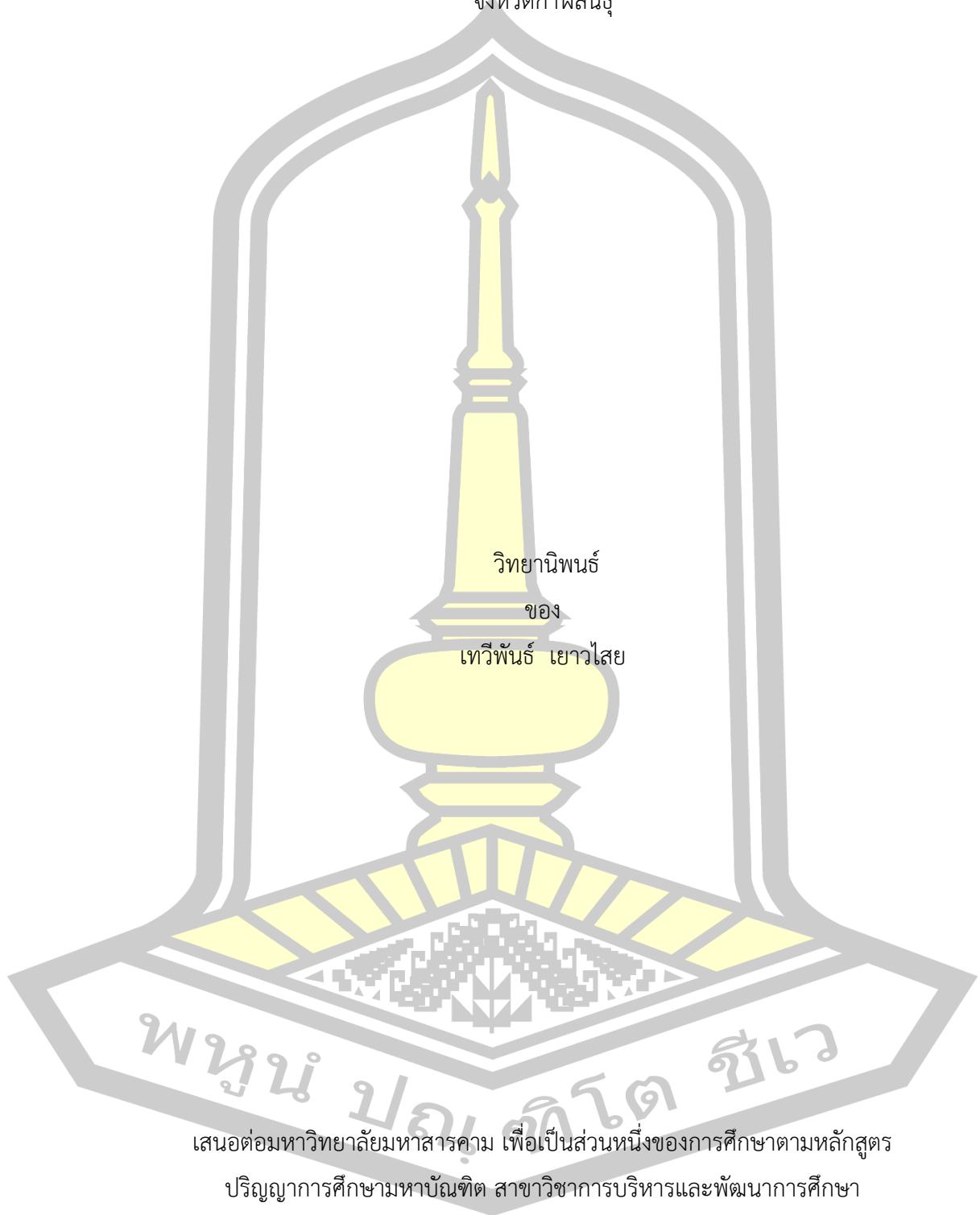
การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดกาฬสินธุ์

วิทยานิพนธ์
ของ
เทวีพันธ์ เยาวไสย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
มิถุนายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดกาฬสินธุ์

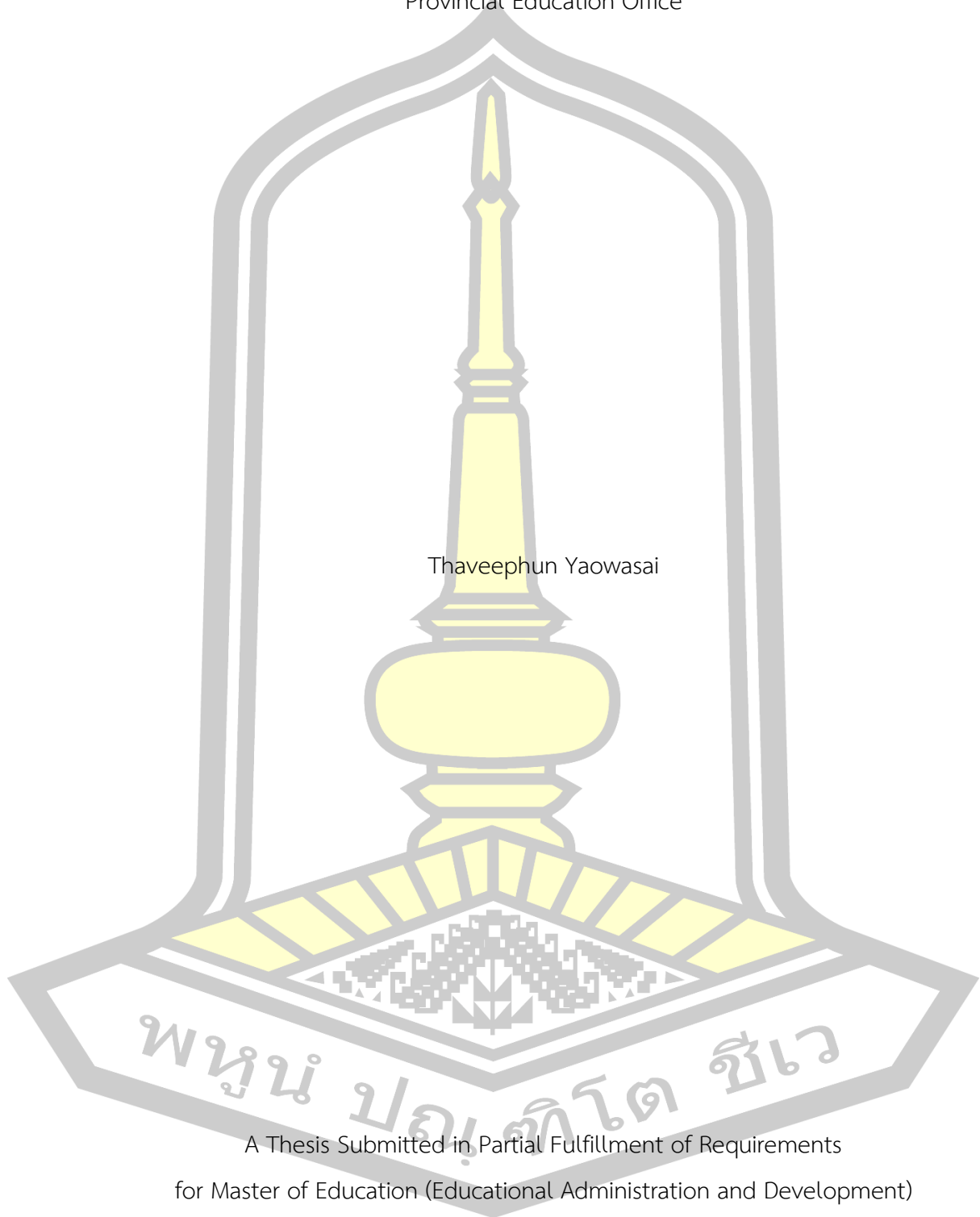

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

มิถุนายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Development of Guidelines for Well-being Administration in Private Schools of Kalasin
Provincial Education Office

Thaveephun Yaowasai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

June 2020

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวเทวีพันธ์ เยาวไสย
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ดร. สีวะกรณ์ กฤษณสุวรรณ)

..... กรรมการ

(ผศ. ดร. ธัชชัย จิตรนันท์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. อำนาจ ชนวงค์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์		
ผู้วิจัย	เทวีพันธ์ เยาวไสย		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร. สีวะกรณ์ ฤกษ์สุวรรณ		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 294 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น ระหว่าง 0.52 – 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี PNI ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง จำนวน 7 คน ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม และประเมินการพัฒนาแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

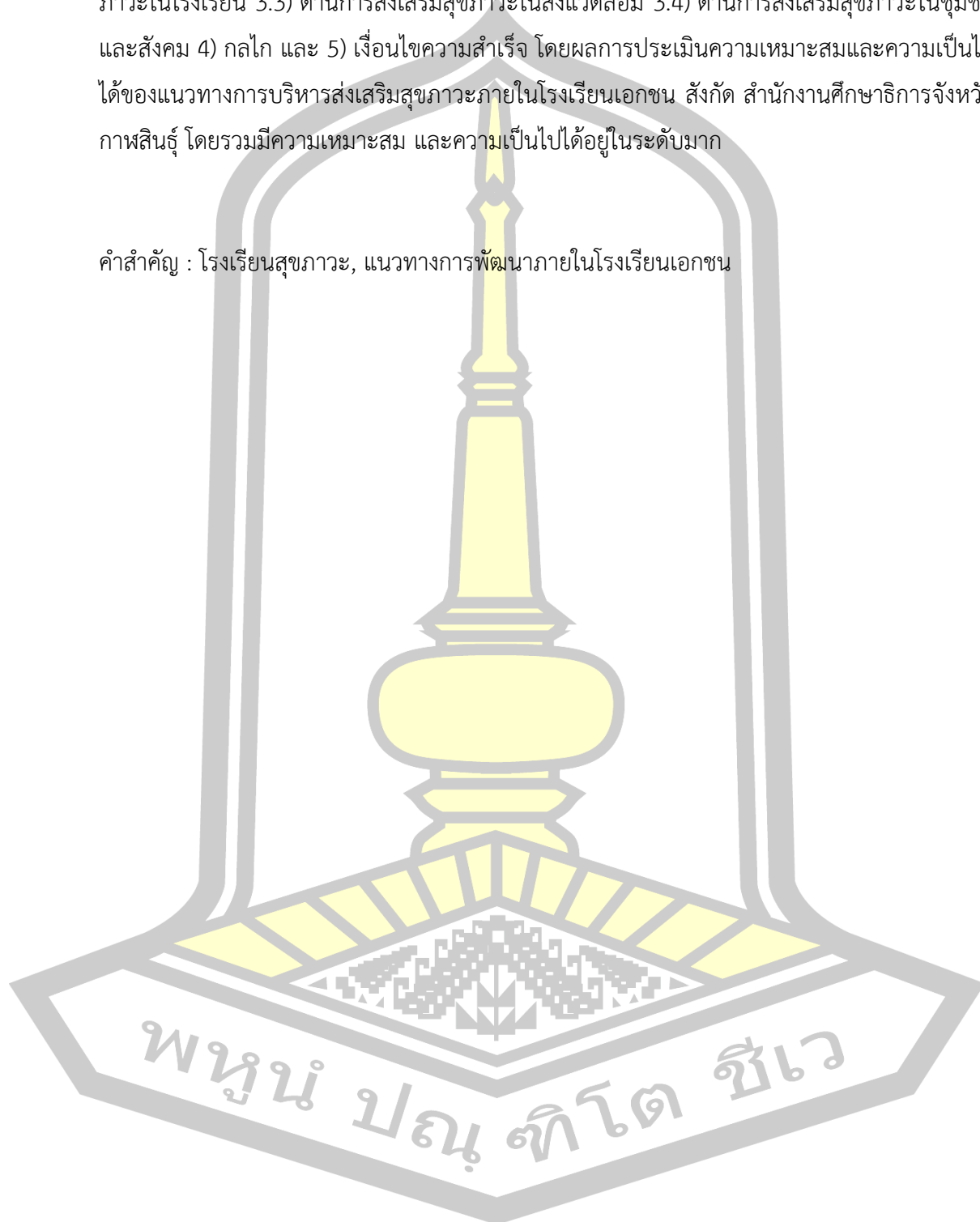
ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคนมีสุขภาวะ ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม

2. แนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนสังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย 3) แนวทางการ

ส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 3.1) ด้านคนมีสุขภาพ 3.2) ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน 3.3) ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม 3.4) ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม 4) กลไก และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : โรงเรียนสุขภาพ, แนวทางการพัฒนาภายในโรงเรียนเอกชน

TITLE	Development of Guidelines for Well-being Administration in Private Schools of Kalasin Provincial Education Office		
AUTHOR	Thaveephun Yaowasai		
ADVISORS	Sivakorn Krissanasuvan , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2020

ABSTRACT

The research aimed to study the current state, desirable conditions, need and development of guidelines for well-being within private schools of Kalasin Provincial Education Office. This research was divided into 2 phases: phases 1: study the current state, desirable conditions and need for well-being within private schools. The samples consisted of 294 school administrators and teachers. The research instrument was the questionnaire with an Index of Item Objective Congruence between 0.80-1.00 and a Reliability between 0.52 – 0.87. The statistics used for analyzing data were mean, standard deviation and priority need index. And phases 2: development of guidelines for well-being within private schools. Focus group discussion included 7 professionals as informants. The research instrument was the evaluation form. The statistics used for analyzing data were mean and standard deviation.

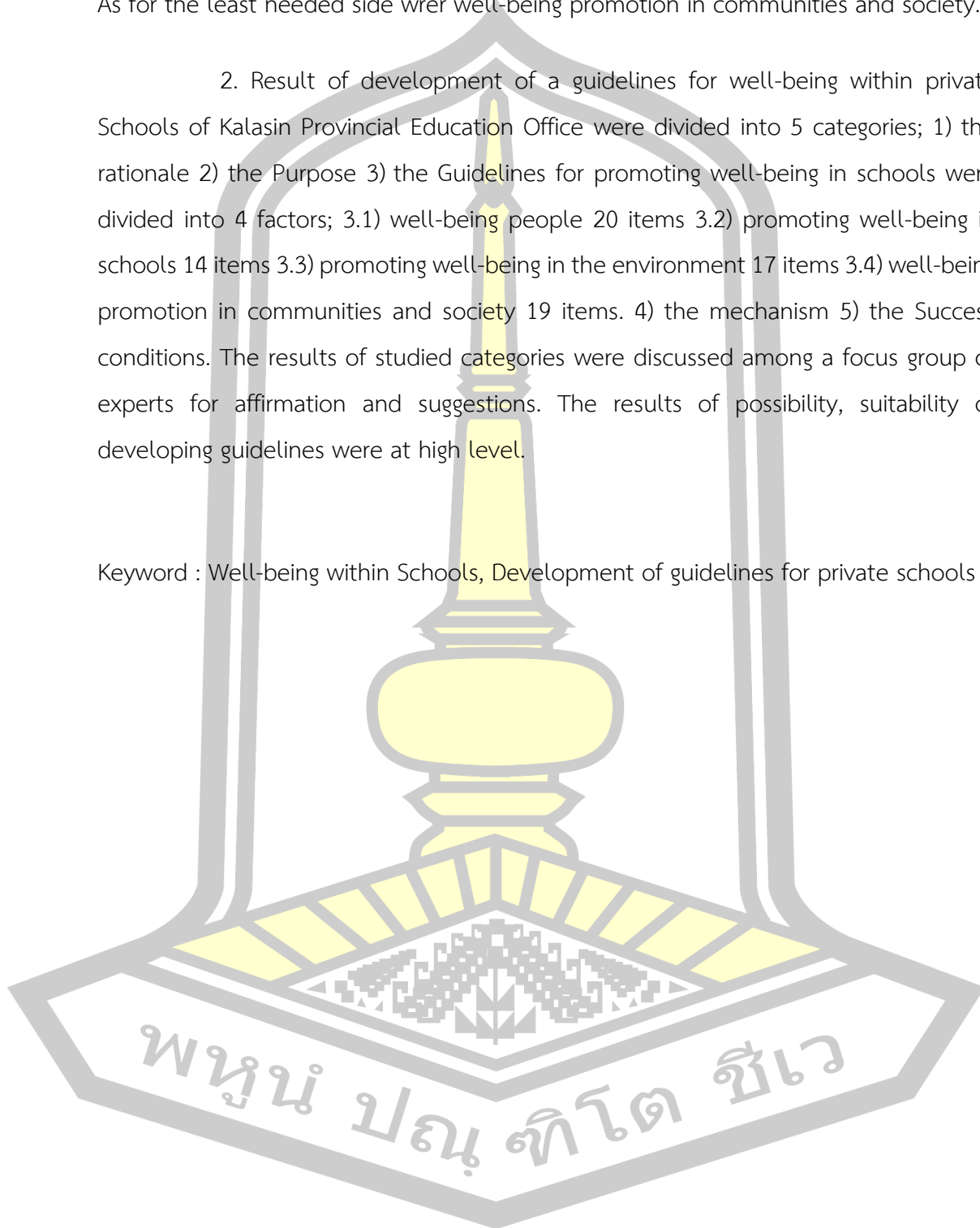
The results are as followed :

1. The current state of well-being within private Schools of Kalasin Provincial Education Office were at a high level. Considering all items, it was found that most of them were in the high level. Desirable conditions of Kalasin Provincial Education Office were at the highest level in all items. Result of the needs were In

promoting well-being in schools Have the most needs. Next is the well-being people. As for the least needed side wrer well-being promotion in communities and society.

2. Result of development of a guidelines for well-being within private Schools of Kalasin Provincial Education Office were divided into 5 categories; 1) the rationale 2) the Purpose 3) the Guidelines for promoting well-being in schools were divided into 4 factors; 3.1) well-being people 20 items 3.2) promoting well-being in schools 14 items 3.3) promoting well-being in the environment 17 items 3.4) well-being promotion in communities and society 19 items. 4) the mechanism 5) the Success conditions. The results of studied categories were discussed among a focus group of experts for affirmation and suggestions. The results of possibility, suitability of developing guidelines were at high level.

Keyword : Well-being within Schools, Development of guidelines for private schools

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก อาจารย์ ดร.สิวะกรณ์ กฤษณสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัตตานนท์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่อง ในการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ความกรุณา ชี้แนะในการศึกษาเรียนรู้ในระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ตลอดคณาจารย์ทุกท่านที่ เคยอบรมสั่งสอน ให้ความรู้สนับสนุนการแก่ผู้วิจัยจากเริ่มศึกษาเล่าเรียนในสถานศึกษาแห่งนี้เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม ธรรมทัตตานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษณก ดวงชาทม นายเสถียร นามชาติ และนายธนปกรณ์ เกตุวิเศษกุล ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม ธรรมทัตตานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ ดร.ณัฐชา แก้วเนตร นายจักรกฤษ สุวรรณโท นางสาวชฎากาญจณ์ ศรีเนตร นางนุจดจนาจ สัพโส และนายธนปกรณ์ เกตุวิเศษกุล ผู้อำนวยการ ที่ได้อนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ และคณะครู โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปย สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ โรงเรียนหนองอีดื้อห้วยขมิ้นวิทยา สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลการวิจัยทำให้การวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ สติปัญญาและประสบความสำเร็จในชีวิต

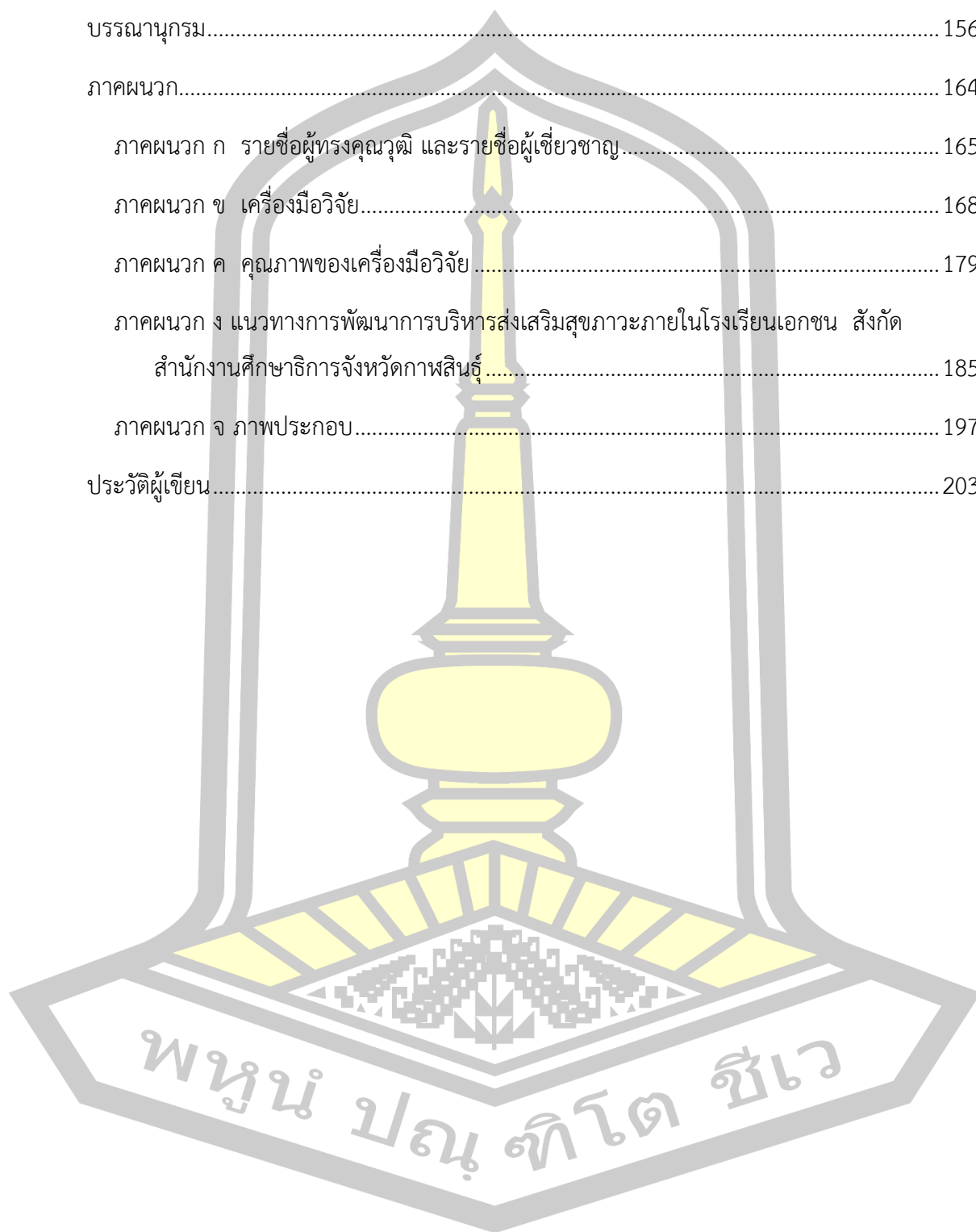
เทวีพันธ์ เยาวไสย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
บัญชีตาราง.....	ฉ
บัญชีภาพประกอบ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
หลักการบริหารการศึกษา.....	9
หลักการบริหารสถานศึกษา.....	11
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาวะภายในโรงเรียน.....	15
แนวทางและการพัฒนาแนวทาง.....	30
การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices).....	35
การบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA.....	37
การวิเคราะห์การจัดทำข้อมูล PNI.....	39

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI _{modified})	43
การสนทนากลุ่ม Focus Group	48
บริบทของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์	54
บริบทการจัดการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
1. งานวิจัยในประเทศ	57
2. งานวิจัยต่างประเทศ	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	66
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายใน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์	68
ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนการบริหารส่งเสริมสุขภาวะ ภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์	73
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการ บริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กาฬสินธุ์	83
ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์	93
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	146
ความมุ่งหมายของการวิจัย	146
สรุปผล	146
อภิปรายผล	147

ข้อเสนอแนะ.....	154
บรรณานุกรม.....	156
ภาคผนวก.....	164
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	165
ภาคผนวก ข เครื่องมือวิจัย.....	168
ภาคผนวก ค คุณภาพของเครื่องมือวิจัย.....	179
ภาคผนวก ง แนวทางการพัฒนาการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์.....	185
ภาคผนวก จ ภาพประกอบ.....	197
ประวัติผู้เขียน.....	203

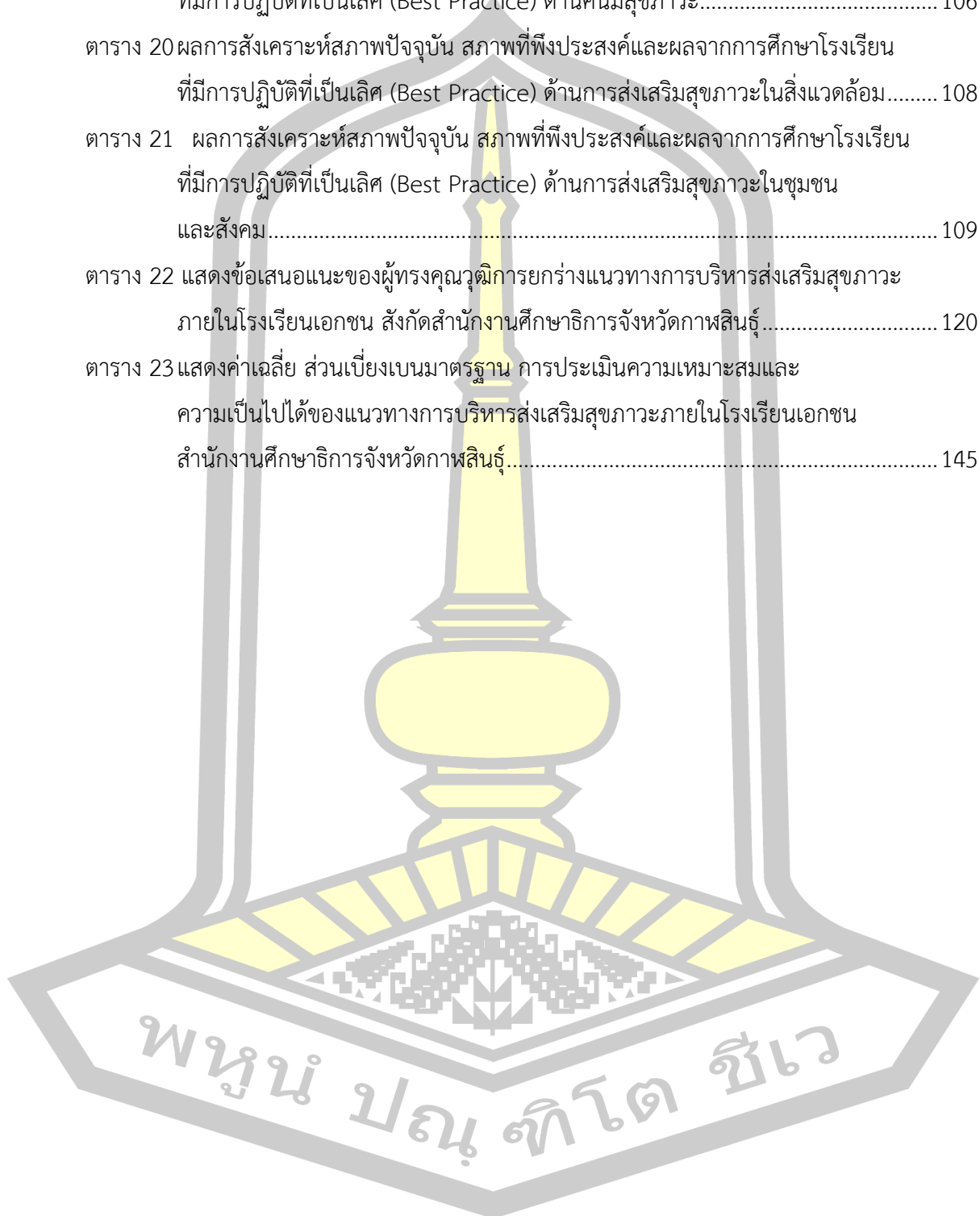

บัญชีตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของสุขภาวะภายในโรงเรียน	19
ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	69
ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	83
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน	84
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ด้านคนมีสุขภาวะ โดยรวมและรายข้อ	85
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ	86
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม โดยรวมและรายข้อ	87
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม โดยรวมและรายข้อ	88
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI <small>Modified</small>) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมและรายด้าน	89

ตาราง 10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กาฬสินธุ์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{Modified}) และลำดับความ ต้องการจำเป็นด้านคนมีสุขภาวะ.....	90
ตาราง 11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กาฬสินธุ์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) และลำดับความ ต้องการจำเป็นด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน.....	91
ตาราง 12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ ส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) และลำดับความ ต้องการจำเป็น ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม	92
ตาราง 13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กาฬสินธุ์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) และลำดับความ ต้องการจำเป็นด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม.....	93
ตาราง 14	สังเคราะห์ความถี่การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน.....	95
ตาราง 15	สังเคราะห์ความถี่การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ด้านคนมีสุขภาวะ	97
ตาราง 16	สังเคราะห์ความถี่การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม	99
ตาราง 17	สังเคราะห์ความถี่การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม.....	101
ตาราง 18	ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียน ที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน	104

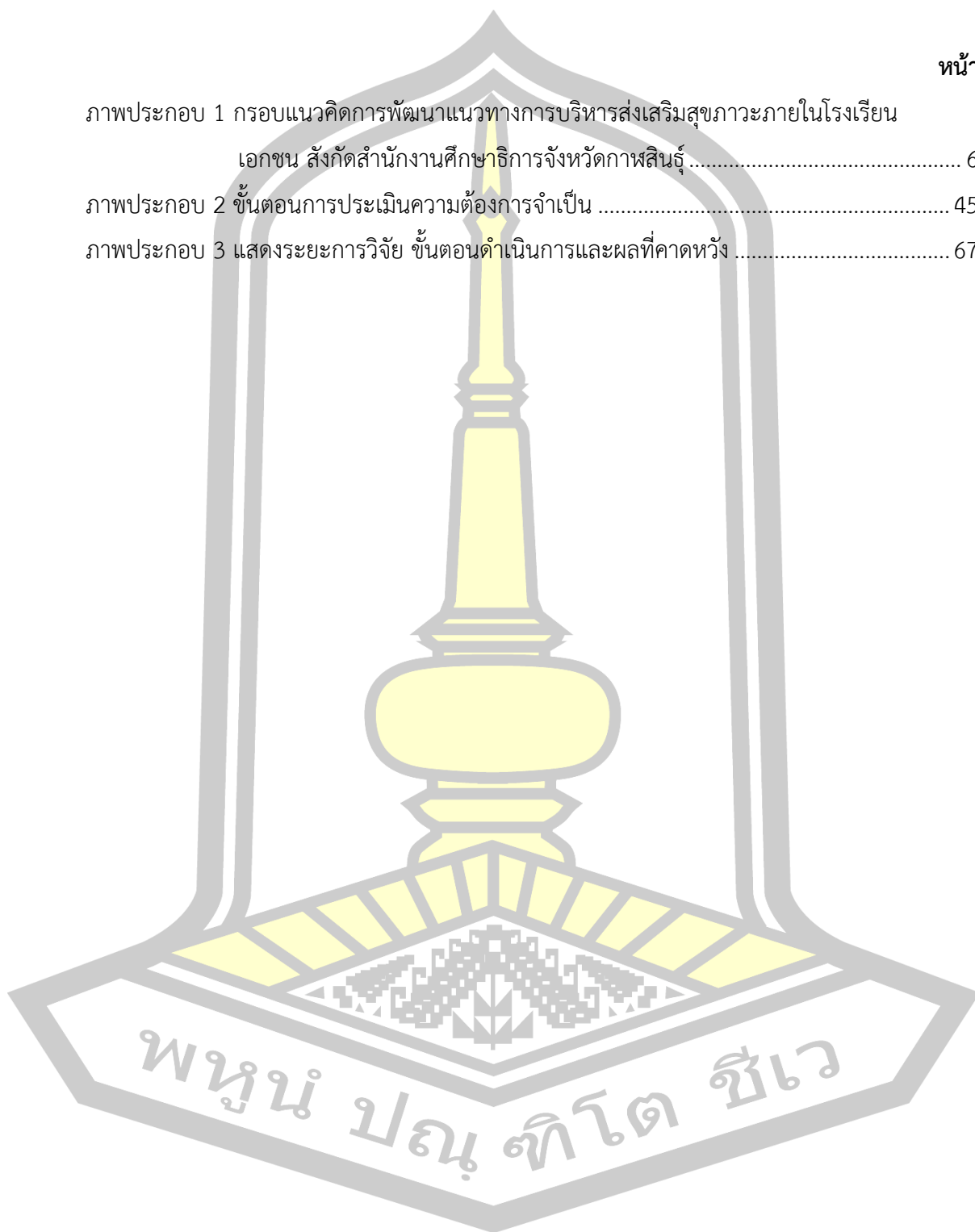
ตาราง 19 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียน ที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านคนมีสุขภาวะ.....	106
ตาราง 20 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียน ที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม.....	108
ตาราง 21 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียน ที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชน และสังคม.....	109
ตาราง 22 แสดงข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิการยกร่างแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะ ภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์.....	120
ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์.....	145

บัญชีภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์	6
ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น	45
ภาพประกอบ 3 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการและผลที่คาดหวัง	67

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่มีวิสัยทัศน์ ระบบสุขภาพไทยเข้มแข็ง เป็นเอกภาพ เพื่อคนไทยสุขภาพดีสร้างประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีพันธกิจ เสริมสร้าง สนับสนุนและประสานให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน นักวิชาการและภาค ประชาสังคม ในการอภิบาลและพัฒนาระบบสุขภาพไทยให้เข้มแข็ง รองรับกับบริบทของการ เปลี่ยนแปลงในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) เร่งการ เสริมสร้างสุขภาพของคนไทยเชิงรุก ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปด้านสุขภาพ เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัย มีสุขภาพแข็งแรง เร่งรัดพัฒนาระบบการดูแลเด็กให้มีพัฒนาการที่สมวัย เสริมสร้างความร่วมมือใน การดูแลให้เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพเจริญเติบโตเต็มศักยภาพ แข็งแรง พร้อมทั้งจะเรียนรู้ อาหารตามวัย ที่ถูกหลักโภชนาการ เติบโตอย่างมีคุณภาพทุกช่วงวัย มีความฉลาดทางสติปัญญาและอารมณ์ สร้าง ความตระหนักรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ลดปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบด้านสุขภาพ มีความรู้ และทัศนคติที่ถูกต้องด้านสุขภาพ เพื่อให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง และร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อ สุขภาพ ส่งเสริมการออกกำลังกายและการมีสุขภาพที่ดี (กระทรวงสาธารณสุข, 2559) โดยมุ่งเน้นการ พัฒนาคอนในทุกระดับ และในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ด้วยการสร้างเสริมให้คนมี สุขภาพดี เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผล ต่อสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ในการดูแลสุขภาพ การพัฒนารูปแบบการออก กกำลังกายและโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การใช้มาตรการทางกฎหมายและภาษี ในการ ควบคุมและส่งเสริมอาหาร และผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ การสร้างกลไกในการจัดทำนโยบาย สาธารณะ ที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพที่จะไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพ ดี (พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข, 2545)

สุขภาพหรือสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อความเจริญของงานและพัฒนา การทุก ๆ ด้านในตัวบุคคล ถ้าการศึกษาคือความเจริญของงานจริง บุคคลจะเจริญของงานไม่ได้หาก สุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของเราไม่สมบูรณ์ ไม่ดี หรือมีข้อบกพร่อง ถ้าเด็กมีสุขภาพดี การศึกษา เล่าเรียนก็ย่อมจะดำเนินไปได้ด้วยดี เด็กสามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ไปใช้ให้เป็น ประโยชน์ ได้อย่างสมบูรณ์ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม (สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา

วัฒนบุรณนธ์, 2542) การพัฒนาประเทศจะดีหรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับสุขภาวะหรือสุขภาพที่ดีของคนในประเทศเป็นสำคัญ ประเทศที่ประชากรมีสุขภาวะ มีสติปัญญา มีคุณธรรม มีความสามารถในการทำงาน ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนกัน ย่อมมีความสุขสงบสุขและเมื่อบุคคล ในชาติมีสุขภาวะดีทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม ย่อมมีความสามารถในการเรียนรู้และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ได้ดี อันจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศชาติได้ (เอมอชฌา วัฒนบุรณนธ์, 2556)

โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความรู้ เจตคติและพฤติกรรมทุกด้านแก่เด็ก ดังนั้นโรงเรียน จึงเป็นสถานที่ที่สำคัญมากต่อการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้องและมีสุขนิสัยที่ดีติดตัวไป จนถึงวัยผู้ใหญ่ (กรมอนามัย, 2553) การพัฒนาศักยภาพของคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ต้องเริ่มที่การเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตั้งแต่เด็ก ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะของการมีความรู้ ความสามารถในการทำงาน หรือดำรงชีวิตได้อย่างเป็นปกติ สุข มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจด้วยนั้น ต้องดำเนินการพัฒนาองค์ประกอบ การศึกษากับสุขภาพควบคู่กันไป โดยเริ่มจากวัยเด็ก อันเป็นวัยพื้นฐานของการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ที่มีศักยภาพและคุณภาพได้อย่างแท้จริง และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งจาก ทางบ้าน โรงเรียน ชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานที่มีคุณภาพ (วารภรณ์ บุญเชียง, 2556)

การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีความสุข จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น เมื่อเด็กได้เรียนรู้ด้วยความสุข ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ดำรงชีวิตอย่างคนที่มี ประสิทธิภาพ ดำรงชีวิตอย่างคนที่คิดถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วน ตน เป็นคนที่มีความสุขในการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นคนที่มีความสุขที่จะทำประโยชน์ให้กับ ประเทศชาติ (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2557) เป้าหมายการพัฒนาสุขภาวะในโรงเรียน สามารถจำแนกสุข ภาวะที่เป็นเป้าหมายได้ 4 ด้าน คือ คนมีสุขภาวะ โรงเรียนมีสุขภาวะ สิ่งแวดล้อมมีสุขภาวะ และ ชุมชน/สังคมมีสุขภาวะ ซึ่งองค์ความรู้ที่พบว่า สุขภาวะในโรงเรียนเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของคน ในสังคมไม่เฉพาะครูหรือเด็กนักเรียนเท่านั้น (ประวิต เอราวรรณ์, 2547) โดยการเป็นคนที่มีสุขภาวะ โดยสุขภาวะที่ดี ทำให้คนผู้นั้นสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ ซึ่งปกติคนเรามักจะมองไม่เห็นคุณค่ากัน นึก แต่จะมองเห็นคุณค่าก็ต่อเมื่อตนเองได้สูญเสียสุขภาพนั้นไปแล้ว (จิราภรณ์ จำปาจันทร์, 2555) ส่วนโรงเรียนมีสุขภาวะ มีความสำคัญในการแก้ปัญหาการศึกษา เพราะปัจจุบันความสามารถในการ แข่งขันของประเทศและคุณภาพเด็กและเยาวชนไทยมีแนวโน้มลดน้อยลงต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเกิดจาก ความล้มเหลวของระบบการศึกษาไทย จากปัญหานี้หลายภาคส่วน ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนา เด็กและเยาวชนของประเทศ โดยร่วมดำเนินการผ่าน “โรงเรียน” ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์ที่มี ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเยาวชนในวัยเรียนส่วนมากอยู่ในระบบโรงเรียน จึงมีความจำเป็นต้อง เสริมสร้างศักยภาพ และพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการ และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มี

คุณภาพได้ และระบบการศึกษาสร้างสุขผ่าน “โรงเรียนสุขภาวะ” คือ ทางเลือกที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาการศึกษาของเยาวชนไทยในเวลานี้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560) นอกจากนี้การจัดสิ่งแวดล้อมที่มีสุขภาวะ ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของคน การจัดสุขภาวะสิ่งแวดล้อมที่ดี ย่อมส่งผลต่อทุกชีวิตที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น ดังนั้น จึงควรหมั่นดูแลรักษาและบริหารจัดการสุขภาวะในสิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาด สะดวก ปลอดภัยจัดสภาพบรรยากาศให้มีความร่มรื่น และส่งเสริมการเรียนรู้ (ธีระ วรรณรัตน์, 2560) และชุมชน/สังคมมีสุขภาวะ อันเนื่องจากว่าชุมชนแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกันในเรื่องของลักษณะสภาพแวดล้อม และวิถีการดำรงชีวิตของผู้คนก็ตาม แต่ทุกชุมชนก็สามารถเป็นชุมชนสุขภาพดีได้ตามศักยภาพของตน โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคเป็นสำคัญ ก่อนที่จะทำความเข้าใจเรื่องความสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคในชุมชน ควรทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนที่มีสุขภาพดี (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560)

โรงเรียนสุขภาวะ มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน พัฒนาการศึกษาที่สามารถรับมือความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพ และพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการ และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสุขภาวะแก่ผู้เรียนได้ กล่าวคือ โรงเรียนต้องมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุขและชุมชนเป็นสุข โดยการปรับสภาพแวดล้อม ลดปัจจัยเสี่ยง จัดโครงสร้าง และระบบต่าง ๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อมครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนทั้ง ด้านกาย ใจ สังคม จิตวิญญาณและปัญญา โดยให้อิสระโรงเรียน ได้คิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากหน้างานของตนเองจนเป็นวิถีโรงเรียน สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียนตัวเองตามบริบทแต่ละโรงเรียน (กัมพล เจริญรักษ์, 2558)

จากผลการประเมินโรงเรียนสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สุขภาวะทางกายอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การเจริญเติบโตทางร่างกายอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทำให้เกิดผลกระทบต่อตัวนักเรียนทั้งด้าน การเรียน สุขภาพอนามัย ถ้าเด็กมีสุขภาพดี การศึกษาเล่าเรียนก็ย่อมจะดำเนินไปได้ด้วยดี เด็กสามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ได้อย่างสมบูรณ์ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีความสุข จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น เมื่อเด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพ ดำรงชีวิตอย่างคนที่คิดถึงประโยชน์ของสังคม และประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เป็นคนที่มีความสุขในการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นคนที่มีความสุขที่จะทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติ สาเหตุของสุขภาวะทางกายของเด็กต่ำมีสาเหตุเนื่องจาก ครูผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้ ทักษะและความเข้าใจในการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนอีกทั้งโรงเรียนยังขาดการส่งเสริมด้านสุขภาวะในโรงเรียนอีกด้วย

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้ดูแลด้านสุขภาวะในโรงเรียน และการเจริญเติบโตของผู้เรียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน โดยมุ่งศึกษาในกลุ่มภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้เกิดแนวทางที่สามารถใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานด้านสุขภาวะในโรงเรียนในโอกาสต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างไร
2. แนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์
2. ได้แนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

1.1 การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาภายใต้ขอบเขตเนื้อหา องค์ประกอบสุขภาวะภายในโรงเรียน (Donnette and Davis, 1998; ประเวศ วะสี, 2543; วิพุธ พูลเจริญ, 2544; ประวิต เอราวรรณ์, 2547; สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560) มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านคนมีสุขภาวะ 2) ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน 3) ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม

2. ขอบเขตประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ มีรายละเอียดการกำหนดขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,158 คน จาก 53 โรงเรียน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์, 2561)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 291 คน จาก 53 โรงเรียน ได้มาโดยวิธีการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970)

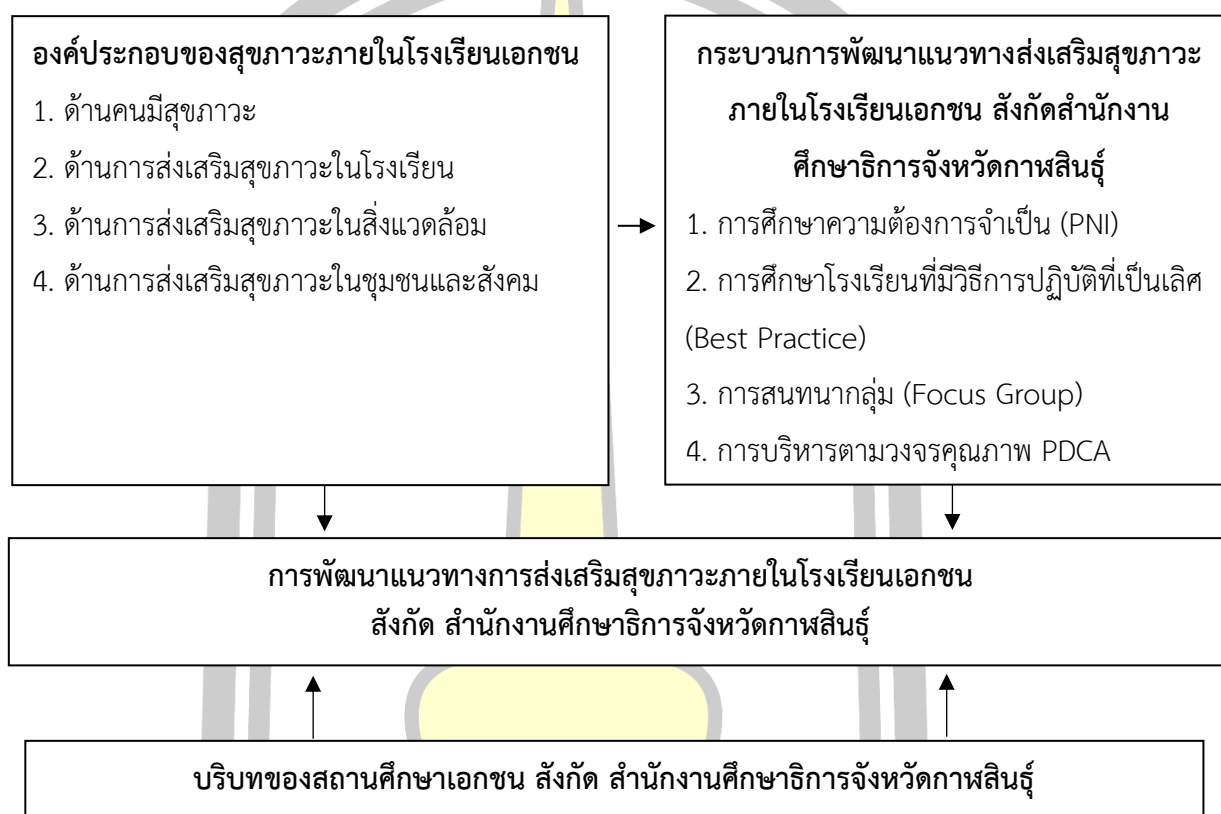
2. ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

2.1 การศึกษาวิธีการดำเนินงานการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 โรงเรียน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน รวมจำนวน 6 คน

2.2 การตรวจสอบยืนยันความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย นำเสนอได้ดังในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สุขภาวะภายในโรงเรียน หมายถึง ภาวะแห่งความสุขอันสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย ทางใจ ทางสังคม และทางจิตวิญญาณภายในโรงเรียน ประกอบด้วย

1.1 ด้านคนมีสุขภาวะ หมายถึง ความสมบูรณ์ ปลอดภัยของร่างกาย การมีสุขภาพทางกายที่ดี รวมถึงความเข้าใจสภาวะทางกายของตนเองและเพศตรงข้าม การดูแลรักษาสุขภาวะทางกายของตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วย การมีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้ สามารถคิดวิเคราะห์และ

แยกแยะ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและคนอื่น มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะและเห็นคุณค่าของตน ปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดีและมีพัฒนาการทางร่างกาย และสติปัญญาที่ดี

1.2 ด้านสุขภาวะในโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมีการนำองค์กรที่ดี มีการบริหารคุณภาพโดยใช้วงจร PDCA ผู้บริหารนั้นจะต้องมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำและมีความเป็นประชาธิปไตย มีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะ ประกอบด้วย มีการบริหารจัดการองค์กร ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ มีสิทธิและความเสมอภาค มีระบบช่วยเหลือนักเรียน แสดงออกซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความชอบ และมีส่วนร่วมในองค์กร

1.3 ด้านสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดการด้านอาคารสถานที่เพื่อส่งเสริมสุขภาวะที่ดี การควบคุม ดูแล สถานที่โดยรอบของโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบให้มีความสะอาด สะดวก ปลอดภัย มีการจัดสภาพบริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศร่มรื่นและส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย มีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ การส่งเสริมสัมพันธ์ภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน การอยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูลและมีความสมดุล ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ

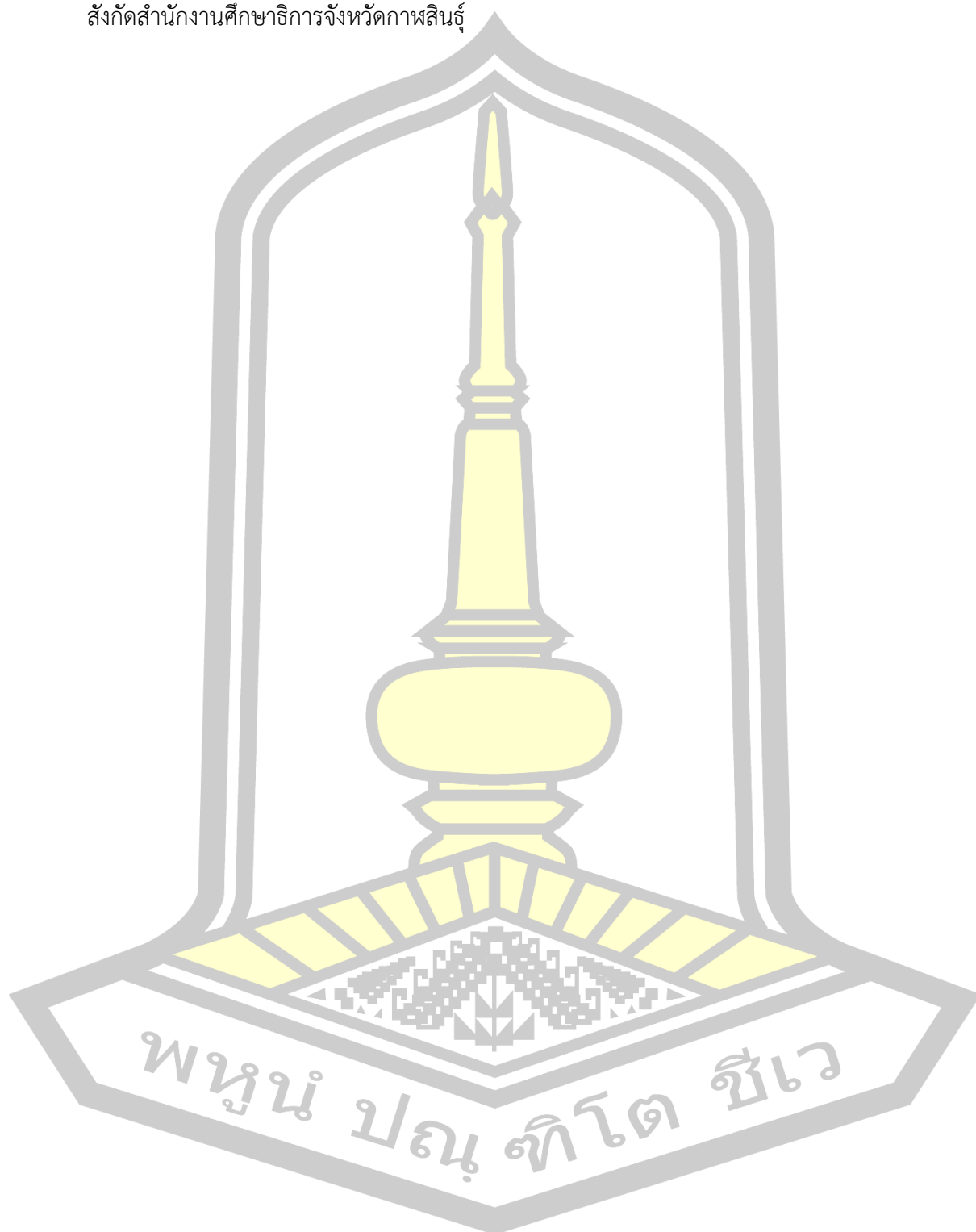
1.4 ด้านสุขภาวะในชุมชนและสังคม หมายถึง การสร้างสุขภาวะที่สมบูรณ์ทางสังคม การอยู่ร่วมกันด้วยดี มีครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง การมีความพึงพอใจในการมีสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล คือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความสามารถในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็ก ชุมชนมีสถานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และใช้ประโยชน์ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน ประกอบด้วย การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีครอบครัวที่อบอุ่น สังคมมีความยุติธรรม มีความเสมอภาค มีความเป็นประชาธิปไตย มีระบบบริการที่ดี มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา และมีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2. การพัฒนาแนวทางส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน หมายถึง การพัฒนาวิธีการบริหารงาน สำหรับงานด้านสุขภาวะภายในโรงเรียนที่ใช้เป็นต้นแบบการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1. หลักการ 2. จุดมุ่งหมาย 3. กลไก 4. แนวทางส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน ประกอบด้วย 4.1 การวางแผน 4.2 การปฏิบัติตามแผน 4.3 การตรวจสอบ 4.4 การปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม และ 5. เงื่อนไขความสำเร็จ

3. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ หมายถึง องค์กรที่ให้บริการการศึกษาแก่สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ตั้งอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์

4. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการโรงเรียน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมายของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

5. ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาเอกชน
สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด สำนักงาน
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอ
ตามลำดับ ดังนี้

1. หลักการบริหารการศึกษา
2. หลักการบริหารสถานศึกษา
3. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาวะภายในโรงเรียน
4. แนวทางและการพัฒนาแนวทาง
5. การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)
6. การบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA
7. การวิเคราะห์การจัดทำข้อมูล PNI
8. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})
9. การสนทนากลุ่ม Focus Group
10. บริบทโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์
11. บริบทการจัดส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน
12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 12.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 12.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักการบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา ไว้ดังนี้

Good (1973) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การวินิจฉัย สั่ง
การการควบคุมและการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา ทั้งการบริหาร ธุรกิจ
สถานศึกษาและการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
กับนักเรียน

วิจิตร ศรีสอ้าน และอมรรวิชัย นาครทรรพ (2548) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร การศึกษา หมายถึง กิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยการใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

เลิศดาว กลิ่นศรีสุข (2550) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความ ต้องการ ของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีต่อบุคคล เพื่อให้บุคคล พัฒนา ตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ความคิดความสามารถและความเป็นคนดีที่หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพซึ่งจะพัฒนาคนให้มี คุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคาร สถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษาการ ปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้เรียกว่า “ภารกิจ ทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารศึกษานั่นเอง”

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินงานกิจกรรมในสถานศึกษาเพื่อให้บุคคลพัฒนาตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์และ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยอาศัยกระบวนการที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษา ไว้ดังนี้

ศิริพงษ์ เสาภายน (2548) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อความเจริญต่อคุณภาพของผลิตทางการศึกษาและต่อการพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ เพราะถ้าหากไม่มีการบริหารแล้วการดำเนินงานของ สถานศึกษาอาจจะต้องพบกับอุปสรรคมากมายจนไม่สามารถดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษาเป็น การบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วม ดำเนินการมีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการ ประเมินผลการศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

ครรชิต มาลัยวงศ์ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญมาก เพราะการศึกษาของเยาวชนหรือคนในประเทศจะดีหรือเลว จะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับคนใน ประเทศอื่น ๆ ได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารการศึกษา หรืออีกนัยหนึ่งก็คือขึ้นอยู่กับผู้บริหาร

การศึกษาของบ้านเมืองนั่นเอง หากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษา และผลกระทบ ของการศึกษาต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติแล้ว ประเทศนั้นก็จะมี ความรุ่งเรืองในทุก ๆ ทาง ในทางตรงกันข้าม หากประเทศใดไม่มีนักบริหารการศึกษาที่เก่ง และทำงาน โดยกำหนดเอาความก้าวหน้าและความรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นธงชัยแล้ว ก็ยากที่ประเทศนั้นจะรุ่งเรืองได้

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรง และเชื่อถือได้ การบริหารการศึกษามีความจำเป็น เพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้าน ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ

หลักการบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้
มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

ศิลป์ชัย อ่วงตระกูล (2552) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกับกลุ่ม บุคคลมืออาชีพและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

ณัฐรฎา พวงธรรม (2553) ได้ไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหาร การพัฒนา และปรับปรุงวิธีการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพื่อนำพาสถานศึกษาสู่ความก้าวหน้า ส่งเสริมความเจริญด้านความคิด ความรู้ ควบคู่กับการสอดแทรกคุณธรรมแก่นักเรียนเพื่อให้ได้ นักเรียนที่มีคุณภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษสถานศึกษา หมายถึง การบริหารโรงเรียนเป็นการร่วมมือกันทำงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับการศึกษามากที่สุดผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถทักษะ ทักษะคิดค่านิยมคุณธรรมจริยธรรม โดยผ่านวิธีการของการจัดองค์การการสั่งการการอำนวยความสะดวกและการปรับปรุงการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทาง

2. ขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษา

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ

ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารวิชาการไว้ 12 ด้าน

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหาร
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร

หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สรุปได้ว่า ขอบข่ายของการบริหารวิชาการ เป็นการพัฒนาหลักสูตรให้สนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น พัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กำกับ ดูแล ติดตามผลและนิเทศเพื่อให้ครูได้ประเมินผลตามสภาพจริง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างหลากหลาย ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหลากหลาย

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดขอบข่ายของงานงบประมาณ ดังนี้

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล
4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน การเบิกเงินจากคลัง
6. การบริหารบัญชี การจัดทำบัญชีการเงิน
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

สรุปได้ว่า ขอบข่ายของการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วยการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศและดัชนีชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ด้านงบประมาณ จัดสรรงบประมาณได้อย่างเป็นระบบให้

คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการตรวจสอบติดตามการใช้ทรัพยากร โดยประเมินผลคุณภาพการปฏิบัติงาน และวิเคราะห์ความมีประสิทธิภาพ และคุ่มค่าการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษา ส่งเสริมการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาจัดการเงินในและนอกงบประมาณให้มีระบบการทำบัญชีที่ดี จัดทำ ควบคุม บำรุงรักษาพัสดุของสถานศึกษาให้เพียงพอและเป็นปัจจุบัน

2.3 ด้านการบริหารงานงานบุคคล

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) เสนอขอขยายภารกิจ บทบาทและหน้าที่ของงานบริหารงานบุคคลไว้ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลัง
2. การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
4. การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
6. การลาทุกประเภท
7. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
8. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
9. การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
10. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
11. การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
12. การออกจากราชการ
13. การจัดทำระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
14. การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
15. การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
16. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
17. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
18. การส่งเสริมวินัย คุณธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
19. การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
20. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคลมีขอบข่ายครอบคลุมงานเกี่ยวกับบริหารงานบุคคล

ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จัดให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานของแต่ละงานกำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษา สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรตามความเหมาะสม ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนวางแผน จัดระบบงานธุรการให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนด ขอบข่ายการบริหารทั่วไป มีดังนี้

1. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. การดำเนินงานธุรการ
9. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
10. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
11. การรับนักเรียน
12. การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
13. การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
14. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
15. การทัศนศึกษา
16. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
17. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
18. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน
19. องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
20. งานประสานราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
21. การรายงานผลการปฏิบัติงาน
22. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
23. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารงานทั่วไปมีขอบข่ายครอบคลุมงานเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้ทันสมัยมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการ

พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม จัดระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดแผนการรับนักเรียนของสถานศึกษาโดยประสานกับเขตพื้นที่การศึกษา จัดการศึกษาตามความเหมาะสมของท้องถิ่นและศักยภาพของสถานศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาทุกด้านรวมทั้งความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจและความถนัด

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาวะภายในโรงเรียน

1. ความหมายของสุขภาวะ

Murray and Zentner (1993) ได้ให้ความหมายสุขภาวะว่าเป็นภาวะความผาสุกของบุคคลที่สามารถปรับตัวทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ จิตวิญญาณ และสังคม ในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในและภายนอกเพื่อคงเสถียรภาพและความสุขสบาย เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของบุคคลและเป้าหมายของวัฒนธรรม

World Health Organization (WHO) (1998) ได้ให้ความหมายของสุขภาวะ (Health) ว่าสุขภาวะเป็น ภาวะที่เป็นสุขทางกาย (Physical Well-being) ภาวะที่เป็นสุขทางใจ (Mental Well-being) ภาวะที่เป็นสุขทางสังคม (Social Well-being) และภาวะที่เป็นสุขทางจิตวิญญาณ (Spiritual Well-being) ทั้งสี่มิตินี้ไม่ได้แยกจากกัน หากแต่เชื่อมโยงสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องในกันและกันอย่าง สภาวะทั้งทางกาย ทางจิต และทางสังคม มิได้หมายถึงเฉพาะการไม่พิการและการไม่เป็นโรคเท่านั้น

ประเวศ วะสี (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สุขภาวะ หรือภาวะ หมายถึง ที่เป็นสุข ทั้งกาย จิต สังคม จิตวิญญาณ เป็นความสุขและคุณค่าชีวิตซึ่งเกิดจาก ระบบสุขภาพที่มีความหมาย ยิ่งใหญ่ครอบคลุมเกินกว่าคำว่า สาธารณสุข สภาพการณ์ของระบบสุขภาพปัจจุบันมีวัตถุประสงค์เพื่อ “ซ่อมสุขภาพ” ไม่ใช่เพื่อ “สร้างสุขภาพ” การเรียนรู้การสร้างพฤติกรรมที่ดีและจัดสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูล คือเครื่องส่งเสริมสุขภาพ

วิพุธ พูลเจริญ (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สุขภาวะเป็นกระบวนการหรือพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่คุณภาพชีวิตที่มีคุณภาพตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ครอบคลุมถึงการดำเนินชีวิตที่ยืนยาว โดยพิจารณาจากปัจจัยทางร่างกาย จิตใจ สังคม จิตวิญญาณ ซึ่งสุขภาวะมิได้จำกัดอยู่เพียงการไม่เจ็บป่วยหรือพิการเท่านั้น

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “สุขภาพ” ต้องให้ความหมายกว้างขวางขึ้น จนสามารถทะลุกรอบการมองสุขภาพแบบเดิมที่นิยามสุขภาพ คือ “การไม่เป็นโรค” และมองปัญหาสุขภาพ คือ “เชื้อโรคที่สามารถกำจัดได้ด้วยวัคซีนและยา” เท่านั้น นิยามของสุขภาพแนวใหม่จึงมองสุขภาพ คือ “สุขภาวะที่ครอบคลุมและบูรณาการทั้งมิติ

ของกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ เข้าเป็นวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในตัวมนุษย์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคม”

สรุปได้ว่า สุขภาวะ หมายถึง ภาวะแห่งความสุขอันสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย ทางใจ ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ ได้แก่ สุขภาพทางกายที่ดี ได้แก่ การมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง คล่องแคล่ว มีกำลังไม่เป็นโรค ไม่พิการ อวัยวะต่าง ๆ อยู่ในสุขภาพที่ดีมีความแข็งแรงสมบูรณ์ ทำงานได้ตามปกติ มีประสิทธิภาพ สุขภาพทางใจที่ดี ได้แก่ จิตใจที่มีความสุข ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ทำจิตใจให้เบิกบาน มีสติ มีสมาธิ มีปัญญา สุขภาพทางสังคมที่ดี ได้แก่ ความสามารถของบุคคลที่สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมแห่งตนได้อย่างดี และมีความสุข การอยู่ร่วมกันด้วยดี มีครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมมีความยุติธรรม มีความเสมอภาค มีความภราดรภาพ มีสันติภาพ และสุขภาวะทางจิตวิญญาณที่ดี ได้แก่ ความรู้สึกมีความสุขในจิตใจที่เกิดขึ้นเมื่อทำความดี หรือจิตสัมผัสที่มีคุณค่าสูงส่ง หรือสิ่งสูงสุด เช่น การเสียสละ

2. ความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาวะ

Kar (1983) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาวะเป็นกระบวนการกระทำของบุคคลและสังคมที่ทำให้เกิดวิวัฒนาการของการอยู่ดีมีสุข (Advance of Well-being) และหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ โดยดำรงไว้ซึ่งพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของตนเอง สังคม และรักษาไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ

Murray and Zentner (1993) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาวะว่าเป็นกลุ่มกิจกรรมซึ่งช่วยยกระดับของสุขภาพและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นรวมถึง การที่แต่ละบุคคล ครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อมและสังคม ได้ประจักษ์ในศักยภาพสูงสุดด้านสุขภาพที่ดี

World Health Organization (WHO) (1998) ได้ให้ความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาวะว่า เป็น กระบวนการที่ช่วยให้ประชาชนสามารถควบคุม และปรับปรุงสุขภาพของตนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุถึงสภาวะสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะต้องสามารถระบุ และตระหนักถึงความปรารถนาที่มีอยู่ พึงพอใจต่อความต้องการเปลี่ยนแปลงหรือจัดการกับสิ่งแวดล้อมได้ดี กฎบัตรออกตาวา บัญญัติว่า การส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง กระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนเพิ่มสมรรถนะในการควบคุมและปรับปรุงสุขภาพของตนเองในการบรรลุซึ่งสุขภาพอันสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม การส่งเสริมสุขภาพ เป็น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูประบบสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วย การที่สังคมมีจิตสำนึกหรือจินตนาการใหม่ในเรื่องสุขภาพดี และเกิดพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน สถานที่ทำงาน ระบบบริการสังคม สื่อมวลชน ตลอดจนนโยบาย ดังนั้นการส่งเสริมสุขภาพจึงมิใช่อยู่ในความรับผิดชอบของภาคสุขภาพ (Health Sector) เท่านั้น แต่ออกไปนอกวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี (Health Life Styles) จนถึงความรู้สึกสบายด้วย

จุฬารัตน์ โสตะ (2543) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาวะ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริม และยกระดับความเป็นปกติสุขหรือความผาสุกของชีวิต (Well-being) และศักยภาพในด้านสุขภาพของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม เป็นพฤติกรรมที่น่าเข้ามา และนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดี (Approach Behavior) ไม่นั้นเรื่องโรคหรือปัญหาสุขภาพมุ่งที่จะส่งเสริมภาวะสุขภาพในทางบวก คือการมีสุขภาพที่ดีและการมีชีวิตที่ปกติสุข

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาวะ เป็นกระบวนการควบคุม ดูแล และพัฒนาสุขภาพของตนเองให้ดีขึ้นในการที่จะบรรลุสุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนจะต้องสามารถที่จะบ่งบอกและตระหนักถึงความมุ่งมาดปรารถนาของตนเองที่จะตอบสนองต่อความต้องการต่าง ๆ และสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย และระบบบริการสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อการมีสุขภาพที่ดี

3. องค์ประกอบของสุขภาวะ

จากการศึกษาเอกสาร มีนักการศึกษาให้แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาวะ ดังนี้

Donnette and Davis (1998) ได้นำเสนอองค์ประกอบของสุขภาวะ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สุขภาวะทางกาย (Physical Health)
2. สุขภาวะทางสังคม (Social Health)
3. สุขภาวะทางจิต (Mental Health)
4. สุขภาวะทางอารมณ์ (Emotional Health)
5. สุขภาวะทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Health)
6. สุขภาวะทางจิตวิญญาณ (Spiritual Health)

ประเวศ วะสี (2543) ได้นำเสนอองค์ประกอบของสุขภาวะใน 4 มิติ ดังนี้

1. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางกาย
2. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางจิต
3. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางสังคม
4. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางปัญญา

วิพุธ พูลเจริญ (2544) ได้นำเสนอองค์ประกอบของสุขภาวะใน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สุขภาวะทางกาย
2. สุขภาวะทางจิต
3. สุขภาวะทางสังคม
4. สุขภาวะทางจิตวิญญาณ

ประวิต เอราวรรณ์ (2547) ได้นำเสนอองค์ประกอบของสุขภาวะในโรงเรียน

4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านคนมีสุขภาวะ
2. ด้านโรงเรียนมีสุขภาวะ
3. ด้านสิ่งแวดล้อมมีสุขภาวะ
4. ด้านชุมชน/สังคมมีสุขภาวะ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560) ได้นำเสนอองค์ประกอบของสุขภาวะใน 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นสุข
2. โรงเรียนเป็นสุข
3. สภาพแวดล้อมเป็นสุข
4. ครอบครัวเป็นสุข
5. ชุมชนเป็นสุข

จากการศึกษาองค์ประกอบของสุขภาวะและสุขภาวะภายในโรงเรียนตามแนวคิดของนักการศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของสุขภาวะภายในโรงเรียน เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการวิจัย ดังในตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของสุขภาวะภายในโรงเรียน

นักวิชาการ องค์ประกอบ	โศคนิต (1998)	ประเวศ วะสี (2543)	วิพุธ พูลเจริญ (2544)	ประวิต เอราวรรณ (2547)	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (2560)	มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา(2560)	ความถี่	สรุปอันดับ
	1. ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในคน	/	/	/	/	/	/	6
2. ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน	/		/	/	/	/	6	2
3. ด้านสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม		/	/	/	/	/	6	3
4. ด้านโภชนาการในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะที่ดี				/	/		2	5
5. ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม	/	/	/	/	/	/	6	4
6. ด้านการส่งเสริมสุขภาวะทางจิตวิญญาณ	/						1	6

จากตาราง 1 ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของสุขภาวะภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านคนมีสุขภาวะ 2) ด้านสุขภาวะในโรงเรียน 3) ด้านสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม 4) ด้านสุขภาวะในชุมชนและสังคม ส่วนด้านการส่งเสริมสุขภาวะทางจิตวิญญาณได้นำไปรวมกับด้านการส่งเสริมสุขภาวะในคน และด้านโภชนาการในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะที่ดีได้นำไปรวมกับด้านการสร้างเสริมสุขภาวะในโรงเรียน เพราะเป็นเนื้อหาเดียวกัน ดังรายละเอียดสำหรับสุขภาวะในโรงเรียนแต่ละองค์ประกอบ มีดังต่อไปนี้

1. ด้านคนมีสุขภาวะ

1.1 ความหมายคนมีสุขภาวะ

Donnette and Davis (1998) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สุขภาวะทางกาย หมายถึง ลักษณะและรูปร่างของร่างกาย ประสาทสัมผัสทางกาย ความไวต่อการเจ็บป่วยและความผิดปกติ การทำหน้าที่ของร่างกาย สมรรถนะกำลังกาย และความสามารถฟื้นตัวจากการเจ็บป่วย

ประเวศ วัชรี (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สุขภาวะทางกายของคน หมายถึง ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง คล่องแคล่วมีกำลังไม่เป็นโรค ไม่พิการ มีเศรษฐกิจหรือปัจจัยที่จำเป็นพอเพียง ไม่เป็นอุปสรรควันตราย มีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ คำว่า กายในที่นี้หมายถึงกายภาพด้วย

วิพุธ พูลเจริญ (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สุขภาวะทางกาย หมายถึง ลักษณะและขนาดของร่างกายและสมรรถนะการรับรู้จากการสัมผัสทางกาย การเจ็บป่วยและความผิดปกติทางกาย สมรรถนะกำลังกายสมรรถนะ การฟื้นตัวจากการเจ็บป่วย และสมรรถนะในการดำเนินการภารกิจงาน

ประวีต เอรารวรรณ์ (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สุขภาวะทางกาย หมายถึง การปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดี เข้าใจพัฒนาการทางร่างกายและทางเพศของชายหญิง และรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารหรือการโฆษณาในสังคม

สรุปได้ว่า คนมีสุขภาพ หมายถึง ความสมบูรณ์ ปลอดภัยของร่างกาย การมีสุขภาพทางกายที่ดี รวมถึงความเข้าใจสภาวะทางกายของตนเองและเพศตรงข้าม การดูแลรักษาสุขภาพทางกายของตนเองและผู้อื่น

1.2 ความสำคัญของคนมีสุขภาพ

จิราภรณ์ จำปาจันทร์ (2555) ได้นำเสนอความสำคัญของสุขภาพหรือสุขภาพไว้ดังนี้

1.2.1 ความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่

สุขภาพก็เหมือนทรัพย์สินอันล้ำค่า การมีสุขภาพหรือสุขภาพที่ดี ทำให้คนผู้นั้นสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ ซึ่งปกติคนเรามักจะมองไม่เห็นคุณค่ากันนัก แต่จะมองเห็นคุณค่าก็ต่อเมื่อตนเองได้สูญเสียสุขภาพนั้นไปแล้ว เช่น สมมติว่าดวงตาทั้งคู่ที่เรากำลังใช้อ่านหนังสืออยู่ เผอิญมีอันเป็นไปเกิดพิการเสียทั้งสองข้าง จนเป็นเหตุให้เราได้รับความเจ็บปวดและมองอะไรไม่เห็น ในระหว่างที่ดวงตาของคนเราพิการ เราจะเกิดความรู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่าสภาพของดวงตาที่พิการช่างเป็นทุกข์ รวากับชีวิตทั้งชีวิตกำลังจะสิ้นหวังและอาจคิดต่อไปอีกว่า ถ้าหากดวงตาของเราหายดีเป็นปกติ เราจะพยายามป้องกันรักษาและทะนุถนอมดวงตาให้ปลอดภัยอยู่เสมอ

1.2.2 ความสำคัญของสุขภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

เป้าหมายในการดำเนินชีวิตของคนเราไม่ได้อยู่ที่การมีเงิน มีอำนาจ มีวาสนาและอยากมีทุกสิ่งทุกอย่างตามที่ตนเองปรารถนา แต่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่างหากเป็นสิ่งที่มนุษย์เราต้องการ โดยธรรมชาติแล้วร่างกายของคนเราต้องมีการเจริญเติบโต มีความแข็งแรง เพื่อ

ต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ และจะต้องมีชีวิตที่ยืนยาวพอสมควร ซึ่งร่างกายจะต้องได้รับสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร น้ำ อากาศ การพักผ่อน การออกกำลังกาย และการไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ จึงจะส่งผลให้มีสุขภาพกายที่ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บหรือการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุต่าง ๆ มีกล้ามเนื้อที่ทำงานได้ดีสามารถแบกภาระงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ร่างกายสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ส่วนทางด้านจิตใจนั้น ก็สามารถทำงานสัมพันธ์กับด้านร่างกายได้อย่างแน่นแฟ้น จะแยกออกจากกันเป็นสัดส่วนไม่ได้ ไม่มีความวิตกกังวล ไม่ถูกความเครียดมารบกวน นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ดังนั้น การที่บุคคลใดมีสุขภาพดี ย่อมเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วย

1.2.3 ความสำคัญของสุขภาพในการพัฒนาการศึกษา

ในแง่ของการศึกษา ถือว่าสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อความเจริญงอกงามและพัฒนาการทุก ๆ ด้านในตัวบุคคล ถ้าการศึกษาคือความเจริญงอกงามจริง บุคคลจะเจริญงอกงามได้อย่างไรหากสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจไม่สมบูรณ์ ถ้าหากลองพิจารณาอย่างแท้จริงจะเห็นว่า สุขภาพมีบทบาทสำคัญในชีวิตคนเราเรื่อยมา จากประวัติทางการศึกษาจะเห็นได้ว่าในสมัยกรีกโบราณ ก็ยังเล็งเห็นความสำคัญของสุขภาพอย่างมากเช่นเดียวกัน กล่าวคือ มีปรัชญาเมธีถึงสองท่าน ได้แก่ Aristotle และ Plato ได้มีความคิดเห็นสอดคล้องต้องกันว่า “ในการที่จะให้ การศึกษาด้านอื่น ๆ สมควรให้เด็กมีสุขภาพดีเสียก่อน” ทั้งนี้หมายความว่า หากเด็กมีสุขภาพไม่ดีแล้ว แม้จะให้การอบรมพิเศษอย่างไร การศึกษาเล่าเรียนก็ย่อมได้ผลไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยหรืออาจไร้ผล ก็เป็นได้ เช่นเดียวกับที่ Pestalozzi และ Froebel ได้กล่าวว่า “สิ่งที่เด็กเรียนรู้ย่อมสัมพันธ์โดยตรง กับระดับสุขภาพ เด็กที่มีสุขภาพไม่ดีแม้จะมีสติปัญญาสูง ก็มีอาจใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เท่าที่ควร” เนื่องจากความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดนี้เอง จึงกล่าวได้ว่า “สุขภาพเป็นบูรณาการที่สำคัญส่วนหนึ่งของการศึกษา” (Health is an integral part of education)

สรุปได้ว่า การเป็นคนมีสุขภาพที่ดีหรือมีสุขภาพที่ดีนั้น มีความสำคัญและจำเป็นทั้ง ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของตนเองในด้านชีวิตและความเป็นอยู่ การสร้างชีวิตที่มีคุณภาพซึ่งมีรากฐานจากการมีสภาวะที่ดี และในด้านการพัฒนาการศึกษา การมีสุขภาพที่ดี ยังเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางการศึกษาอีกด้วย

1.3 ตัวบ่งชี้ของด้านคนมีสุขภาพ

ประเวศ วะสี (2543) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของคนมีสุขภาพ ประกอบด้วย

1. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางกาย ประกอบด้วย ร่างกายแข็งแรง ปลอดภัย พลอดสารพิษ ปลอดภัย มีสัมมาชีพ

2. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางจิต ประกอบด้วย ความดี ความงาม ความสวย ความมีสติ

3. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางสังคม ประกอบด้วย สังคมสัมพันธ์ สังคมเข้มแข็ง สังคมยุติธรรม สังคมสันติ

4. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางปัญญา ประกอบด้วย ปัญญารับรู้เท่าทัน ปัญญาทำเป็น ปัญญาอยู่ร่วมกันเป็น ปัญญาบรรลุอิสรภาพ

ประวิต เอราวรรณ์ (2547) ได้กล่าวไว้ว่า ตัวบ่งชี้ของคนที่มีความสุข ประกอบด้วย

1. เป็นคนที่มีทักษะทางวิชาการหรือมีศักยภาพในการเรียนรู้ กล่าวคือมีความสามารถในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีความเข้าใจโดยการวิเคราะห์ แยกแยะ เชื่อมโยงและอธิบายเหตุผลได้

2. ต้องมีทักษะชีวิตหรือความสามารถในการปรับตัวเข้ากับคนอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

3. มีทักษะสุขภาพ คือการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดี เข้าใจพัฒนาการทางร่างกาย และทางเพศของชายหรือหญิง

4. ต้องเป็นผู้มีสิทธิและได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคทั้งการอยู่รอดปลอดภัย ได้รับการคุ้มครอง ได้รับการพัฒนา มีความเท่าเทียมทางเพศ

5. มีจิตสำนึกอนุรักษ์ มีทัศนคติอันดีในการบริโภค และวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ

6. การเป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม

จิราภรณ์ จำปาจันทร์ (2555) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของคนที่มีความสุข ประกอบด้วย

1. ด้านตัวบุคคล

1.1 ลักษณะทางพันธุกรรม (Genetic makeup)

1.2 เชื้อชาติ (Race)

1.3 เพศ (Sex) อายุและระดับพัฒนาการ (Age and development level)

1.4 ปัจจัยทางสรีรวิทยา (Physiological factors)

1.5 ปัจจัยทางด้านจิตใจ (Psychological Factors)

1.6 ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติ

1.7 พฤติกรรมอนามัย (Health behavior) หรือสุขปฏิบัติ (Health Practice)

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ด้านคนมีความสุข ประกอบด้วย มีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้ สามารถคิดวิเคราะห์และแยกแยะ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและคนอื่น มีคุณธรรม

จริยธรรม มีทัศนคติและเห็นคุณค่าของตน ปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดีและมีพัฒนาการทางร่างกาย และสติปัญญาที่ดี

2. ด้านสุขภาวะในโรงเรียน

2.1 ความหมายของการบริหารจัดการระบบสุขภาวะในโรงเรียน

ประวิต เอราวรรณ์ (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการระบบสุขภาวะในโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมีการนำองค์กรดี ซึ่งหมายความถึงความเป็นองค์กรและตัวผู้บริหาร กล่าวคือ องค์กรที่เป็นโรงเรียนต้องมีระบบการนำองค์กรดี มีการบริหารจัดการเป็นโรงเรียนต้องมีระบบ การนำองค์กรดีมีบริหารการจัดการโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดี มีการบริหารคุณภาพโดยใช้วงจร PDCA เป็นต้น ส่วนตัวผู้บริหารนั้นจะต้องมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำและมีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งนอกจากมีทั้งสามอย่างนี้แล้วต้องใช้ในการบริหารด้วย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการระบบสุขภาวะในโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน

สรุปได้ว่า สุขภาวะในโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมีการนำองค์กรดี มีการบริหารคุณภาพโดยใช้วงจร PDCA ผู้บริหารนั้นจะต้องมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำและมีความเป็นประชาธิปไตย และมีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะ

2.2 ความสำคัญของสุขภาวะในโรงเรียน

ประเวศ วะสี (2556) ได้กล่าวตอนหนึ่งในการปาฐกถานำเรื่องการเสริมสร้างพลังอำนาจการจัดการศึกษาที่สร้างสุขภาวะในโรงเรียนว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจการจัดการศึกษาที่สร้างสุขภาวะในโรงเรียน ถือเป็นภารกิจรูปประเทศไทยที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาที่ผ่านมาก่อให้เกิดทุกข์ทั่วไปหมด ฉะนั้นหากเราสามารถเปลี่ยนการศึกษาที่สร้างความสุขให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งเด็ก ผู้ปกครอง ครู ถือเป็นภารกิจที่สำคัญ เพราะการปฏิรูปการศึกษาถือเป็นเรื่องใหญ่ ถ้าทุกฝ่ายร่วมกันคิดถือเป็นพลังที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข อีกทั้งที่ผ่านมาแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นแผนที่ครอบคลุมทุกอย่างแต่ยังไม่เกิดขึ้น เพราะขึ้นอยู่กับคนทำหรือไม่ทำ เข้าใจหรือไม่เข้าใจ ซึ่งประเทศไทยขาดภูมิปัญญาด้านการจัดการ เพราะเราเรียนเป็นรายวิชา เน้นการท่องจำให้กับนักเรียนมากกว่าสอนความเข้าใจ ฉะนั้นการจัดการถือเป็นความเชื่อมโยงที่ดี “ขณะนี้ประเทศไทยขาดการจัดการไปอย่างน่ากลัว จนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายเพราะขาดการจัดการที่ดี” การเรียนรู้ทำให้เกิดปัญญาจนนำไปสู่ความสุข ถ้าการศึกษาเป็นความทุกข์ คนไทยก็เกลียดการศึกษา อะไรที่ทำให้เกิดความทุกข์คนจะมุ่งทำเรื่องนั้น ๆ ซึ่งหากการศึกษาทำให้คนเกิดความทุกข์ คนไทยก็จะมุ่งกลับไปเรียน และหากทุกโรงเรียนสร้างสุขภาวะในโรงเรียน ก็ทำให้เกิดความสุขได้อย่าง

ยั่งยืน การศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องเปลี่ยนหลักคิดใหม่โดยการศึกษาต้องเอาชีวิตเป็นตัวตั้ง เพราะการศึกษาคือชีวิต เด็กต้องเรียนรู้จากชีวิต อย่าแยกการศึกษาออกจากชีวิต

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560) ได้นำเสนอเกี่ยวกับ ความสำคัญของโรงเรียนสุขภาวะดังนี้ ปัจจุบันความสามารถในการแข่งขันของประเทศและคุณภาพ เด็กและเยาวชนไทยมีแนวโน้มลดน้อยลงต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเกิดจากความล้มเหลวของ ระบบการศึกษา ไทย จากปัญหานี้หลายภาคส่วน ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ โดย ร่วมดำเนินการผ่าน “โรงเรียน” ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเยาวชนใน วัยเรียนส่วนมากอยู่ในระบบโรงเรียน จึงมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างศักยภาพ และพัฒนาโรงเรียนให้ สามารถบริหารจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพได้ และระบบการศึกษาสร้างสุขผ่าน “โรงเรียนสุขภาวะ” คือ ทางเลือกที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาการศึกษาของเยาวชนไทยในเวลานี้

จากการศึกษาความสำคัญของโรงเรียนสุขภาวะสรุปได้ว่า โรงเรียนสุขภาวะ เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศไทย เพราะเยาวชนไทยเริ่มเรียนรู้ทักษะ ชีวิตจากโรงเรียนและการศึกษาที่ตื้นเขิน ควรให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนาน และเห็นเป้าหมายของ การดำเนินชีวิต การเรียนรู้ เพื่อนำสู่การพัฒนาตนเองและพัฒนาประเทศ

2.3 ตัวบ่งชี้ด้านโรงเรียนมีสุขภาวะ

ประวิต เอราวรรณ์ (2547) ได้กล่าวไว้ว่า ตัวบ่งชี้ด้านโรงเรียนมีสุขภาวะ ประกอบด้วย

1. มีการนำองค์กรดี หมายถึงความเป็นองค์กรและตัวผู้บริหาร กล่าวคือ องค์กรที่เป็นโรงเรียนต้องมีระบบการนำองค์กรดี มีการบริหารจัดการโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงที่ดี มีการบริหารคุณภาพโดยใช้วงจร PDCA เป็นต้น ส่วนผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ มีภาวะ ผู้นำและมีความเป็นประชาธิปไตย
2. การเรียนรู้ในโรงเรียนต้องเป็นการเรียนรู้ที่มีความสุข ซึ่งครอบคลุมทั้งครู และนักเรียน เป็นเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม มีการบูรณาการ และเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ สิ่งแวดล้อม และวิถีของผู้เรียน
3. การอยู่ร่วมกันของคนทุกคนในโรงเรียนต้องคำนึงถึงสิทธิและความเสมอภาค โดยเฉพาะการกำหนดนโยบาย มาตรการ หรือการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะต้องตอบสนองต่อ สิทธิของเด็ก
4. โรงเรียนต้องมีบรรยากาศเป็นมิตร ทุกคนในโรงเรียนร่วมมือกันทำงานหรือ แก้ปัญหา มีการทำงานเป็นทีมและเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งทั้งการเรียนรู้ การตอบสนองต่อสิทธิและความ เสมอภาค

5. โรงเรียนต้องมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นอกเหนือไปจากบริหารจัดการเรียนการสอน ซึ่งการดูแลช่วยเหลือเป็นทั้งการส่งเสริมพัฒนาการป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียนอย่างทั่วถึงซึ่งต้องอาศัยระบบการบริหารจัดการในโรงเรียน และการประสานงานกับครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานภายนอก

6. การที่โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเองทั้งนี้เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมตามความสนใจซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเช่นเดียวกัน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า ตัวบ่งชี้ของโรงเรียนมีสุขภาพะ ประกอบด้วย สุขภาพ อนามัย ชีวิตที่ภาคภูมิใจ ชีวิตการทำงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ชีวิตครอบครัวและชีวิตในชุมชน ผลประโยชน์การทำงาน สภาพการทำงาน การมีส่วนร่วมในองค์กรแรงงาน ความมั่นคงในการทำงาน และความสุขในการทำงาน

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ด้านโรงเรียนมีสุขภาพะ ประกอบด้วย มีการบริหารจัดการองค์กร ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ มีสิทธิและความเสมอภาค มีระบบช่วยเหลือนักเรียน แสวงหาซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความชอบ และมีส่วนร่วมในองค์กร

3. ด้านสุขภาพะในสิ่งแวดล้อม

3.1 ความหมายของสุขภาพะในสิ่งแวดล้อม

ประวิต เอราวรรณ์ (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการด้านบรรยากาศในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพะที่ดี หมายถึง การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและโดยรอบ ซึ่งมีคุณลักษณะสะอาดปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการด้านบรรยากาศในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพะที่ดี หมายถึงสภาพแวดล้อมเป็นสุข โรงเรียนมีการจัดสภาพบริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศร่มรื่นและส่งเสริมการเรียนรู้

สรุปได้ว่า สุขภาพะในสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดการด้านอาคารสถานที่เพื่อส่งเสริมสุขภาพะที่ดี การควบคุม ดูแล สถานที่โดยรอบของโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ให้มีความสะอาด สะดวก ปลอดภัย มีการจัดสภาพบริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศร่มรื่นและส่งเสริมการเรียนรู้

3.2 ความสำคัญของสุขภาพะในสิ่งแวดล้อม

ธีระ วรธนารัตน์ (2560) ได้นำเสนอความสำคัญของสุขภาพะในสิ่งแวดล้อมไว้ว่า ลักษณะของภาระโรคในแต่ละประเทศทั่วโลกที่ส่วนหนึ่งพลิกโฉมจากโรคติดต่อไปสู่โรคเรื้อรัง จากการแพร่หลายของวิถีชีวิตแบบตะวันตกและแบบเมือง อีกส่วนหนึ่งของภาระโรคเกิดในรูปการเปลี่ยนแปลงด้านการแพร่ระบาดของโรคติดต่อที่เป็นไปอย่างง่ายดายมากขึ้น เพราะคนซีกโลกหนึ่งสามารถเดินทางไปยังอีกซีกโลกหนึ่งได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว ทั้งนี้ อีกปัจจัยหนึ่งที่เอื้อให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงของภาระโรค ทั้งโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อนั้นคือ สิ่งแวดล้อมซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์นั่นเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เรารู้จักกันดีเช่น ภาวะโลกร้อนที่มีผลต่อพัฒนาการของโรคอุบัติใหม่ และอุบัติซ้ำ (Emerging and re-emerging diseases) จนไปถึงสิ่งแวดล้อมด้านแสง สี เสียง และสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการเกิดโรคต่าง ๆ และ/หรือจะเป็นอุปสรรคต่อการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขโรคต่าง ๆ อีกด้วย ดังนั้น หากเราได้ทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงเรื่องผลจากสิ่งแวดล้อมต่อการเกิดโรคว่ามีผลมากน้อยเพียงใด ตัวแปรหนึ่งที่นิยมใช้เพื่อทำการคาดประมาณผลจากปัจจัยใด ๆ ก็ตาม ต่อการเกิดโรคในประชากร คือ Population Attributable Fraction (PAF) หรือแปลเป็นไทยว่า สัดส่วนของผลจากปัจจัยที่ศึกษาต่อผลลัพธ์ที่ต้องการศึกษาในประชากรนั่นเอง มีโรคมามากมายทั้งโรคติดต่อและไม่ติดต่อ รวมถึงประเด็นเฉพาะ เช่น การหกล้ม การจมน้ำ การทำร้ายกัน รวมถึงภาวะเฉื่อยชาทางกาย (Physical inactivity) ซึ่งเห็นว่าสิ่งแวดล้อมมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในสัดส่วนที่สูง นั้นหมายความว่า หากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องควบคุม ป้องกัน และแก้ไขภาวะนั้น ได้หันมาสนใจพัฒนามาตรการเพื่อจัดการปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ก็จะสามารถลดโอกาสในการเกิดโรคนั้น ๆ ได้อย่างมาก

สรุปได้ว่า สุขภาวะในสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของคน การจัดสุขภาวะสิ่งแวดล้อมที่ดี ย่อมส่งผลกระทบต่อทุกชีวิตที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น ดังนั้น จึงควรหมั่นดูแลรักษาและบริหารจัดการสุขภาวะในสิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาด สะดวก ปลอดภัย จัดสภาพบรรยากาศให้มีความร่มรื่นและส่งเสริมการเรียนรู้

3.3 ตัวบ่งชี้ด้านสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม

ประวัติ เอรารธรรม (2547) ได้กล่าวไว้ว่า ตัวชี้วัดของสุขภาวะในสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย

1. มีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ
2. ทรัพยากรที่มีถูกใช้อย่างประหยัดและเห็นคุณค่า เช่นน้ำ ไฟฟ้า น้ำมัน

เชื้อเพลิง

ไพบูลย์ โล่ห์สุนทร (2550) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อม (Environment factor) ประกอบด้วย สิ่งที่สามารถสัมผัสได้ และไม่สามารถสัมผัสได้ แบ่งเป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment) ที่เป็น สาเหตุของการต้องเข้ารับบริการสุขภาพ เช่นแสงแดด อากาศและความรู้สึก สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ (Biological environment) สิ่งแวดล้อมทางเคมี (Chemical environment) สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม (Social-economic environment) ทุกสิ่งมีความสัมพันธ์กันกับการบริการสุขภาพที่ต้องมีการกระจายการใช้แผนพัฒนาการสาธารณสุขแห่งชาติ

กระทรวงสาธารณสุข (2559) ได้กำหนดให้ องค์ประกอบของสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ทรัพยากรส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของชุมชน เป็นการช่วยให้ชุมชนเรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูลและสมดุลด้านกายภาพ ชีวภาพ และสังคม ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของทุกคน เช่น การผลิตนมถั่วเหลือง การนวดแผนไทย การปลูก และ ผลิตสมุนไพรในชุมชน และการผลิตข้าวซ้อมมือ เป็นต้น การส่งเสริมการปลูกสวนผสม โดยการแนะนำให้ปลูกต้นไม้ยืนต้น ไม้ผล และสมุนไพรผสมผสานกันไป เพราะนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์และในส่วนของ ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งของพืชสมุนไพรแล้วยังช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดย การขายพืชสมุนไพร และในระยะยาว การปลูกไม้ยืนต้นเปรียบเสมือน "ต้นไม้บ้านอายุชีวิต" ไว้ใช้จ่ายยาม แก่เฒ่าได้ด้วย เนื่องจากการขายต้นไม้ขนาดใหญ่ จะมีราคาสูงมาก การส่งเสริมสัมพันธภาพและมิตรไมตรีที่ดีต่อกันภายในชุมชน เป็นการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม โดยเน้นโดยเน้นให้ชุมชนเห็นความสำคัญของความสามัคคีซึ่งสามารถช่วยทำให้เกิดพลังในการทำงาน และแก้ปัญหาได้ทุกอย่างให้ลุล่วงไปด้วยดีและมีความสมอภาคเท่าเทียมกัน

สรุปได้ว่า สุขภาวะในสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย มีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ การส่งเสริมสัมพันธภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน การอยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูลและมีความสมดุล ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ

4. ด้านสุขภาวะในชุมชนและสังคม

4.1 ความหมายสุขภาวะที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน

Donnette and Davis (1998) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมสร้างเสริมสุขภาวะที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน หมายถึง การมีความพึงพอใจในการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล คือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความสามารถในการปรับตัวกับ สถานการณ์ทางสังคม และ พฤติกรรมประจำวัน

ประเวศ วะสี (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมสร้างเสริมสุขภาวะที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน หมายถึง การสร้างสุขภาวะที่สมบูรณ์ทางสังคม การอยู่ร่วมกันด้วยดี มีครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมมีความยุติธรรม มีความเสมอภาค มีความภราดรภาพ มีสันติภาพมีความเป็นประชาสังคม มีระบบบริหารที่ดี และระบบการบริการเป็นกิจกรรมทางสังคม

วิพุธ พูลเจริญ (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมสร้างเสริมสุขภาวะที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน หมายถึง พิจารณาได้จากความสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น การปรับตัวให้เข้ากับสถานะทางสังคม และพฤติกรรมประจำ

ประวิต เอราวรรณ์ (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมสร้างเสริมสุขภาวะที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนไว้ว่า หมายถึง การระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อจัดการศึกษา

รวมทั้งการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็ก การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา ร่วมรับรู้และแก้ไขปัญหา รวมทั้งร่วมประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน

สรุปได้ว่า สุขภาวะที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน หมายถึง การสร้างสุขภาวะที่สมบูรณ์ทางสังคม การอยู่ร่วมกันด้วยดี มีครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง การมีความพึงพอใจในการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล คือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความสามารถในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็ก ชุมชน มีสถานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และใช้ประโยชน์ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน

4.2 ความสำคัญของสุขภาวะในชุมชนและสังคม

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560) ได้นำเสนอเกี่ยวกับสุขภาวะหรือสุขภาพชุมชนไว้ว่า ชุมชนแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกันในเรื่องของลักษณะ สภาพแวดล้อม และวิถีการดำรงชีวิตของผู้คนก็ตาม แต่ทุกชุมชนก็สามารถเป็น ชุมชนสุขภาพดีได้ตามศักยภาพของตน โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคเป็นสำคัญ ก่อนที่จะทำความเข้าใจเรื่องความสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน ควรทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนที่มีสุขภาพดี ซึ่งได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ชุมชนมีสุขภาพดีว่ามี 3 ประการ ดังนี้

1. คน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพของสมาชิก และความเข้มแข็งของครอบครัวในชุมชน รวมทั้งความสามารถและระบบจัดการของชุมชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลต่อภาวะสุขภาพของชุมชน โดยชุมชนที่สมาชิกมีสถานะทางสุขภาพดี ครอบครัวมีความเข้มแข็ง ชุมชนมีความสามารถและมีระบบการจัดการที่ดี ย่อมส่งผลให้ชุมชนมีสุขภาพที่ดี

2. สถานที่ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนมีทั้งสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมและทำลายสุขภาพ ชุมชนที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้สมาชิกมีสุขภาพดี ซึ่งส่งผลให้ชุมชนมีสุขภาพดี

3. ระบบสังคม ได้แก่ ระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษา ระบบสวัสดิการ ระบบนันทนาการ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบศาสนา ระบบการเมือง ระบบการคมนาคม ระบบกฎหมาย ระบบบริการสุขภาพ โดยชุมชนที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลให้ชุมชนมีสุขภาพที่ดี การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค มีความสำคัญต่อสุขภาพ และการมีชีวิตที่สมบูรณ์ของบุคคล ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ รวมทั้งสนับสนุนการมีสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีของชุมชน โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพ ได้เป็นที่ยอมรับไปทั่วโลกว่า เป็นวิธีการที่ส่งผลให้คนในชุมชนและสังคมมีสุขภาพชีวิตที่ดี ซึ่งรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้ออกพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติที่ได้วางทิศทางและนโยบายในเรื่องของการสร้างเสริมสุขภาพไว้หลาย ๆ แนวทาง และได้นำเสนอรูปแบบของการจัดโครงการจัดกิจกรรมรณรงค์ในเรื่องต่าง ๆ แก่ประชาชน เช่น ประกาศให้ปี พ.ศ. 2545-2546 เป็น “ปีรณรงค์การสร้างสุขภาพ”

มีการออกสัญลักษณ์ “รวมพลังสร้างสุขภาพ” ให้หน่วยงานหรือชุมชนต่าง ๆ ได้นำไปใช้เป็นสัญลักษณ์ในการจัดงานสร้างเสริมสุขภาพในชุมชนของตนเอง และในปี พ.ศ. 2550 มีการประกาศใช้นโยบายสุขภาพ 6 อ. (ออกกำลังกาย อาหารปลอดภัย อารมณ์ อนามัยสิ่งแวดล้อม อโรควา อบายมุข) นอกจากนี้ยังได้ประกาศให้วันที่ 27 พฤศจิกายน ของทุกปีเป็น “วันสร้างสุขภาพแห่งชาติ” และประกาศยุทธศาสตร์แห่งชาติ “รวมพลังสร้างสุขภาพ เพื่อคนไทยแข็งแรงเมืองไทยแข็งแรง” จะเห็นได้ว่า การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค เป็นกลยุทธ์สำคัญของงานพัฒนาสุขภาพของชุมชน ที่ต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนในการดูแลสุขภาพของชุมชนให้อยู่ในสภาพที่ดี เพื่อการมีสุขภาพที่สมบูรณ์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบัน

4.3 ตัวบ่งชี้ด้านสุขภาพในชุมชนและสังคม

ประวัติ เอรารวรรณ (2547) ได้กล่าวไว้ว่า ตัวชี้วัดของสุขภาพในสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย

1. ชุมชนหรือสังคมจะต้องมีระบบเฝ้าระวังป้องกันปัญหานักเรียนร่วมกับโรงเรียน รวมไปถึงการมีหน่วยงานรองรับการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาที่โรงเรียนไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น เด็กติดยาเสพติดต้องได้รับการบำบัด เป็นต้น

2. การระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อจัดการศึกษา รวมทั้งคุ้มครองและช่วยเหลือเด็ก

3. การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา ร่วมรับรู้และแก้ไขปัญหา รวมทั้งประเมินผลการทำงานของโรงเรียน

4. ชุมชนหรือสังคมนั้นต้องมีการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการใช้สารเคมีในการเกษตร และมีวิถีชีวิตของชุมชนที่ห่วงหาพันสิ่งแวดล้อมไว้ให้ลูกหลาน

สุภานี สุขะนาคินทร์ (2549) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของสุขภาพในสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การอยู่ร่วมกันด้วยดี มีครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมมีความยุติธรรม มีความเสมอภาค มีภราดรภาพ มีสันติภาพ มีความเป็นประชาสังคมมีระบบบริการที่ดี และระบบบริการเป็นกิจการทางสังคม

ประเวศ วะสี (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาที่สร้างสุขภาพในโรงเรียนถือเป็นการปฏิรูปประเทศไทยที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาที่ผ่านมาก่อให้เกิดทุกข์ทั่วไปหมด ฉะนั้นหากเราสามารถเปลี่ยนการศึกษาที่สร้างความสุขให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งเด็ก ผู้ปกครอง ครู ถือเป็นการปฏิรูปที่สำคัญ เพราะการปฏิรูปการศึกษาถือเป็นเรื่องใหญ่ ถ้าทุกฝ่ายร่วมกันคิดถือเป็นพลังที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข อีกทั้งที่ผ่านมาแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นแผนที่ครอบคลุมทุกอย่างแต่ก็ไม่เกิดขึ้น เพราะขึ้นอยู่กับคนทำหรือไม่ทำ เข้าใจหรือไม่เข้าใจ ซึ่งประเทศไทยขาดภูมิปัญญาด้านการจัดการ เพราะเราเรียนเป็นรายวิชา เน้นการท่องจำให้กับนักเรียนมากกว่าสอน

ความเข้าใจ ฉะนั้นการจัดการถือเป็นความเชื่อมโยงที่ดี "ขณะนี้ ประเทศไทยขาดการจัดการไปอย่าง น่ากลัว จนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายเพราะขาดการจัดการที่ดี" ศ.นพ.ประเวศ กล่าวว่าการ เรียนรู้ทำให้เกิดปัญญาจนนำไปสู่ความสุข ถ้าการศึกษาเป็นความทุกข์ คนไทยก็เกลียดการศึกษา อะไรที่ทำให้เกิดความสุขคนจะมุ่งทำเรื่องนั้น ๆ ซึ่งหากการศึกษาทำให้คนเกิดความสุข คนไทยก็จะมุ่ง กลับไปเรียน และหากทุกโรงเรียนสร้างสุขภาวะในโรงเรียน ก็ทำให้เกิดความสุขได้อย่างยั่งยืน การศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องเปลี่ยนหลักคิดใหม่โดยการศึกษาต้องเอาชีวิตเป็นตัวตั้ง เพราะ การศึกษาคือชีวิต เด็กต้องเรียนรู้จากชีวิต อย่าแยกการศึกษาออกจากชีวิต

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ของสุขภาวะในชุมชนและสังคม ประกอบด้วย การอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข มีครอบครัวที่อบอุ่น สังคมมีความยุติธรรม มีความเสมอภาค ความเป็นประชาสังคม มี ระบบบริการที่ดี มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการ พัฒนา และมีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

แนวทางและการพัฒนาแนวทาง

1. ความหมายของการพัฒนาแนวทาง

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

Good (1973) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การเปลี่ยนแปลง ที่จะเกิดขึ้นทางด้านความรู้ความสามารถ ซึ่งเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง หรือบุคคลอื่นกระทำที่ เป็นแบบอย่างของสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการทำซ้ำเป็นแบบอย่างเพื่อการที่จะ เลียนแบบ เป็นหลักการหรือแนวคิดและเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความหมายซึ่งสัมพันธ์ ระหว่างกันและกัน

อำภา บุญช่วย (2537) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การ พัฒนาตนเอง เพราะพื้นฐานของการพัฒนาทั้งหมดนั้น ถ้าหากขาดการพัฒนาตนเองเป็นพื้นฐานแล้ว นั้น ก็ยากที่จะสามารถพัฒนาสิ่งอื่น แม้กระทั่งครอบครัวของตนเอง ดังนั้น ก่อนจะไปพัฒนาบุคคลใด ก็ควรที่จะพัฒนาตนเองก่อนเสมอ บุคคลอื่นเขาถึงจะยอมรับฟัง และเกิดความศรัทธา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่ประกอบวิชาชีพครู

พยอม วงศ์สารศรี (2537) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง การเริ่มสร้าง ความรู้ ความคิด ความสามารถที่มีในการปฏิบัติงานที่ได้รับผิดชอบมอบหมายให้มี มาตรฐานและมี คุณภาพ เป็นที่พอใจสำหรับองค์กร

กิติมา ปรีดีติลล (2539) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง วิธีการมากมายที่จะมุ่งเน้นเพิ่มเติมความคิด ความรู้ ความสามารถให้แก่บุคคลในองค์กร รวมทั้งพัฒนามุมมอง เจตคติของบุคคลที่ปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปในทางที่ดี ซึ่งจะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ

คำหมาน คนโค (2542) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แนวทาง หมายถึง กรรมวิธีที่จะทำให้ครุมีมาตรฐาน และคุณภาพเพิ่มสูงขึ้นด้วยวิธีและกิจกรรมในด้านต่าง ๆ

ยนต์ ชุ่มจิต (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แนวทาง หมายถึง วิธีการพยายามเสริมสร้างครุ ให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถมีความรู้ มีทักษะการทำงาน ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีสำหรับการทำงานพร้อมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรมบุคลิกเหมาะสมของการเป็นครุด้วย

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว

สรุปได้ว่า การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การพัฒนาวิธีการบริหารงาน สำหรับงานด้านใดด้านหนึ่งที่ใช้เป็นต้นแบบการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

2. ลักษณะของการพัฒนาแนวทางที่ดี

นักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้แนวคิดและอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของการพัฒนาแนวทางที่ดี ซึ่งมีดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้อธิบายลักษณะของการพัฒนาแนวทางที่ดีไว้ดังนี้

1. การพัฒนาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีแบบแผน มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเกี่ยวข้องกันกับการวางแผนการใช้กลยุทธ์เพื่อที่จะพัฒนาและการระดมทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อที่จะใช้ในด้านของการเปลี่ยนแปลง
2. การพัฒนานั้นเป็นวิธีการการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ ซึ่งเป็นความคิดที่มองรูปแบบเปลี่ยนแปลงขององค์กรนั้นในลักษณะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในลักษณะเกื้อกูลกัน
3. การพัฒนาองค์กรนั้นเป็นระบบของกระบวนการปฏิสัมพันธ์ซึ่งจะต้องได้กระทำอย่างสืบเนื่อง ใช้เวลานาน โดยกระบวนการพัฒนาองค์กรนั้นจะเป็นกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งจะต้องดำเนินงานสืบเนื่องกันไม่ใช่แค่เพียงจะเป็นการแก้ปัญหาเพียงแค่ครั้งเดียวแล้วก็เลิกไป แต่จะต้องมีการการปรับปรุงอยู่เรื่อย ๆ เสมอไป
4. การพัฒนาองค์กรนั้นต้องการที่จะให้ผู้มีอำนาจการเปลี่ยนแปลงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่จะเน้นความต้องการด้านบุคคลที่สามซึ่งเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลง

5. การพัฒนาองค์กรจะต้องมีการมุ่งเน้นที่จะต้องเพิ่มสมรรถนะ สุขภาพร่างกาย ที่สมบูรณ์ โดยทั่วไปจะต้องมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ปรีชา กองจินดา (2549) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของการพัฒนาแนวทางที่ตั้น มีดังนี้

1. เป็นไปตามโครงสร้างของหลักวิชาการในเรื่องแนวทางการปฏิบัติในการ ปรับเปลี่ยนองค์กร พฤติกรรมของบุคคลในองค์กรในด้านของการเป็นคณรอบรู้ การมีแบบแผนทาง ความคิด การมีทัศนคติร่วม การเรียนรู้กันแบบเป็นทีมและการคิดในเชิงลักษณะของระบบ เพื่อ ที่จะนำไปสู่รูปแบบของการพัฒนาองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเป็นไปได้ และเหมาะสม

2. มีความเหมาะสมในเรื่องของแนวทางการพัฒนาองค์กรเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ในโรงเรียนซึ่งความเหมาะสมในด้านของการปฏิบัติในรูปของบริบทโรงเรียน

3. มีความเป็นไปได้ในเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน

สรุปได้ว่า ลักษณะของการพัฒนาแนวทางที่ดี จะต้องเป็นไปตามโครงสร้างของ หลักวิชาการ มีความถูกต้อง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ซึ่งจะต้องมีความยืดหยุ่น ไม่หยุดอยู่กับที่ที่จะต้องมีการแสวงหาเพื่อที่จะพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

3. ลักษณะของแนวทางและการพัฒนาแนวทาง

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้สรุปคุณลักษณะที่ดีของแนวทางและการพัฒนา แนวทาง ไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้สรุปไว้ว่าคุณลักษณะ ที่ดีของการพัฒนาแนวทางไว้หลายประการ ดังนี้

1. การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผน เพื่อแก้ปัญหาโดยมีความ เกี่ยวข้องกับการวางแผนใช้กลยุทธ์เพื่อการพัฒนาและการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อ ใช้ในการเปลี่ยนแปลง

2. เป็นการพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบขององค์กรในลักษณะที่สัมพันธ์ และเกี่ยวข้องร่วมกันถึงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในลักษณะเกื้อกูลกัน

3. การพัฒนาองค์กรเป็นระบบกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่ต้องกระทำอย่าง ต่อเนื่องตลอดเวลา และใช้เวลานาน

4. เป็นกระบวนการพัฒนาองค์กรซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหาขององค์กร ที่ดำเนินงานต่อเนื่องกันไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาเพียงครั้งเดียวแล้วเลิกไปหากต้องดำเนินการปรับปรุง อยู่เรื่อย ๆ

5. ผู้นำองค์กรจะต้องมีลักษณะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง และนักปฏิบัติการส่วนใหญ่เน้นความต้องการบุคคลที่สามซึ่งเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง

6. การพัฒนาองค์กรต้องมีลักษณะของมีการมุ่งเน้นเพิ่มสมรรถนะและสุขภาพที่สมบูรณ์โดยทั่วไปจะต้องมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

สนธยา พลศรี (2547) ได้กล่าวถึงลักษณะของการพัฒนาแนวทาง ประกอบด้วย

1. เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น ด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นหรือให้มีความเหมาะสม อันเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวเท่านั้น หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ

2. มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอนและอย่าง ต่อเนื่องกัน โดยแต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นลำดับ ไม่สามารถข้ามขั้นตอนใดขั้นตอน หนึ่งได้

3. มีลักษณะเป็นพลวัต คือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง แต่การ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเป็นแบบรวดเร็วหรือช้า ๆ ปริมาณมากหรือน้อยก็ได้

4. เป็นแผนโครงการ คือเกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะเปลี่ยนแปลงใคร ด้านใด ด้วยวิธีการใด เมื่อไร ใช้งบประมาณเท่าใด ใครรับผิดชอบ เป็นต้น ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยไม่มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า

5. เป็นวิธีการพัฒนาเป็นมรรควิธีหรือกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น การพัฒนาสังคม การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชน ต่างก็เป็นวิธีการพัฒนาแบบหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง

6. เป็นปฏิบัติการ คือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ไม่เป็นเพียงแนวความคิดหรือเป็นเพียงรายละเอียดของแผนและโครงการเท่านั้น เพราะการพัฒนาเป็นวิธีการที่ต้องนำมาใช้ปฏิบัติจริงจึงจะเกิดผลตามที่ต้องการ

7. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็น สัตว์โลกประเภทเดียวที่สามารถจัดทำแผนโครงการและคิดค้นวิธีการในการที่จะพัฒนาตนเองและสิ่งต่าง ๆ ได้ การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตาม ถ้าไม่ได้เกิดจากการกระทำของมนุษย์แล้วจะไม่ใช่การพัฒนา แม้ว่าจะมีลักษณะอื่น ๆ เหมือนกับการพัฒนาก็ตาม

8. ผลที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมหรือพึงพอใจ ทำให้มนุษย์และสังคมมีความสุข เพราะการ พัฒนาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และการอยู่ร่วมกันเป็นสิ่งของมนุษย์นั่นเอง

9. มิเกมท์หรือเครื่องชี้วัด คือสามารถบอกได้ว่าลักษณะที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นการพัฒนาหรือไม่ ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น เปรียบเทียบกับสภาพเดิมก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการชี้วัดในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านคุณภาพ ปริมาณ สิ่งแวดล้อม ความคงทนถาวร การประเมินผลจากผู้ที่เกี่ยวข้องว่ามีความเหมาะสมหรือพึงพอใจหรือไม่ และระดับใด เป็นต้น

10. สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การพัฒนานอกจากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อมนุษย์ สังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์แล้ว รูปแบบ กระบวนการและวิธีการพัฒนา ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากมนุษย์และสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลของการพัฒนา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้อง ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยการพัฒนาใหม่ ๆ จึงเกิดขึ้นอยู่เสมอ

ปรีชา กองจินดา (2549) ได้เขียนไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทางประกอบด้วย

1. เป็นไปตามความตรงเชิงโครงสร้างตามหลักวิชาในเรื่องแนวปฏิบัติในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงองค์กรพฤติกรรมของคนในองค์กรในด้านการเป็นบุคคลรอบรู้การมีแบบแผนของความคิดการมีวิสัยทัศน์ร่วมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมและการคิดเชิงระบบเพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้
 2. มีความเหมาะสมในเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน
 3. มีความเป็นไปได้ในเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน
- ดังนั้นสรุปได้ว่า ลักษณะที่ดีของแนวทางและการพัฒนาแนวทางที่เกิดการเปลี่ยนโดยกระบวนการอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน มีความตรงเชิงโครงสร้างตามหลักวิชาที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ มีการยืดหยุ่นไม่หยุดนิ่งหรือพึงพอใจในสิ่งที่สำเร็จที่มีอยู่ ต้องมีการขวนขวายเพื่อการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
4. องค์ประกอบของการพัฒนาแนวทาง

ได้มีองค์กรและนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการพัฒนาแนวทาง ไว้ดังนี้

สภาพร แสงสุโพธิ์ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแนวทาง มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) การกำหนดนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) กำหนดวิสัยทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและตัวชี้วัด และ 3) การจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

รัตนา หลวงกลาง (2558) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแนวทาง มืองค์ประกอบ 8 ส่วน คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) การจัดองค์การ 4) โครงการ/กิจกรรม 5) การดำเนินการ 6) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 7) การนำแนวทางไปใช้และ 8) เงื่อนไขของความสำเร็จ

สัญญา อาจจจอหอ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแนวทาง มืองค์ประกอบ 5 ส่วน คือ 1) การเตรียมการและร่วมวางแผน 2) การดำเนินงานตามแผน 3) การตรวจสอบและประเมินผล 4) การปรับปรุงและพัฒนางาน และ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ธิปกรณ์ บุญทัน (2562) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแนวทาง มืองค์ประกอบ 5 ส่วน คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) แนวทาง 4) กลไก และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการพัฒนาแนวทาง ประกอบด้วย 1. หลักการ 2. จุดมุ่งหมาย 3. กลไก 4. แนวทางส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน ประกอบด้วย 4.1 การวางแผน 4.2 การปฏิบัติตามแผน 4.3 การตรวจสอบ 4.4 การปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม และ 5. เงื่อนไขความสำเร็จ

การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

1. ความหมายของการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ได้มีองค์กรและนักวิชาการได้ให้ความหมายของวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ไว้ดังนี้

บุรชัย ศิริมหาสาร (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จซึ่งเป็นผลมาจากการนำความรู้ไปปฏิบัติจริงแล้วสรุปความรู้และประสบการณ์นั้นเป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดของตนเอง

ยีนยง ราชวงศ์ (2557) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิธีปฏิบัติที่ดี/เป็นเลิศ เป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในแต่ละเรื่อง เป็นวิธีการปฏิบัติงานหรือขั้นตอนการปฏิบัติ หรือการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ที่ส่งผลให้งาน/หน่วยงานประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้น ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการนำความรู้ไปปฏิบัติจริง และมีหลักฐานแสดงความสำเร็จปรากฏชัดเจน ได้มีการสรุปวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัตินั้น ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ ที่ได้บันทึกเป็นเอกสาร เป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดของตนเอง และเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ชนาธิป ลีสิน (2558) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้ องค์การประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้น ๆ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการ

ปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ ที่ได้บันทึกเป็นเอกสาร และเผยแพร่ให้หน่วยงานภายใน หรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน (2562) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้น ๆ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุป วิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ ที่ได้บันทึกเป็นเอกสาร และเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

สรุปได้ว่า วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ หมายถึง วิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้องค์การ ประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพ นั้น ๆ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน ซึ่งเป็นผลมาจากการนำความรู้ไปปฏิบัติจริงแล้ว สรุป ความรู้และประสบการณ์นั้นเป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดของตนเอง

2. ความสำคัญของการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ดังนี้

ยีนยง ราชวงศ์ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีความสำคัญเพื่อให้องค์กร มี Best Practice ในการทำงานที่ช่วยเพิ่มผลผลิตทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ

เสาวณี เรวัตโต (2561) ได้กล่าวไว้ว่า แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีความสำคัญในการทำงานที่ช่วยเพิ่มผลผลิตทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ

สรุปได้ว่า วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีความสำคัญในการทำงานที่ช่วยเพิ่มผลผลิตทั้งในด้าน คุณภาพและปริมาณ

3. การเกิดขึ้นของการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ชนาธิป ลีสิน (2558) ได้กล่าวว่า การเกิดขึ้นของการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ดังนี้

1. เกิดจากตัวบุคคล เนื่องมาจากในการทำงาน ทุกคนจะเกิดการเรียนรู้ไปสู่ เป้าหมายของหน่วยงาน ซึ่งผู้ปฏิบัติจะเรียนรู้ Good Practice หรือ Best Practice ความริเริ่ม สร้างสรรค์ที่ดี การแก้ปัญหาที่ดีหรือเกิดจากการได้รับรู้ข้อเสนอแนะผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน หรือจะเป็นหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการสร้างสรรควิธีการใหม่ ๆ ขึ้น หรือวิธีการที่ดีกว่าเดิม

2. เกิดจากอุปสรรคการทำงานต่าง ๆ ย่อมมีอุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นตัวขัดขวางไม่ให้งานเป็นไปตามเป้าหมายที่มุ่งหวังเอาไว้ เกิดความกดดัน ที่มาจากผู้บริหารหรือการแข่งขันจากคู่แข่ง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้เราเกิดการแสวงหาแนวทาง กระบวนการในการแก้ปัญหา และผ่านอุปสรรคไปให้ได้ ก่อให้เกิด Best Practice

3. เกิดจากแรงบันดาลใจที่อยากจะพัฒนา หรือค้นหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อความพึงพอใจของหน่วยงาน หรือของตนเอง เพื่อสร้างประสิทธิภาพที่ดีกว่าเดิม

การบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA

1. ความหมายของ PDCA

มีนักวิชาการศึกษาได้กล่าวถึง ความหมายการบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA ดังนี้
 ประเวศ ยอดยิ่ง (2542) กล่าวว่า วงจรคุณภาพหรือวงจรเดมมิงคือมีการวางแผน (Plan) การดำเนินการ (Do) การตรวจสอบ (Check) และปฏิบัติการแก้ไขและกำหนดมาตรการ (Action) ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาแต่ละครั้งจะต้องดำเนินการตามวงจรคุณภาพอาจเพียงครั้งเดียวก็สามารถแก้ปัญหาได้โดยแต่บางครั้งอาจจะต้องกลับไปแก้ไขปัญหาลหลายครั้งจึงจะประสบผลสำเร็จ จากคำกล่าวข้างต้นวงจรคุณภาพ PDCA เป็นวงจรการทำงานในลักษณะวงล้อเป็นลำดับขั้นตอนคือ เมื่อได้วางแผนงาน (P) นำไปปฏิบัติ (D) ระหว่างการปฏิบัติก็ดำเนินการตรวจสอบ (C) พบปัญหาที่ทำการแก้ไขหรือปรับปรุง (A) ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขนั้นเริ่มจากการวางแผนก่อน

วีระพล บดีรัฐ (2543) ได้กล่าวไว้ว่า วงจร PDCA เป็นวงจรที่คิดค้นโดยออลเตอร์ ชูวฮาร์ท (Walter Shewhart) ผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับแวดวงอุตสาหกรรม ต่อมา PDCA เริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นเมื่อเดมมิง (William Edwards Deming) ได้เผยแพร่ให้เป็นกระบวนการปรับปรุงกระบวนการทำงานซึ่งประกอบด้วย P : Plan การวางแผน D : Do การปฏิบัติตามแผน C : Check การตรวจสอบ และ A : Act การดำเนินการให้เหมาะสม ซึ่งการปฏิบัติตาม PDCA นั้นจะปฏิบัติเป็นขั้นตอนโดยเริ่มจาก P จนถึง A และเริ่มกลับมาปฏิบัติในขั้น P ใหม่ทำวนอยู่อย่างนั้นเป็นวงจรแห่งความสำเร็จ

กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ (2546) ได้กล่าวถึง การดำเนินกิจกรรมหรือการบริหารจัดการ การประกันคุณภาพการศึกษาจะประสบความสำเร็จและเป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่ตั้งไว้ ต้องมีการนำหลักการบริหารการจัดการเชิงคุณภาพแบบต่อเนื่อง ตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle) หรือ PDCA มาจากคำภาษาอังกฤษ 4 คำ ได้แก่ Plan (วางแผน) Do (ลงมือปฏิบัติ) Check/Study (ตรวจสอบ/ศึกษากำหนดมาตรการปรับปรุงแก้ไข) Act (เน้นให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นวงจร) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวางแผน (Plan: P) หมายถึง ส่วนประกอบของวงจรที่มีความสำคัญ เนื่องจากการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของงานและเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานในส่วนอื่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนในวงจรเดมมิง เป็นการหาองค์ประกอบของปัญหา โดยวิธีการระดมความคิด การหาสาเหตุของปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหา การจัดทำตารางการปฏิบัติงาน การกำหนดวิธีดำเนินการ การกำหนดวิธีการตรวจสอบ และประเมินผลในขั้นตอนนี้มีการดำเนินการดังนี้

1.1 ตระหนักและกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยสมาชิกแต่ละคนร่วมมือและประสานกันอย่างใกล้ชิด ในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินงาน เพื่อที่จะร่วมกันทำการศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขต่อไป

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบการดำเนินงาน หรือหาสาเหตุ ของปัญหา เพื่อใช้ในการปรับปรุง หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งควรจะวางแผนและ ดำเนินการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบเข้าใจง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน เช่น ตารางตรวจสอบ แผนภูมิแผนภาพ หรือแบบสอบถาม เป็นต้น

1.3 อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก วิเคราะห์ปัญหา เพื่อใช้กำหนด สาเหตุของความบกพร่อง ตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนิยมใช้วิธีการเขียนและวิเคราะห์ แผนภูมิหรือแผนภาพ เช่น แผนภูมิแก้มปลา แผนภูมิพาเรโต และแผนภูมิการควบคุม เป็นต้น เพื่อให้ สมาชิกทุกคน ในทีมงานคุณภาพเกิดความเข้าใจในสาเหตุและปัญหาอย่างชัดเจนแล้วร่วมกันระดม ความคิด (Brainstorm) ในการแก้ปัญหา โดยสร้างทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ ในการตัดสินใจ แก้ปัญหา เพื่อมาทำการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุดมาดำเนินงาน

1.4 เลือกวิธีการแก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงการดำเนินงาน โดยร่วมกัน วิเคราะห์ และวิจารณ์ทางเลือกต่าง ๆ ผ่านการระดมความคิดและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของ สมาชิก เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานให้สามารถบรรลุตาม เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะต้องทำวิจัยและหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือกำหนดทางเลือกใหม่ ที่มีความน่าจะเป็นในการแก้ปัญหาได้มากกว่าเดิม

2. การปฏิบัติตามแผน (Do: D) หมายถึง การลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ใน ตาราง การปฏิบัติงาน ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มต้องมีความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนนั้น ๆ ความสำเร็จของการนำแผนมาปฏิบัติต้องอาศัยการทำงานด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสมาชิก ตลอดจนการจัดการทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามแผนนั้น ๆ ในขั้นตอนนี้ ขณะที่ ลงมือปฏิบัติจะมีการตรวจสอบไปด้วยหากไม่เป็นไปตามแผนอาจจะต้องมีการปรับแผนใหม่และเมื่อ แผนนั้นใช้งานได้ก็นำไปใช้เป็นแผนและถือปฏิบัติต่อไป

3. การตรวจสอบ (Check: C) หมายถึง การตรวจสอบดูว่าเมื่อปฏิบัติงานตาม แผนหรือการแก้ปัญหางานตามแผนแล้ว ผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตาม เป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ การไม่ประสบผลสำเร็จอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่ปฏิบัติตามแผน ความไม่เหมาะสมของแผน การเลือกใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

4. การดำเนินการให้เหมาะสม (Action : A) หมายถึง การกระทำภายหลังที่ กระบวนการ 3 ขั้นตอน ตามวงจรได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการนำเอาผลจากขั้นการ ตรวจสอบ (C) มาดำเนินการให้เหมาะสมต่อไป

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาตามวงจรคุณภาพ PDCA ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และ การปรับปรุง ดำเนินการให้เหมาะสม (Act) โดยเริ่มจากการวางแผน จนถึง การปรับปรุงและเริ่มกลับมาปฏิบัติใน ขั้นตอนการวางแผน ใหม่จึงเรียกว่าเป็นวงจรคุณภาพ

2. ประโยชน์ของ PDCA

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2552) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของ PDCA ไว้ดังนี้

1. เพื่อป้องกัน

1.1 การนำวงจร PDCA ไปใช้ ทำให้ผู้ปฏิบัติมีการวางแผน การวางแผนที่ดีช่วย ป้องกันปัญหาที่ไม่ควรเกิด ช่วยลดความสับสนในการทำงาน ลดการใช้ทรัพยากรมากหรือน้อยเกิน ความพอดีลดความสูญเสียในรูปแบบต่าง ๆ

1.2 การทำงานที่มีการตรวจสอบเป็นระยะทำให้การปฏิบัติงานมีความรัดกุมขึ้น และแก้ไขปัญหาคืออย่างรวดเร็วก่อนจะลุกลาม

1.3 การตรวจสอบที่นำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วไม่เกิดซ้ำ หรือลดความรุนแรงของปัญหา ถือเป็น การ าคความผิดพลาดมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2. เพื่อแก้ไขปัญหา

2.1 ถ้าเราประสบสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่สะอาด ไม่สะดวก ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ ประหยัด เราควร แก้ปัญหา

2.2 การใช้ PDCA เพื่อการแก้ปัญหา ด้วยการตรวจสอบว่ามีอะไรบ้างที่เป็น ปัญหา เมื่อหาปัญหาได้ ก็นำมาวางแผนเพื่อดำเนินการตามวงจร PDCA ต่อไป

3. เพื่อปรับปรุง คือ ไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาแต่เราต้องเสาะแสวงหาสิ่งต่าง ๆ หรือ วิธีการที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคม เมื่อเราคิดว่าจะปรับปรุงอะไรก็ให้ใช้ วงจร PDCA เป็นขั้นตอนในการปรับปรุง ข้อสำคัญต้องเริ่ม PDCA ที่ตัวเองก่อนมุ่งไปที่คนอื่น

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของ PDCA มีประโยชน์เพื่อใช้ในการป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหาในการ ปฏิบัติงาน และนำมาใช้เพื่อแสวงหาวิธีการปรับปรุงสิ่งต่างให้ดียิ่งขึ้น

การวิเคราะห์การจัดทำข้อมูล PNI

ความต้องการจำเป็น (Needs) เป็นสภาพปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อบุคคลหรือหน่วยงาน เป็นความแตกต่าง (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ (What is) หรือ สภาพที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (What should be) ส่วนการประเมินความต้องการ จำเป็น (Needs Assessment) นั้นเป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่ใช้ในการศึกษาความแตกต่าง

(Discrepancy) หรือการศึกษาช่องว่าง (Gap) ระหว่างสภาพที่เป็นจริง (What is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) นำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนที่จะเลือกช่องว่างหรือความต้องการจำเป็น (Needs) ที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการแก้ปัญหาต่อไป (คมศร วงษ์รักษา, 2540)

1. ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

Witkin (1984) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่มุ่งหวัง โดยเน้นความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome gaps) และนำมาจัดเรียงลำดับ และเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

Witkin & Altschuld (1995) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผนการดำเนินงาน (2) การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น และ (3) การใช้ประโยชน์จากความ ต้องการจำเป็น

Reviere, Berkowitz, Carter and Ferguson (1996) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ทำอย่างเป็นระบบเพื่อค้นหาสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจ นอกจากนี้

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อแสดงความแตกต่างระหว่าง ผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา การจัดเรียงลำดับความสำคัญ และการเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการของการวิเคราะห์ช่องว่าง หรือความแตกต่าง (Gap/Discrepancy analysis) ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน และสภาพที่ควร จะเป็น และมีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นว่า ความต้องการจำเป็นอะไรสำคัญก่อนหลัง เพื่อนำผลมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ มีกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

5.2.1 การระบุความต้องการจำเป็น (Needs identification)

5.2.2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs analysis)

5.2.3 การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs solution)

3. ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2546) ได้กล่าวสรุปขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการประเมิน (Pre-assessment) ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. วางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
2. นิยามหรือกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
3. กำหนดขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน
4. กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมิน ซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน
5. ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นและการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

ขั้นที่ 2 ขั้นการประเมิน (Assessment) หลังจากการสำรวจความต้องการจำเป็นต่าง ๆ แล้วในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data gathering) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. สรุปตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น
2. เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นตอนนี้ย่อมทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย
3. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระยะแรก
4. วิเคราะห์หาสาเหตุของความต้องการหรือประเด็นปัญหา
5. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ ความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระยะแรก

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการประเมิน (Post assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นแล้วในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การนำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. จัดเรียงลำดับ (Set priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับ เช่น การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean difference analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ (Multi component data analysis) การกำหนดดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted needs index)

2. พิจารณาหาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา จากข้อที่ 1 การจัดเรียงลำดับทำให้ทราบปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหา ก็จะสูญเปล่าในการทำการประเมิน ดังนั้นจึงต้องช่วยกันพิจารณาหาทางเลือกในการแก้ปัญหา

3. พัฒนาแผนการปฏิบัติ เพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป

4. ประเมินผล ของการประเมินความต้องการจำเป็น

5. รายงานผล การประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
2. การกำหนดคำถามและขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็น
3. กำหนดการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.1 การกำหนดกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง
 - 3.2 การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล
 - 3.3 การกำหนดเครื่องมือการเก็บข้อมูล
 - 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.5 การจัดทำรายงาน
 - 3.6 การใช้ผลประเมิน
4. ประเภทของวิธีการใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้แบ่งประเภทประเมินความต้องการจำเป็น จำแนกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ใช้การวิเคราะห์ปฐมฐาน ได้แก่ การวิจัยสำรวจ การวิจัยอนาคต การวิจัยบรรยาย กลุ่มที่สอง เป็นการวิจัยทุติยฐาน เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ได้จากการวิเคราะห์ทุติยฐาน กลุ่มที่สาม เป็นการวิจัยเพื่อประเมินงานวิจัยเพื่อต้องการประเมินความต้องการจำเป็น (Meta Evaluation of Needs Assessment Research) ที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นของแต่ละวิธี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสำรวจ การระบุความต้องการจำเป็นที่ดำเนินการกันส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำรวจ เรียกว่า การสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs survey) วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต เมื่อกำหนดประเด็นวิจัยว่าจะประเมิน

ความต้องการจำเป็นเพื่อจุดมุ่งหมายใด และระบุประเภทของความต้องการจำเป็นได้แล้วจึงทำการ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล การสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูลและการ นำเสนอข้อมูล ขั้นตอนสำคัญสำหรับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการวิจัยสำรวจ คือ การนิยามความต้องการจำเป็นว่าจะใช้นิยามความแตกต่าง หรือนิยามการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะส่งผลต่อ การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลนอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการจัดลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็นด้วย (Needs prioritization)

2. การใช้แบบสอบถามวิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการ จำเป็นโดยใช้แบบสอบถามสามารถทำได้ทางไปรษณีย์ การสอบถามทางโทรศัพท์ การเก็บข้อมูลโดย ใช้แบบสอบถาม ถือว่าเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่เน้นการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่ และกว้างและลักษณะของข้อมูลที่ได้เป็นการแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นตามการรับรู้ของ ผู้ตอบความต้องการจำเป็นที่กำหนดด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเป็นความต้องการจำเป็นของ ของบุคคลหรือระดับองค์กร

3. การใช้วิธีการสัมภาษณ์ คือการคุยอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งนิยมใช้เป็นเครื่องมือ วัดผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความรู้สึกเป็นส่วนใหญ่ เช่น เกี่ยวกับบุคลิกภาพ การปรับตัว เจตคติ ความสนใจ รวมทั้งคุณลักษณะเกี่ยวกับการปฏิบัติในด้านวิธีการปฏิบัติ การใช้การสัมภาษณ์ เพื่อวัดความสามารถในด้านความรู้ความคิดทางสติปัญญาที่สามารถใช้ได้ แต่ต้องระมัดระวังในกรณีที่ ผู้ถูกสัมภาษณ์มีหลายคนและใช้คำถามคนละชนิดคนละเรื่อง ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการ เปรียบเทียบคะแนน

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ความต้องการจำเป็น (Needs) เป็นสภาพปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อบุคคลหรือหน่วยงานเป็นความแตกต่าง (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ (What is) หรือสภาพ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (What should) ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) นั้นเป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่ใช้ในการศึกษาความแตกต่าง (Discrepancy) หรือการศึกษาช่องว่าง (Gap) ระหว่างสภาพที่เป็นจริง (What is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) นำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนที่จะเลือกช่องว่างหรือความต้องการ จำเป็น (Needs) ที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการแก้ปัญหาต่อไป (คมศร วงษ์รักษา, 2540)

1. ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อแสดงความแตกต่างระหว่าง ผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา การจัดเรียงลำดับความสำคัญ และการเลือกความ ต้องการจำเป็นมาแก้ไข

Witkin (1984) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่มุ่งหวัง โดยเน้นความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome gaps) และนำมาจัดเรียงลำดับ และเลือกความ ต้องการจำเป็นมาแก้ไข

Witkin and Altschuld (1995) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการประเมิน ความต้องการจำเป็นไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผนการ ดำเนินงาน (2) การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น และ (3) การใช้ ประโยชน์จากความต้องการจำเป็น

Reviere, Berkowitz, Carter and Ferguson (1996) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมิน ความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ทำอย่างเป็นระบบเพื่อค้นหาสารสนเทศมาใช้ในการ ตัดสินใจ

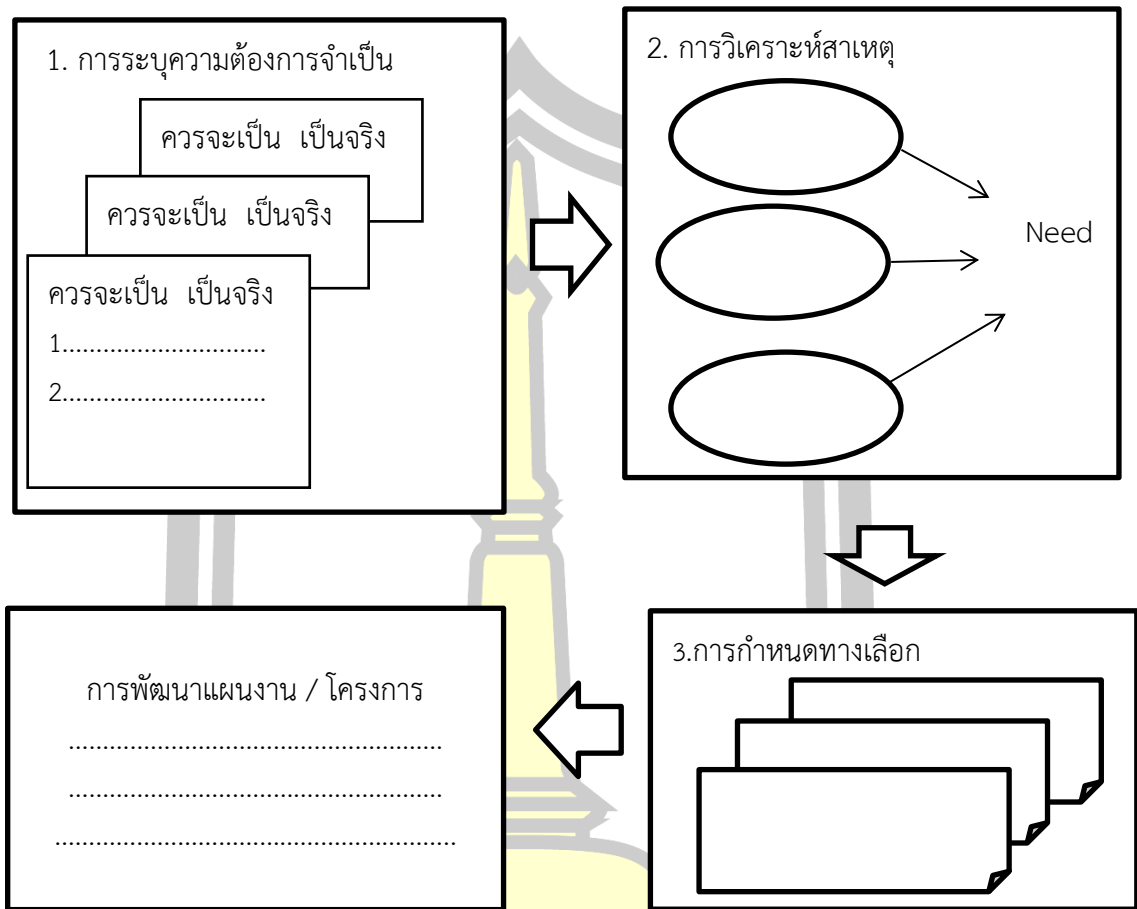
สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการของ การ วิเคราะห์ช่องว่าง หรือความแตกต่าง (Gap/discrepancy Analysis) ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน และสภาพที่ควร จะเป็น และมีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นว่า ความ ต้องการจำเป็นอะไรสำคัญก่อนหลัง เพื่อนำผลมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นใน อนาคต

2. ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ มีกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

- 1) การระบุความต้องการจำเป็น (Needs identification)
- 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs analysis)
- 3) การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs solution)

การดำเนินงานทั้งสามขั้นตอน แสดงดังภาพประกอบ 2 (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

3. ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2546) ได้กล่าวสรุปขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการประเมิน (Pre-assessment) ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. วางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
2. นิยามหรือกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
3. กำหนดขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน

4. กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมิน ซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน

5. ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น และการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

ขั้นที่ 2 ขั้นการประเมิน (Assessment) หลังจากการสำรวจความต้องการจำเป็นต่าง ๆ แล้วในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data gathering) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. สรุปรัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น
2. เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นตอนนี้ย่อมทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย
3. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระยะแรก
4. วิเคราะห์สาเหตุของความต้อการหรือประเด็นปัญหา
5. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ ความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระยะแรก

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการประเมิน (Post Assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นแล้วในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การนำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. จัดเรียงลำดับ (Set priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับ เช่น การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean difference analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ (Multi component data analysis) การกำหนดดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted needs index)
2. พิจารณาหาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา จากข้อที่ 1 การจัดเรียงลำดับทำให้ทราบปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหา ก็จะสูญเปล่าในการทำการประเมิน ดังนั้นจึงต้องช่วยกันพิจารณาหาทางเลือกในการแก้ปัญหา
3. พัฒนาแผนการปฏิบัติ เพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป
4. ประเมินผล ของการประเมินความต้องการจำเป็น

5. รายงานผล การประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
2. การกำหนดคำถามและขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็น
3. กำหนดการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.1 การกำหนดกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง
 - 3.2 การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล
 - 3.3 การกำหนดเครื่องมือการเก็บข้อมูล
 - 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.5 การจัดทำรายงาน
 - 3.6 การใช้ผลประเมิน

4. ประเภทของวิธีการใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้แบ่งประเภทประเมินความต้องการจำเป็น จำแนกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ใช้การวิเคราะห์ปฐมฐาน ได้แก่ การวิจัยสำรวจ การวิจัยอนาคต การวิจัยบรรยาย กลุ่มที่สอง เป็นการวิจัยทุติยฐาน เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ได้จากการวิเคราะห์ทุติยฐาน กลุ่มที่สาม เป็นการวิจัยเพื่อประเมินงานวิจัยเพื่อต้องการประเมินความต้องการจำเป็น (Meta Evaluation of Needs Assessment Research) ที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นของแต่ละวิธี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสำรวจ การระบุความต้องการจำเป็นที่ดำเนินการกันส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำรวจ เรียกว่า การสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs Survey) วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต เมื่อกำหนดประเด็นวิจัยว่าจะประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อจุดมุ่งหมายใด และระบุประเภทของความต้องการจำเป็นได้แล้วจึงทำการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล การสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ขั้นตอนสำคัญสำหรับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการวิจัยสำรวจ คือ การนิยามความต้องการจำเป็นว่าจะใช้นิยามความแตกต่าง หรือนิยามการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลนอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วย (Needs Prioritization)

2. การใช้แบบสอบถามวิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบสอบถามสามารถทำได้ทางไปรษณีย์ การสอบถามทางโทรศัพท์ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ถือว่าเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่เน้นการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายขนาด

ใหญ่และกว้างและลักษณะของข้อมูลที่ได้เป็นการแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นตามการรับรู้ของผู้ตอบความต้องการจำเป็นที่กำหนดด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเป็นความต้องการจำเป็นของบุคคลหรือระดับองค์กร

3. การใช้วิธีการสัมภาษณ์ คือการคุยอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งนิยมใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความรู้สึกเป็นส่วนใหญ่ เช่น เกี่ยวกับบุคลิกภาพ การปรับตัว เจตคติ ความสนใจ รวมทั้งคุณลักษณะเกี่ยวกับการปฏิบัติในด้านวิธีการปฏิบัติ การใช้การสัมภาษณ์เพื่อวัดความสามารถในด้านความรู้ความคิดทางสติปัญญาที่สามารถใช้ได้ แต่ต้องระมัดระวังในกรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีหลายคนและใช้คำถามคนละชนิดคนละเรื่อง ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการเปรียบเทียบคะแนน

การสนทนากลุ่ม Focus Group

1. ความหมายของการสนทนากลุ่ม Focus Group

นักวิชาการได้ให้ความหมายการสนทนากลุ่มไว้ดังนี้

อรุณี อ่อนสวัสดิ์ (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การร่วมพูดคุยกันอย่างสนิทสนมระหว่างผู้นำการสนทนาและผู้ร่วมสนทนา หรือระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้รู้ (Key Informants) การสนทนากลุ่มควรมีสมาชิกในวงสนทนา 7-8 คน เพื่อให้มีการโต้แย้งได้พอเหมาะ ผู้นำการสนทนาต้องกำหนดประเด็นคำถามล่วงหน้า โดยมีคำถามหลักหรือคำถามประเด็นหลักของการศึกษา การเตรียมประเด็นคำถาม คำถามทุกข้อต้องประกอบด้วยตัวแปร นำตัวแปรมาสร้างคำถามที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน คำถามแต่ละข้อต้องตั้งสมมุติฐานย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล

รัตนะ บัวสนธ์ (2551) ได้ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การให้บุคคลกลุ่มหนึ่งที่นักวิจัยคัดเลือกมา สนทนาโต้ตอบ แสดงความรู้สึกนึกคิดซึ่งกันและกัน ในประเด็นต่าง ๆ ที่นักวิจัยกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสนทนากลุ่มจัดเป็นการรวบรวมข้อมูล ที่เป็นการผสมเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) และการสัมภาษณ์รายบุคคล (Individual interview) กล่าวคือ นักวิจัยสามารถที่จะทำการสังเกตพฤติกรรมอากัปกริยาของบุคคลในกลุ่มสนทนาได้ และในขณะเดียวกัน นักวิจัยก็อาจจะทำการซักถามบุคคลใดบุคคลหนึ่งในประเด็นใด ๆ ที่สงสัยก็ได้

วรรณิ แกมเกตุ (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) แบบหนึ่ง เป็นการสัมภาษณ์และสนทนาแบบเจาะประเด็นด้วยการเชิญผู้ร่วมสนทนา มารวมเป็นกลุ่มอย่างเจาะจง ตามคุณสมบัติที่นักวิจัยกำหนด

แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนา ได้ตอบ ถกปัญหา อภิปรายร่วมกัน แลกเปลี่ยนทัศนะกันอย่างกว้างขวางในประเด็นต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจง เพื่อที่จะหาข้อมูลที่ถูกต้องตรงประเด็น สำหรับตอบคำถามวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การร่วมสนทนาโต้ตอบ พูดคุยกัน อย่างสนิทสนม แสดงความรู้สึกนึกคิดซึ่งกันและกัน ในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ โดยการผสมผสานเทคนิคการเก็บข้อมูลแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์รายบุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลมาในเชิงเหตุผล

2. องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสนทนากลุ่ม

เพ็ญพักตร์ อุทิศ (2547) ได้อธิบายเกี่ยวกับ องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) ไว้ดังนี้

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้อง (Personnel)
 - 1.1 รู้ถึงความต้องการ หรือ เป้าหมายของโครงการเป็นอย่างดี
 - 1.2 มีบุคลิกภาพดี
 - 1.3 มีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพ อ่อนโยน มีอารมณ์ขัน
 - 1.4 สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้
 - 1.5 สามารถพูด หรือ ใช้ภาษาท้องถิ่นเพื่อการสื่อสารได้ดี
2. ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator / Facilitator)
 - 2.1 สร้างบรรยากาศอย่างเป็นกันเอง
 - 2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม
 - 2.3 ขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและยินยอมให้มีการบันทึกข้อมูล
 - 2.4 ควบคุมประเด็น และ จังหวะของการสนทนา และ เวลา
 - 2.5 ทำตัวเสมือน ผู้เรียนรู้ (เป็นผู้ฟังที่ดี ไม่แสดงความคิดเห็น) ให้ผู้สนทนาได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี
 - 2.6 ยืดหยุ่น เปิดใจ อดทนต่อการรบกวน/ไม่ร่วมมือ
 - 2.7 ระมัดระวังน้ำเสียง และ ท่าที
 - 2.8 สังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมสนทนา
3. ผู้จัดบันทึกการสนทนา (Note taker/ Recorder)
 - 3.1 วาดแผนผังการนั่งของผู้ร่วมสนทนาทุกคน พร้อมมีหมายเลขและชื่อกำกับไว้ เพื่อประโยชน์ในการจดบันทึก และ การสังเกตพฤติกรรม
 - 3.2 จดบันทึกการสนทนา โดยการสังเกต และตั้งใจฟัง พร้อมบันทึกตามความเป็นจริง (ถ้อยคำ ปฏิกริยา)

3.3 ถอดเทปการสนทนาด้วยตนเอง

3.4 ข้อควรระวัง ต้องไม่ร่วมสนทนาด้วย

4. ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant/ Caretaker)

จัดเตรียมอุปกรณ์สนามให้พร้อม จัดสถานที่และความพร้อมในการสนทนากลุ่ม คอยควบคุมเครื่องบันทึกเสียง และ เปลี่ยนเทปขณะที่ทำการสนทนา อำนวยความสะดวกแก่ ผู้ดำเนินการสนทนา และ ผู้จดบันทึก ดูแลบริการเครื่องดื่มและของขบเคี้ยวแก่ผู้ร่วมสนทนาพร้อมทั้ง อำนวยความสะดวกทั่ว ๆ ไป

5. แนวทางในการสนทนากลุ่ม (Group Discussion Guide)

เป็นแนวคำถามที่ใช้ในการดำเนินการสนทนากลุ่ม ซึ่งต้องสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์การวิจัยควรมีประมาณ 6 – 10 คำถาม เป็นคำถามปลายเปิด เช่น “คุณคิดอย่างไร เกี่ยวกับเรื่องของจิตวิญญาณ” “คุณรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับ...” “คุณได้ข้อมูลเกี่ยวกับ...มาอย่างไร”

6. อุปกรณ์สนาม (Field Instruments)

เครื่องบันทึกเสียง และ อุปกรณ์ ควรมีสำรองเพื่อป้องกันการผิดพลาด สมุด บันทึก และ ดินสอ

7. แบบฟอร์มคัดเลือกกลุ่มผู้ร่วมสนทนา (Screening Form)

ต้องคัดเลือกให้ได้ผู้เข้าร่วมสนทนาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (Homogeneous) หรือ อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น เพศ อายุ อาชีพ เชื้อชาติ สถานภาพสมรส

8. สิ่งเสริมสร้างบรรยากาศ (Refreshment & Snack)

9. ของสมนาคุณแก่ผู้ร่วมสนทนา (Remuneration)

10. สถานที่และระยะเวลา (Location and Time)

3. ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม สามารถนำมาใช้ใน ช่วงเริ่มต้นระหว่าง การวิจัย เพื่อประเมินกิจกรรม หรือพัฒนา กิจกรรมการดำเนินการวิจัย หรือหลังการวิจัยที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นสมบูรณ์ มีนักวิจัย หลายท่านให้คำอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม ดังนี้

ชาย โพรธิตา (2547) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดสนทนากลุ่มมีขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรม อยู่ 9 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนสัมพันธ์กับกิจกรรมอื่น ถ้ามีการปรับหรือเปลี่ยนแปลงขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่ง ก็อาจจะมี ความจำเป็นที่จะต้องปรับกิจกรรมในขั้นตอนอื่นตามไปด้วย ประกอบด้วย ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดปัญหาการวิจัยหรือประเด็นที่จะอภิปรายผล
2. กำหนดกรอบการเลือกตัวอย่าง
3. กำหนดผู้ดำเนินการวิจัย

4. สร้าง/ทดสอบแนวคำถาม
5. เลือกกลุ่มตัวอย่างหรือกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิ
6. จัดการสนทนากลุ่ม
7. จัดระเบียบข้อมูล
8. วิเคราะห์ข้อมูล
9. เขียนรายงาน

นางนภัส คู่วรัญญู เทียงกมล (2551) ได้สรุปขั้นตอน การวิจัยแบบสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1. การเตรียมการประชุมอภิปรายกลุ่ม (Preparing for session)
 - 1.1 ระบุวัตถุประสงค์
 - 1.2 พัฒนาคำถามที่เหมาะสมประมาณ 6 คำถาม อย่างระมัดระวัง
 - 1.3 วางแผนการประชุม
2. การพัฒนาคำถาม พัฒนาประมาณ 5-6 คำถาม (Developing Question)
3. การวางแผนการประชุม ประกอบด้วย (Planning the session)
 - 3.1 การจัดตารางวางแผนการประชุม
 - 3.2 เตรียมอาหารว่าง ดำเนินการประชุม
 - 3.3 ความเท่าเทียมกันของสมาชิกในการแสดงความคิดเห็นโดยคำนึงถึงกฎพื้นฐาน (Ground Rules) คือ รักษาการเน้นประเด็นที่ต้องการ รักษาแรงขับเคลื่อนมุ่งสู่ประเด็นที่ต้องการ ทำให้เข้าใจคำถามตรงประเด็นที่ตั้งไว้
 - 3.4 ระเบียบวาระการประชุม
 - 3.5 จำนวนสมาชิกกลุ่มที่เหมาะสม
 - 3.6 วางแผนบันทึกการประชุม
4. การอำนวยความสะดวกระหว่างการประชุม (Facilitating the session)
 - 4.1 เป้าหมายหลักของการอำนวยความสะดวก
 - 4.2 แนะนำผู้ดำเนินการประชุม
 - 4.3 อธิบายวิธีการที่จะใช้ในการบันทึกการประชุม
 - 4.4 ดำเนินการตามวาระการประชุม
 - 4.5 ข้อควรระมัดระวังในการใช้คำถามก่อนที่จะกล่าวและเคารพการประชุม
 - 4.6 การสรุปประเด็นอภิปรายต้องชัดเจนและสมาชิกแก้ไขเพิ่มเติมได้
 - 4.7 สมาชิกในกลุ่มการประชุมต้องเคารพในศักดิ์ศรี ความคิดเห็นสมาชิกอื่น

5. สิ่งที่ต้องดำเนินการหลังการสนทนากลุ่ม

5.1 ตรวจสอบการบันทึกเทป (ถ้ามี)

5.2 จัดบันทึกเพิ่มเติมเพื่อความกระจ่างชัด

5.3 เขียนการสังเกตที่ไต่ระหว่างการประชุม

รัตนะ บัวสนธ์ (2556) ได้อธิบายไว้ว่า การสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดปัญหาและวัตถุประสงค์การวิจัย งานวิจัยเชิงคุณภาพที่จะใช้การสนทนากลุ่มดำเนินการวิจัยนั้น ก็จะเป็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของสภาพการณ์ ที่มีใช้หามาตอบได้ในเชิงตัวเลข ปริมาณต่าง ๆ หรือปัญหาที่ต้องการ คำตอบในเชิงถูกหรือผิด แต่ควรเป็นปัญหาที่ต้องการความคิดเห็นอย่างหลากหลายที่ยังไม่มีข้อสรุปมาก่อน

2. สร้างกรอบความคิดและประเด็นการสนทนา การสร้างกรอบความคิดและประเด็นการสนทนาจะต้องจัดทำขึ้นให้สอดคล้อง กับปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางหาคำตอบให้กับปัญหาวิจัย

3. กำหนดประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างควรเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรเป้าหมาย

4. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง นัดหมาย นัดเวลา สถานที่ และการเดินทางมาเข้าร่วมสนทนา การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ควรแจ้งวัตถุประสงค์ที่คัดเลือกให้ทราบ และสอบถามความสมัครใจ ยินยอมเข้าร่วมสนทนาด้วย เมื่อบุคคลเหล่านี้ให้ความยินยอมแล้ว จึงนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่จะให้มีการสนทนาพูดคุยกัน ตลอดจนสอบถามความสะดวก ในการเดินทางไปยังสถานที่จัดการสนทนา เพื่ออำนวยความสะดวกต่อไป

5. ดำเนินการสนทนาตามลำดับกรอบความคิดและประเด็นการสนทนา ควรแจ้งวัตถุประสงค์การจัดการสนทนากลุ่มครั้งนี้ รวมถึงอธิบายถึงลักษณะ การพูดคุย และขออนุญาตบันทึกเทปหรือวีดิโอการสนทนาตามความจำเป็น ต่อจากนั้นก็เริ่มดำเนินการ สนทนา จนถึงที่สุดกระบวนการนักวิจัยอาจมอบสิ่งของหรือเงินค่าตอบแทนให้แก่การเสียสละเวลาของผู้ร่วมสนทนาตามความเหมาะสม

6. ถอดเทปบันทึกและวิเคราะห์ตีความข้อมูลที่ได้ การสนทนากลุ่มควรถอดเทปการสนทนาโดยเร็ว เพราะนักวิจัยยังสามารถจดจำคำพูดและอากัปกริยาของผู้พูดแต่ละคนได้เป็นอย่างดี แล้วจึงนำข้อมูลคำพูดและส่วนที่เป็นบันทึก แทรกเกี่ยวกับพฤติกรรมและอากัปกริยาของผู้ร่วมสนทนาไปทำการวิเคราะห์ตีความเพื่อตอบวัตถุประสงค์วิจัยตามลำดับกรอบความคิดและประเด็นการสนทนา

7. เขียนรายงานวิจัย การเขียนรายงานวิจัยเป็นการนำข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัด รูปเล่มนำเสนอตามลำดับ โดยเริ่มตั้งแต่ความเป็นมา ปัญหาของการวิจัย จนกระทั่งการสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะต่าง ๆ

4. ประโยชน์ของการสนทนากลุ่ม

- 4.1 ใช้ในการศึกษาความคิดเห็น ทักษะคิด ความรู้สึก การรับรู้ ความเชื่อ และพฤติกรรม
- 4.2 ใช้ในการกำหนดสมมติฐานใหม่ ๆ
- 4.3 ใช้ในการกำหนดคำถามต่าง ๆ ที่ใช้ในแบบสอบถาม
- 4.4 ใช้ค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือ หรือยังไม่แน่ชัดของการวิจัยแบบสำรวจ เพื่อช่วยให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- 4.5 ใช้ในการประเมินผลทางด้านธุรกิจ

5. ข้อดีของการสนทนากลุ่ม

- 5.1 ช่วยให้เก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวนหลายคนได้ในระยะเวลาสั้น และสามารถเสนอผลการศึกษาได้ในเวลาอันจำกัด
- 5.2 มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น และใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้หลายแบบ
- 5.3 นักวิจัยสามารถเลือกใช้ได้ตามต้องการ สามารถใช้เสริมกับการวิจัยแบบอื่นก็ได้
- 5.4 ข้อมูลที่ได้เป็นการผ่านการถกเถียงโต้ตอบกันเองของกลุ่มสนทนา ทำให้มั่นใจในความถูกต้องแม่นยำ มีความน่าเชื่อถือ และมีความหลากหลายของข้อมูล
- 5.5 ข้อมูลการสนทนากลุ่มแต่ละครั้งทำให้ได้ประเด็นคำถามใหม่ ๆ หรือสมมติฐานใหม่ๆ เพื่อการค้นคว้าศึกษาต่อ
- 5.6 ปฏิกริยาของผู้ร่วมวงสนทนาต่อประเด็นที่สนทนา และต่อกันและกัน ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมและคุณค่าต่าง ๆ ของสังคมของผู้เข้าร่วมวงสนทนาที่มาจากวัฒนธรรมเดียวกัน
- 5.7 บรรยากาศเป็นกันเอง การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ช่วยทำให้การสนทนาของกลุ่มเป็นไปอย่าง มีชีวิตชีวา ไม่ตึงเครียด
- 5.8 ผู้วิจัยสามารถดำเนินการสนทนาตามไปด้วย คอยควบคุมเกม และสร้างบรรยากาศให้ราบรื่นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

6. ข้อจำกัดของการสนทนากลุ่ม

- 6.1 ผู้ดำเนินการสนทนาที่ไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างถูกต้อง จะทำให้การดำเนินกลุ่มไม่ราบรื่น
- 6.2 แนวทางการสนทนากลุ่มที่เรียบเรียงไม่ดี ไม่มีลำดับ มีความซับซ้อน จะทำให้การสนทนาวกวน สับสน ในที่สุดผู้ร่วมสนทนาก็จะคร้านที่จะออกความคิดเห็น

6.3 ผู้ร่วมวงสนทนาไม่มีลักษณะร่วมคล้ายกัน หรือวัฒนธรรมเดียวกัน และสามารถชมนกันได้ การสนทนาจึงจะไม่ราบรื่น บรรยากาศกลุ่มเสีย หรือมีคนไม่พูดมากขึ้น

6.4 ข้อมูลจากการสนทนาในกลุ่มไม่สามารถให้ภาพพฤติกรรมจริง ซึ่งได้จากการสังเกต เพราะสิ่งที่คิดหรือพูดออกมาอาจไม่ใช่สิ่งที่ทำ

6.5 ข้อมูลจากกลุ่มแต่ละกลุ่มไม่สามารถเป็นตัวแทนของสังคมหรือวัฒนธรรมที่ผู้ร่วมสนทนาดำเนินชีวิตอยู่ได้ ใช้อธิบายได้เฉพาะกับบริบทของกลุ่มนั้น ๆ เท่านั้น

6.6 ไม่เหมาะที่จะใช้ในหัวข้อสนทนาที่เป็นเรื่องส่วนตัวมาก ๆ

6.7 การสร้างแนวคำถาม จะต้องเรียงเรียงแนวคำถามให้ดีไม่วกวน โดยอาจจะเรียงลำดับตามประเภทของประเด็นตามความยากง่ายหรือตามลำดับความตรงไปตรงมาและซับซ้อนของเหตุผลดังนั้นควรจะต้องมีการทดสอบ (Pretest)

6.8 การคัดเลือกสมาชิกผู้เข้าร่วมวงสนทนา จะต้องได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยต้องมีลักษณะต่าง ๆ ที่เหมือนกัน (Homogeneous) ไม่ขัดแย้งกันและกัน (รัตนะ บัวสนธ์, 2551)

บริบทของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

1. สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งหมด 53 โรงเรียน มีบุคลากรทั้งหมด ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,158 คน ทั้งนี้ได้แบ่งขนาดของโรงเรียนตามสรุปข้อมูลพื้นฐานภาพรวมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตามขนาดโรงเรียนดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 500 คน
2. โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน 500-1,499 คน
3. โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 1,500-2,500 คน
4. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียน 2,500 คน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550 ดังต่อไปนี้

1. เสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาเอกชนต่อคณะกรรมการ
2. ส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ การประกันคุณภาพ การวิจัยและพัฒนาเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา
3. รับผิดชอบการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุน

4. ดำเนินการจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาเอกชนตามมาตรการที่คณะกรรมการกำหนดมาตรา 13 (4)

5. เป็นศูนย์ส่งเสริมสนับสนุนข้อมูล และทะเบียนกลางการศึกษาเอกชน ตลอดติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล จัดการศึกษาเอกชน

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

2. ประเภทของโรงเรียนเอกชน

โรงเรียนในระบบ มี 2 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทสามัญศึกษา
2. ประเภทนานาชาติ

โรงเรียนนอกระบบ มี 7 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทสอนศาสนา
2. ประเภทศิลปะและการกีฬา
3. ประเภทวิชาชีพ
4. ประเภทสร้างเสริมทักษะชีวิต
5. ประเภทกวดวิชา
6. ประเภทศึกษาปอเนาะ
7. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

3. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน มีทักษะในการคิดวิจารณ์ ญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) การศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่

ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตน และประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

บริบทการจัดการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนเอกชน

สภาพปัจจุบันด้านสุขภาพในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ “โรงเรียนสุขภาพ” เป็นโจทย์สำคัญของการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน เนื่องจากทิศทางที่ผ่านมาเรามุ่งพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มุ่งสร้างนักเรียนเก่งที่มีความสามารถในการแข่งขันและมุ่งสู่ระบบการศึกษาที่เอาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัววัดคุณภาพโรงเรียนและคุณภาพครูมีการประเมินต่าง ๆ ยึดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลักจนมองข้ามเจตจำนงทางการศึกษาที่เราต้องการ “พลเมืองที่มีความสุขทั้งมิติของกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในตัวมนุษย์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพและสังคม และมีความสามารถเชิงการแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” ซึ่งจะเป็นการศึกษาที่สามารถรับมือความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้ แนวคิดการพัฒนาสุขภาพโดยใช้ฐานโรงเรียนเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเยาวชนในวัยเรียนแทบทั้งหมดอยู่ในระบบโรงเรียน การปลูกฝังเรื่องสุขภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จึงเป็นโอกาสที่ดียิ่งที่จะหล่อหลอมเยาวชนของประเทศให้เป็นบุคคลที่มีสุขภาพเมื่อเติบโตขึ้นเป้าหมายการพัฒนาสุขภาพในโรงเรียนสามารถจำแนกสุขภาพที่เป็นเป้าหมายได้ 4 ด้าน คือคนมีสุขภาพ โรงเรียนมีสุขภาพ สิ่งแวดล้อมมีสุขภาพ และชุมชน/สังคมมีสุขภาพ ซึ่งองค์ความรู้นี้พบว่า สุขภาพในโรงเรียนเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของคนในสังคม ไม่เฉพาะครูหรือเด็กนักเรียนเท่านั้น (ประวิต เอราวรรณ์, 2547) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสุขภาพแก่ผู้เรียนได้ กล่าวคือ โรงเรียนต้องมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข โดยการปรับสภาพแวดล้อม ลดปัจจัยเสี่ยงจัดโครงสร้างและระบบต่าง ๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัวชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียนทั้งด้านกาย ใจ ปัญญา โดยให้อิสระโรงเรียนได้คิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากหน้างานของตนเอง จนเป็นวิถีโรงเรียน สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียนตัวเองตามบริบทแต่ละโรงเรียน

จากความสำคัญดังกล่าว โรงเรียนเอกชน ในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังไม่มีโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนสุขภาพ ทำให้ผู้ศึกษาซึ่งเป็นสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาพโรงเรียน

เอกชน ในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ได้รับการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนสุขภาวะต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ปรัชญาภรณ์ โปทา (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านเขาตะแบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านเขาตะแบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการบริหาร งบประมาณ และด้านบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรกได้แก่ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารด้านวิชาการและด้านการบริหารงบประมาณ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองและคนในชุมชนในโรงเรียนบ้านเขาตะแบกเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญ ของการศึกษา การจัดการศึกษาให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครองต้องอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วม

กัลยาณี สิทธิวุฒิ (2557) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่ม เพื่อสร้างสุขภาวะทางสังคมให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำโค้ง อำเภอมือง จังหวัดน่าน การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสร้างสุขภาวะทางสังคมในนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำโค้ง อำเภอมือง จังหวัดน่าน ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำโค้ง อำเภอมือง จังหวัดน่าน ประกอบด้วยนักเรียนชนเผ่าเมี่ยน ชนเผ่าลัวะ ชนเผ่าม้งและชนพื้นเมือง จำนวน 25 คน พบว่า การใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่มในการสร้างสุขภาวะทางสังคมให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำโค้ง อำเภอมือง จังหวัดน่าน โดยการใช้กระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านวงจร 4 องค์ประกอบของการเรียนรู้ เชิงประสบการณ์ ผลการวิจัยแบ่งออกได้เป็น 4 ด้านใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) นักเรียนมีทัศนคติทางบวก ต่อการอยู่ร่วมกันเพิ่มขึ้น และสามารถปฏิบัติได้ มีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นชื่นชมกันทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น
- 2) นักเรียนมีความพึงพอใจทำกิจกรรมกลุ่มด้วยความสุขสนุกสนานและตั้งใจทำงานด้วยความสามัคคี กันเพิ่มขึ้นและส่งเสริมความเข้าใจกันระหว่างเพื่อนแต่ละคนแต่ละชนเผ่ามากขึ้น
- 3) การปรับตัวเข้ากับเพื่อนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ปัจจุบันได้ด้วยความสุขประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกันของแต่ละชนเผ่าด้วยความเข้าใจกัน

เพิ่มขึ้น 4) นักเรียนมีการช่วยเหลือเอื้ออาทรกันในสังคมเพิ่มขึ้นโดยมีการแบ่งปันสิ่งของให้กัน พุดจากันด้วยความไพเราะอ่อนหวาน เกิดความอบอุ่นเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน

เชิดพงศ์ ชัยวรรณ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาสถานศึกษาขนาดเล็กและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะในสถานศึกษาขนาดเล็ก ดำเนินการวิจัยด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 60 คน จำนวน 8 โรงเรียน ดำเนินการรวบรวมข้อมูล 2 รูปแบบ คือ รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาสถานศึกษาขนาดเล็ก กรมี่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 พบว่า มีข้อจำกัดจำนวนครูไม่เพียงพอ ครูยังขาดหลักการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังขาดทรัพยากรในการจัดการศึกษาทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของประเทศและขาดทักษะการเรียนรู้สู่ทักษะชีวิต 2) รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะในสถานศึกษาขนาดเล็ก กรมี่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก หรือเรียกว่า SITIN MODEL ได้แก่ 1) การนำองค์กรเชิงกลยุทธ์ 2) จัดทำแผนการศึกษาแบบบูรณาการ 3) เสริมศักยภาพแกนนำการเรียนรู้แบบบูรณาการ 4) การเรียนรู้แบบบูรณาการ และ 5) การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะ เมื่อนำไปใช้กับสถานศึกษาขนาดเล็กผลปรากฏว่า นักเรียนมีสุขภาวะและทักษะการดำรงชีวิตดีขึ้น ครูมีความเข้าใจธรรมชาติของนักเรียนมากขึ้น ทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

ศรินทร์ ศรีหรั่ง (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการประเมินสุขภาวะของโรงเรียนมัธยมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สุขภาวะของโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินสุขภาวะของโรงเรียนมัธยมศึกษา และ 3) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการประเมินสุขภาวะของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า 1. สุขภาวะของโรงเรียนประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน คือ 1) องค์ประกอบหลักด้านองค์กร มี 3 องค์ประกอบย่อย 17 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบหลักด้านผู้บริหาร มี 4 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบหลักด้านครู มี 3 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ และ 4) องค์ประกอบหลักด้านสิ่งแวดล้อม มี 3 องค์ประกอบย่อย 24 ตัวบ่งชี้ 2. รูปแบบการประเมินสุขภาวะของโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 3 กระบวนการประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า คือ 10 คำถามหลักของ Nevo คือ 1) นิยามของการประเมิน 2) เป้าหมายของการประเมิน 3) วัตถุประสงค์ของการประเมิน 4) สิ่งที่มีประเมิน 5) สารสนเทศของการประเมิน 6) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 7) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 8) กระบวนการ/วิธีการประเมิน 9) เกณฑ์การประเมิน 10) ผู้ประเมินกระบวนการมีขั้นตอน ดังนี้ 1)

คัดเลือกคณะกรรมการประเมินสุขภาวะของโรงเรียน 2) แต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน 3) คณะกรรมการประเมินแจ้งกำหนดการเพื่อออกประเมินสุขภาวะของโรงเรียน 4) คณะกรรมการประเมินประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแนวทางการประเมิน 5) คณะกรรมการแบ่งหน้าที่ประเมินตามองค์ประกอบสุขภาวะของโรงเรียนมัธยมศึกษาองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน องค์ประกอบย่อย 13 ด้าน 68 ตัวบ่งชี้ 6) คณะกรรมการดำเนินการประเมินสุขภาวะของโรงเรียนตามองค์ประกอบ 7) คณะกรรมการรวบรวมผลการประเมินสุขภาวะของโรงเรียน 8) คณะกรรมการประชุมผู้เกี่ยวข้อง รายงานผลการประเมินและผลลัพธ์ คือ ผลการประเมินสุขภาวะของโรงเรียนมัธยมศึกษา

สุรพล พิมพ์สอน (2557) กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า แนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมเป็นสุข นั้น โรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่หลากหลายในการพัฒนา การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อ เทคโนโลยี และเสริมสร้างบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ 1) ขยายบริการแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี ที่รวดเร็ว ทันสมัยสะดวกต่อการใช้งาน 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในการสืบค้นข้อมูล และพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 3) ส่งเสริมบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

ยอดชาย แสนทิพย์ (2558) ได้ศึกษาความเข้มแข็งทางใจกับสุขภาวะของวัยรุ่นหญิงที่มีการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study) ที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อศึกษาถึงความเข้มแข็งทางใจกับสุขภาวะของวัยรุ่นหญิงที่มีการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การเก็บข้อมูลในการศึกษาใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกต โดยเก็บข้อมูลในระหว่างเดือน มิถุนายน 2557 ถึงเดือนเมษายน 2558 แหล่งข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้คือ วัยรุ่นหญิงที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีอายุระหว่าง 15 - 20 ปี จำนวน 8 คน จากนั้นรวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และนำเสนอด้วยวิธีการบรรยาย และหาข้อสรุปโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จากการศึกษา พบว่าสุขภาวะของวัยรุ่นหญิงในช่วงขณะที่เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ประกอบด้วย สุขภาวะทางด้านร่างกาย พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีความผิดปกติทางด้านร่างกาย มีเพียงบางรายเท่านั้นที่มีความไม่สุขสบายที่เกิดขึ้นนั้น คืออาการเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน สุขภาพด้านจิตใจ คือ ความตกใจ วิตกกังวลหงุดหงิดคิดมาก อับอายกลัวคนอื่นรู้ สุขภาพด้านสังคม คือ พ่อแม่เป็นที่พึ่งสุดท้ายให้ลูกเสมอ การยอมรับได้ของบุคคลในครอบครัว การสูญเสียโอกาสในการทำงาน ความอับอายและการตำหนิจากสังคม การสูญเสียโอกาสในการเรียน และ สุขภาพด้านจิตวิญญาณ จากการศึกษา พบว่า เป็นเรื่องของเวรกรรม ในส่วนของความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่นหญิง คือ การทำความเข้าใจ การสร้างคุณค่าในตนเอง การปรับตัว การจัดการ

ทรงสมร โสตะ (2559) ได้ศึกษาสภาวะทางจิตความคิดเชิงบวกคุณค่าของงานและความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสภาวะทางจิต ระดับความคิดเชิงบวก ระดับคุณค่าของงาน และระดับความผูกพันต่อองค์กรของครู 2) เปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรของครูจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะทางจิตกับความผูกพันต่อองค์กรของครู 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเชิงบวกกับความผูกพันต่อองค์กรของครู และ 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าของงานกับความผูกพันต่อองค์กรของครู กลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ทั้งหมด 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี โรงเรียนปากเกร็ด โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาและโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี จำนวน 310 คน พบว่า 1) สภาวะทางจิต ความคิดเชิงบวก คุณค่าของงาน และความผูกพันต่อองค์กรของครู อยู่ในระดับสูง 2) ครูที่มีอายุและระยะเวลาในการทำงานแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และครูที่มีสถานภาพสมรสและรายได้แตกต่างกันมี ความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 3) สภาวะทางจิตมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 4) ความคิดเชิงบวกมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และ 5) คุณค่าของงานมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

ดวงดาว แซ่มชื่น (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์โรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา 3) พัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูอนามัยโรงเรียน จำนวน 306 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียนเป็นสุข มี 6 ตัวชี้วัด 2) ด้านโรงเรียนเป็นสุข มี 3 ตัวชี้วัด 3) ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข มี 1 ตัวชี้วัด 4) ด้านครอบครัวเป็นสุข มี 3 ตัวชี้วัด และ 5) ด้านชุมชน เป็นสุข มี 1 ตัวชี้วัด 2. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนเป็นสุข

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดมี 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขและด้านครอบครัวเป็นสุข ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน โรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มี 2 ด้าน ค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขและครอบครัวเป็นสุข 3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคูราธิวาส เขต 1 ด้านผู้เรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 7 แนวทาง ด้านโรงเรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง ด้านครอบครัวเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง และด้านชุมชนเป็นสุข ประกอบด้วย 5 แนวทาง

สัมฤทธิ์ สมนาม (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบพัฒนาสุขภาวะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์สุขภาวะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 3) เพื่อพัฒนารูปแบบพัฒนาสุขภาวะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 4) เพื่อศึกษาการใช้รูปแบบพัฒนาสุขภาวะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 สุขภาวะทางกาย องค์ประกอบที่ 2 สุขภาวะทางจิต องค์ประกอบที่ 3 สุขภาวะทางสังคม และองค์ประกอบที่ 4 สุขภาวะทางจิตวิญญาณ 2) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สุขภาวะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า สภาพปัจจุบันด้านสุขภาวะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ส่วนใหญ่สภาพครอบครัวเป็นครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างยากจน ครอบครัวมีรายได้น้อย นักเรียนไม่ได้อยู่กับบิดา มารดา ส่วนใหญ่จะอยู่กับ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติ ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร ความเป็นอยู่จึงไม่ค่อยดี ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่มีระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ 3) รูปแบบการพัฒนาสุขภาวะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ผลการประเมินองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสุขภาวะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าร้อยละสูงกว่าร้อยละ 80 ทุกองค์ประกอบ แสดงว่าทุกองค์ประกอบมีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและมีความถูกต้อง ส่วนผลการประเมินรูปแบบพัฒนาสุขภาวะนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีค่าร้อยละสูงกว่าร้อยละ 80 แสดงว่ารูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบมีความเหมาะสม ผู้วิจัยได้นำกระบวนการเชิงระบบมาใช้ในการพัฒนาสุขภาวะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ให้มีชีวิตที่ก่อให้เกิดความสุข แบบองค์รวมทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านจิตวิญญาณ (สติปัญญา) มีความ

เกี่ยวพันเชื่อมโยงกันและกันอย่างสมดุลให้เกิดผลตามความต้องการในการพัฒนาสุขภาพของนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพของ Deming (PDCA) ในการขับเคลื่อนรูปแบบพัฒนาสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ทำให้นักเรียนที่ได้รับการพัฒนามีสุขภาพที่ดีขึ้น 4) การศึกษาการใช้รูปแบบพัฒนาสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พอสรุปได้ดังนี้ 4.1 ผลการประเมินสุขภาพของนักเรียน พบว่า ก่อนนำรูปแบบไปใช้มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อนำรูปแบบไปใช้เป็นเวลา 1 ปีการศึกษาทำให้ผลการดำเนินงานพัฒนาขึ้นจนมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด 4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมในการใช้รูปแบบ พบว่า หลังการใช้รูปแบบผู้มีส่วนร่วมในการใช้รูปแบบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและสุขภาพพบว่า การดำเนินการด้านการส่งเสริมสุขภาพต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการพัฒนานักเรียน นอกจากครู ต้องให้การดูแลนักเรียนแล้ว ยังต้องปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้ที่รู้จักดูแลตนเองและมีความฉลาดในด้านการสร้างเสริมสุขภาพให้แก่ตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาสุขภาพอย่างยั่งยืนแก่นักเรียน การดำเนินการพัฒนางานด้านสุขภาพในโรงเรียน ผู้บริหารต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้นำชุมชนเพื่อช่วยผลักดันให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยในประเทศนี้ ผู้วิจัยจะได้นำไปใช้ประกอบการดำเนินการวิจัยต่อไป

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Craft (1989) ได้ศึกษาทัศนคติของชุมชนต่อการจัดการศึกษาและระดับการมีส่วนร่วม ในกิจการของโรงเรียน ที่จะทำให้ทัศนคติของชุมชนต่อโรงเรียนดีขึ้นจุดมุ่งหมาย คือ ต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนกับทัศนคติต่อสถานศึกษาของรัฐ ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนกับทัศนคติต่อสถานศึกษาของรัฐ มีความสัมพันธ์กันระหว่างระดับทัศนคติกับระบบโรงเรียนแต่ละสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของชุมชนกับสิ่งแวดล้อมหรือทัศนคติของชุมชนกับระดับการเข้าร่วมในกิจการของโรงเรียน

Keith (1991) ได้ศึกษาวิจัยผลของความร่วมมือของผู้ปกครองในด้านการแก้ปัญหา นักเรียน เกรด 8 ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่ประสบปัญหาส่วนใหญ่ขาดโอกาสในการเรียนตามความสามารถของตนเอง และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการขาดเรียน การออกเรียนกลางคันการสร้างปัญหาในสังคมโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชนมีส่วนช่วยให้เกิดแรงจูงใจสำหรับนักเรียน สร้างวิถีชีวิตในนักเรียนอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุขมากยิ่งขึ้น และร่วมมือดูแลเอาใจใส่ให้นักเรียนที่เกิดผลดีต่อ นักเรียนในการเรียน

Harris (1998) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในเมืองนามิเบียกับชุมชน ตามกรอบความคิด ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ก่อนการศึกษาพบว่าก่อนที่นามิเบียจะทำความตกลงกับประเทศในทวีปยุโรป ชุมชนจะเป็นองค์กรที่มีบทบาทโดยตรงในการดูแลการจัดการศึกษา โดยการฝึกอบรมเยาวชน จะทำงานร่วมมือกับทางโรงเรียน ภายหลังมีการนำระบบการจัดการศึกษามาจากทวีปยุโรปมาใช้ ราวต้นศตวรรษที่ 18 ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยลง แต่บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพการจัดการเรียนการสอนเข้ามาแทนที่ในช่วงนั้น กระทรวงศึกษาธิการของนามิเบียได้กำหนดเป้าหมายให้ทุกหน่วยงาน เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา และยังคงเน้นบทบาทที่สำคัญของชุมชนในการจัดการศึกษา ความสำคัญของความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาทุกฝ่าย เพื่อสร้างสรรค์และดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

Leger (1998) ได้ทำการศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูในประเทศออสเตรเลีย และการนำแนวคิดไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (Australian teachers, understandings of the health promoting school concept and the implication for the development of school health) พบว่า โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ดำเนินไปได้ด้วยดีนั้นขึ้นอยู่กับความเข้าใจในแนวคิดของครูโดยส่วนใหญ่เข้าใจในองค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพราะมีการบรรจุไว้ในหลักสูตรการสอนแล้ว แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมกับชุมชน

Denman et al (1999) ได้ทำการสำรวจนโยบายของโรงเรียนในนอตติงแฮม เกี่ยวกับ การบริหารและจัดการส่งเสริมสุขภาพ (The management and organization of health promotion : a survey of school policies in Nottinghamshire) พบว่า ร้อยละ 85 ของโรงเรียนทั้งหมดมีการเขียนนโยบายในการให้สุขภาพเป็นกระบวนการที่สำคัญในการส่งเสริมสุขภาพ นอกจากนี้ยังพบว่าการให้คำแนะนำปรึกษาด้านสุขภาพแก่นักเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษามีการพัฒนาการบริหารจัดการส่งเสริมสุขภาพดีกว่าโรงเรียนประถมศึกษา เนื่องจากมีการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรได้ดีกว่า

Mitchell et al (2000) ได้ทำการศึกษาทดลองพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศออสเตรเลีย : ศึกษาในฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของซิดนีย์ (A randomized trial of an intervention to develop health promoting school in Australia : the south western Sydney study) พบว่า โรงเรียนที่ผ่านการสัมมนา การฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนในด้านการส่งเสริมสุขภาพ และได้รับการเชิญชวนให้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความตระหนักในการพัฒนาให้เป็นโรงเรียน

ส่งเสริมสุขภาพมากกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้ผ่านการอบรมและสัมมนา แต่พบว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบาย
 ไม่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพและการปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเลยและสิ่งที่จะ
 ช่วยสนับสนุนให้พัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้ คือ การสนับสนุนจากบุคลากรสุขภาพในการ
 วางแผนงาน และร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

Lyon (2002) ได้ศึกษาวิจัยความเข้าใจของครู ผู้บริหารสถานศึกษาในการแก้ปัญหา
 นักเรียนแก๊งวัยรุ่นที่ขาดระเบียบวินัยและความปลอดภัย ผลการวิจัย พบว่า สาเหตุที่นักเรียนที่มีความ
 ประพฤติผิดระเบียบเกิดจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัวของนักเรียน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
 ของนักเรียน ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ในการแก้ปัญหานักเรียนแก๊งวัยรุ่น ระดับปานกลาง

Robbins et al (2003) ได้ทำการศึกษา เรื่องอุปสรรคในการออกกำลังกายของเด็ก
 วัยรุ่นผู้หญิง (Barriers to Physical Activity perceived by Adolescent Girls) พบว่า เด็กชายมี
 กิจกรรมที่ใช้กำลังกายมากกว่าเด็กหญิง แต่เด็กที่มีน้ำหนักเกิน ไม่พบว่ามีกิจกรรมการออกกำลังกาย
 น้อยกว่าเด็กน้ำหนักตัวปกติ

Slicker et al (2005) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูของพ่อแม่ต่อ
 การพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนปลายในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็น
 นักเรียนในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยมิทเชอร์ จำนวน 660 คน แบ่งเป็นเพศหญิงร้อยละ
 68.2 และเพศชายร้อยละ 22.7 มีค่าเฉลี่ยอายุ 17.9 ปี โดยการสำรวจการรับรู้ในพฤติกรรม
 เลี้ยงดูของพ่อแม่และการรับรู้ของทักษะชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการ
 สื่อสารระหว่างบุคคล ด้านการตัดสินใจด้านการดูแลสุขภาพ และด้านการพัฒนาเอกลักษณ์ของ
 ตนเอง ผลจากการศึกษาพบว่า การพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่นทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กับรูปแบบ
 การเลี้ยงดูของพ่อแม่ระดับสูง

Shechtman et al (2005) ได้ศึกษาผลของการฝึกทักษะชีวิตต่อการรับรู้ของครู
 เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและความเชื่อในความสามารถแห่งตนซึ่งมุ่งเน้นทักษะชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน
 เป้าหมายแห่งชีวิตและการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้าน
 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล และด้านการรักษาสุขภาพร่างกายโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบ่ง
 ออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวน 214 คน แบ่งเป็นกลุ่มที่ 1 คือกลุ่มครูที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะชีวิต กลุ่มที่ 2
 คือ กลุ่มครูที่ได้รับการฝึก 1 ปี และกลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มครูที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิต 2 ปี ผลจาก
 การศึกษาพบว่า กลุ่มครูที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิต 2 ปี มีระดับคะแนนในการรับรู้สภาพแวดล้อมและ
 คะแนนในการเชื่อความสามารถแห่งตนมากกว่ากลุ่มอื่น

Phuphaibul et al (2005) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม
 เป็นแบบอย่างด้านสุขภาพของบิดามารดากับพฤติกรรมของวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์
 เชิงบวกระหว่างความบ่อยของการกระทำพฤติกรรมสุขภาพของบิดาและของมารดา และพฤติกรรม

ของบุตรวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ พฤติกรรมการใช้เข็มขัดนิรภัย การสวมหมวกกันน็อก การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารจานด่วน การรับประทานอาหารเช้า และการรับประทานอาหารเช้า

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศ พบว่า ชุมชนมีบทบาทที่สำคัญในการจัดการศึกษา และการพัฒนาด้านสุขภาวะ ส่วนการดำเนินด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน จะสามารถดำเนินไปได้ด้วยดีนั้น ขึ้นอยู่กับความเข้าใจในแนวคิดของครู โดยส่วนใหญ่เข้าใจในองค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพราะมีการบรรจุไว้ในหลักสูตรการสอนแล้ว แต่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมกับชุมชน โรงเรียนในต่างประเทศมีการให้คำแนะนำปรึกษาด้านสุขภาพแก่นักเรียนและผู้ปกครอง และพบผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมด้านสุขภาพของบิดาและมารดาซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมของบุตรวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศนี้ ผู้วิจัยจะได้นำไปใช้ประกอบการวิจัยต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

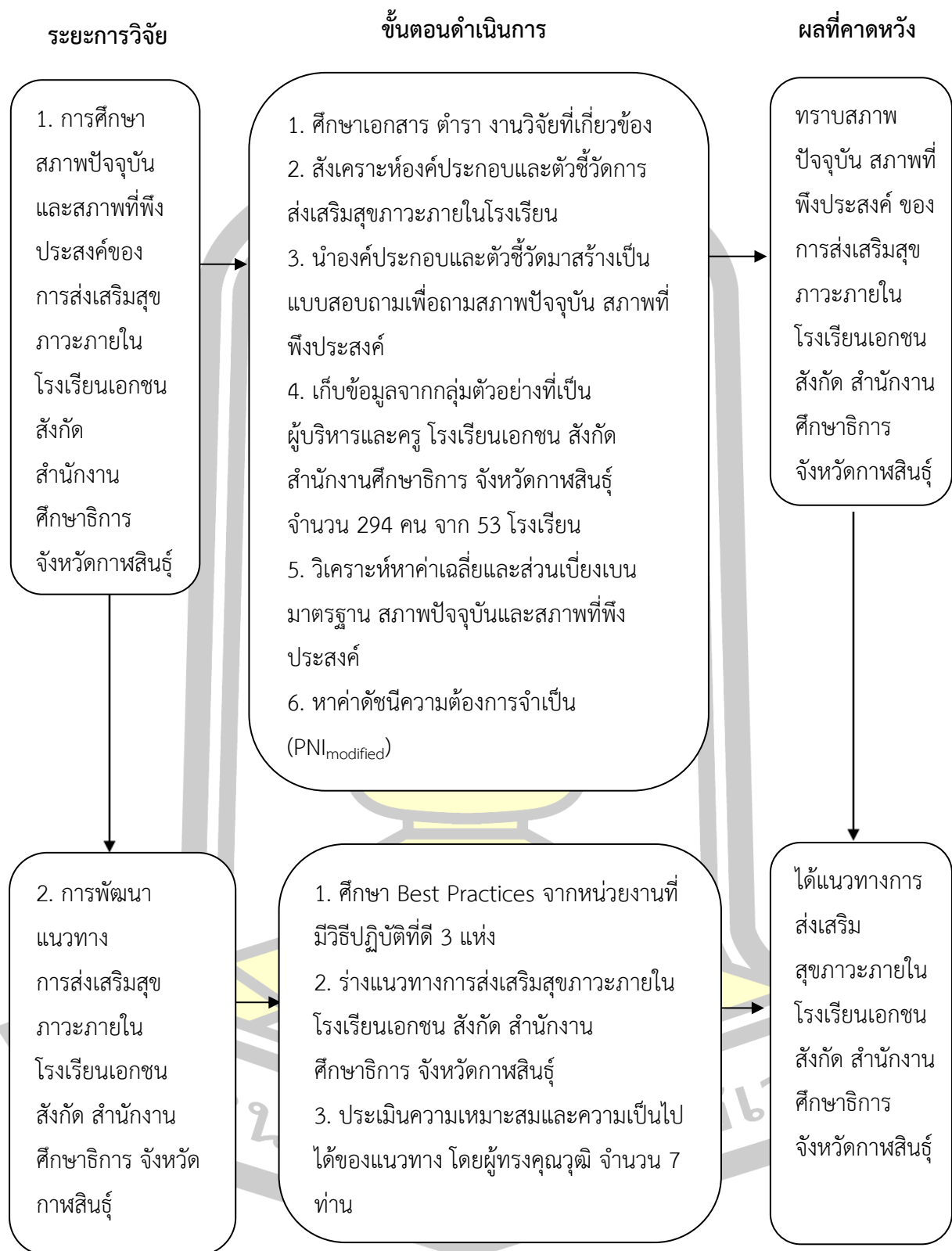
การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการ
บริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการและผลที่คาดหวัง แสดงดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการและผลที่คาดหวัง

**ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายใน
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์**

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 นำผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายใน
โรงเรียน มาใช้ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริม
สุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

1.4 หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน
เอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครู สถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1,158 คน จาก 53 โรงเรียน

ผู้อำนวยการสถานศึกษา	จำนวน 53	คน
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	จำนวน 103	คน
ครู	จำนวน 1,002	คน
รวมประชากร	จำนวน 1,158	คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สถานศึกษาเอกชน สังกัด
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 294 คน จาก 53 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบ
หลายขั้นตอน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ผู้บริหาร		
1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา	53	35
1.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	103	75
2. บุคลากรครู		
2.1 ครู	1,002	194
รวม	1,158	294

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งแต่ละระดับมีค่าคะแนน และความหมายดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน
สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ เขต 1 โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้
โดยอิสระ

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า

3.2.2 ร่างแบบสอบถามโดยใช้ประเด็นขององค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้
มาเป็นกรอบการสร้าง

3.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

3.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
เสนอแนะแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (ความเที่ยงตรง: Validity) จำนวน
ด้านคนมีสุขภาพ 5 คน เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ 1) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ
ภายในโรงเรียน 2) ด้านคนมีสุขภาพ 3) ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการส่งเสริม
สุขภาพในชุมชนและสังคม

3.2.5 นำแบบสอบถามที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา นำมาหาความ
เที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อความ
โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (Index of Item
Objective Congruence หรือ IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ มีคุณสมบัติ ดังนี้

3.2.5.1 จบการศึกษาทางด้านการบริหารการศึกษา ด้านหลักสูตรและ
การสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับปริญญาโท
ขึ้นไป

3.2.5.2 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ของ
หน่วยงานทางการศึกษา หรือครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป

3.2.5.3 มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารงานหลักสูตรใน
สถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี หรือปฏิบัติงานทางด้านวิชาการไม่น้อยกว่า 5 ปี ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือ
จำนวน 5 คน (รายละเอียดตามภาคผนวก ก)

3.2.6 นำแบบสอบถามที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา นำมาหาความ
เที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อความ
โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IOC : Index of
Consistency) ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถวัดได้

จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเอกชน กาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาคำนวณค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สันและค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach

3.2.7 นำแบบสอบถามจากการทดลองใช้มาคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดำเนินการวิเคราะห์แยกเป็นรายด้านและโดยรวมทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

3.2.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือเสนอผู้อำนวยการสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณาแล้วเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

4.3 ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่าง พร้อมด้วยแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

4.4 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับ

4.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจากการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา

5.1.2 ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนต่อไปนี้

คะแนน	ความหมาย
5	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระดับมากที่สุด
4	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระดับมาก
3	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระดับปานกลาง
2	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระดับน้อย
1	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระดับน้อยที่สุด

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation; S.D.) รายข้อ รายด้าน และโดยรวม โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระดับมาก
2.51 – 3.50	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 1 การศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน

1. ขั้นตอนดำเนินการ

การศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน ผู้วิจัยทำการศึกษาการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร 2) โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ 3) โรงเรียนหนองอิต้อห้วยขมิ้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

- 1.1 เป็นโรงเรียนที่ได้รับการรับรองให้เป็นโรงเรียนสุขภาวะ
- 1.2 เป็นโรงเรียนที่ดำเนินกิจกรรมตามแนวทางโรงเรียนสุขภาวะอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน
- 1.3 มีประสบการณ์ในการต้อนรับคณะศึกษาดูงานด้านโรงเรียนสุขภาวะอย่างต่อเนื่อง

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนต้นแบบ 3 แห่ง จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนสุขภาวะ ซึ่งเป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวม 6 คน ได้แก่

- 2.1 โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร
- 2.2 โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
- 2.3 โรงเรียนหนองอิต้อห้วยขมิ้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

2.4 นำข้อมูลที่ได้จากการจากศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่จัดกระทำแล้วมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางเสริมสร้างสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 รายการในการสัมภาษณ์ ตามองค์ประกอบของสุขภาวะในโรงเรียน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านคนมีสุขภาวะ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม และด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.1 ศึกษาหลักการ และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.2.2 ร่างแบบสัมภาษณ์

3.2.3 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจแนะนำ แล้วปรับแก้ไข

ตามคำแนะนำ

3.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา นำมาหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IOC : Index of Consistency) ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถวัดได้

3.2.6 นำแบบสัมภาษณ์จากการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ นำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IOC : Index of Consistency) โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 (ภาคผนวก ค)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการในการเข้าศึกษาดูงานจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

4.2 ติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดูงานและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง และขออนัดหมายวันและเวลาขอ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ แต่ละครั้งผู้วิจัยทำการจด บันทึกลง และบันทึกเสียงไว้ทุกครั้ง โดยขออนุญาตในการบันทึกเสียงทุกครั้ง ก่อนทำการบันทึก

5. การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดการข้อมูล

ตรวจสอบการบันทึกคำตอบและจัดเรียงคำตอบ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ และสรุปผลและรายงานข้อมูล

เชิงพรรณนา

ตอนที่ 2 การยกร่างแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาหน่วยงานที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม แล้ว ออกแบบและสร้างเป็นแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยดำเนินการดังนี้

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 นำผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและการ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาหน่วยงานที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม มาใช้ในการปรับร่างแนวทางการ บริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 นำเสนอร่างแนวทางให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ

1.3 นำร่างแนวทาง ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ พร้อมทั้งข้อคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่ม ที่ได้จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

2. กลุ่มผู้ประเมิน ตรวจสอบยืนยันแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่ง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

2.1 จบการศึกษาทางด้านบริหารการศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน ด้าน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป

2.2 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานทาง การศึกษา หรือครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป

2.3 มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี หรือ
ปฏิบัติงานทางด้านวิชาการไม่น้อยกว่า 5 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพ
ในโรงเรียนเอกชน จำนวน 7 คน (รายละเอียดตามภาคผนวก ก)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการยกร่างแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน
เอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การยกร่างแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนการ
บริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
กาฬสินธุ์ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการในการเก็บข้อมูลจากทางคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงผู้ทรงคุณวุฒิ

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเชิญพร้อมเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม และเรียน
เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ เข้าร่วมการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง และนัดหมายวัน เวลา และสถานที่

4.3 ดำเนินการสนทนากลุ่ม ตาม วัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด เพื่อทำการ
ยกร่างการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดกาฬสินธุ์

4.4 ผู้วิจัยดำเนินการนำแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ผ่านการแก้ไขจากการ สนทนากลุ่มแล้ว เสนอ
ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และถอดเทปการสนทนากลุ่ม เพื่อสังเคราะห์
ข้อมูล ในการยกร่างแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดกาฬสินธุ์

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการสนทนากลุ่ม (Focus Group

Discussion)

ตอนที่ 3 การตรวจสอบยืนยันการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน
เอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

1. ขั้นตอนดำเนินการ

นำร่างแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสม
และความเป็นไปได้ของร่างแนวทาง

2. กลุ่มผู้ประเมิน ตรวจสอบยืนยันแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มา
โดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

2.1 จบการศึกษาทางด้านการบริหารการศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการ
วัดผลและประเมินผลการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป

2.2 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาานิเทศก์ของหน่วยงานทาง
การศึกษา หรือครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป

2.3 มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี หรือปฏิบัติงาน
ทางด้านวิชาการไม่น้อยกว่า 5 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน
เอกชน จำนวน 7 คน (รายละเอียดตามภาคผนวก ก)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบยืนยันแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายใน
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและ
ความเป็นไปได้ของแนวทาง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนว
ทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์
คะแนนของแบบประเมิน ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมี
เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

คะแนน	ความหมาย
5	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มากที่สุด
4	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มาก
3	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ปานกลาง
2	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อย
1	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเขียนข้อเสนอแนะ และ
ประเด็นการปรับปรุงแนวทาง

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.1 ศึกษาหลักการ และวิธีการสร้างแบบประเมิน

3.2.2 ร่างแบบประเมิน

3.2.3 นำแบบประเมินเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแนะนำ แล้วปรับแก้ไขตาม

คำแนะนำ

3.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้ว

นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การประเมินแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพ
ภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยนำแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ฉบับแก้ไขจากการสนทนากลุ่ม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

พิจารณา

4.2 ผู้วิจัยนำแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ฉบับแก้ไขจากการสนทนากลุ่ม ที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

4.3 ผู้วิจัยติดต่อขอรับผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนว
ทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ฉบับ
แก้ไขจากการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ

4.4 ผู้วิจัยดำเนินการนำผลการประเมินแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพ
ภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหาร
ส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ มาดำเนินการดังนี้

5.1.1 ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบประเมิน

5.1.2 กำหนดรหัส ให้คะแนน และบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์

5.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปของแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51–5.00	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ มากที่สุด
3.51–4.50	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ มาก
2.51–3.50	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ ปานกลาง
1.51– 2.50	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ น้อย
1.00–1.50	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน

6.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

6.1.2 ค่าเฉลี่ย มีสูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2546)

$$\bar{x} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ตัวกลางเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N แทน จำนวนคนทั้งหมด

6.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีสูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2546)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

6.2 การหาคุณภาพของเครื่องมือรวบรวมข้อมูล

6.2.1 การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง จากสูตรการหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยใช้สูตร (สมนึก ภัททิยธนี, 2546)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

6.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวน
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนทั้งฉบับ
	K	แทน	จำนวนข้อคำถามทั้งหมดในแบบสอบถาม

6.2.3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น คำนวณจากสูตรต่อไปนี้

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{I-D}{D}$$

เมื่อ I แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพการบริหารส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

D แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพการบริหารส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

เอกชนที่คาดหวัง

เอกชนที่เป็นจริง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
$PNI_{modified}$	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ จากขนาดกลุ่มตัวอย่าง 294 คน ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 320 ฉบับ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 91.88

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	73	24.80
	หญิง	221	75.20
	รวม	294	100
2	ตำแหน่ง		
	ผู้อำนวยการ	33	11.20
	รองผู้อำนวยการ	73	24.80
	ครู	188	63.90
	รวม	294	100
3	วุฒิการศึกษา		
	ปริญญาตรี	185	62.90
	ปริญญาโท	101	34.40
	ปริญญาเอก	8	2.70
	รวม	294	100

ตาราง 3 (ต่อ)

ที่	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4	ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง		
	5-10 ปี	165	56.10
	11-15 ปี	48	16.30
	มากกว่า 15 ปี	81	27.60
	รวม	294	100

จากตาราง 3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 75.20 มีตำแหน่งเป็นครู คิดเป็นร้อยละ 63.90 วุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 62.90 และมีประสบการณ์ในตำแหน่ง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.10

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์แสดงในตาราง 4-8

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน

การบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน เอกชน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
ด้านคนมีสุขภาพ	4.18	0.86	มาก	4.63	0.53	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน	4.27	0.82	มาก	4.61	0.63	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม	4.12	0.85	มาก	4.66	0.55	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม	4.21	0.85	มาก	4.63	0.54	มากที่สุด
โดยรวม	4.19	0.84	มาก	4.63	0.56	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.82) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพใน

ชุมชนและสังคม ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.85) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.85) สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.32) รองลงมาคือ ด้านคนมีสุขภาพ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.53) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.63)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ด้านคนมีสุขภาพ โดยรวมและรายข้อ

ด้านคนมีสุขภาพ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
1. มีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้	4.20	0.89	มาก	4.75	0.44	มากที่สุด
2. มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ	4.18	0.89	มาก	4.61	0.49	มากที่สุด
3. ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและคนอื่น	4.13	0.86	มาก	4.49	0.64	มาก
4. มีคุณธรรมจริยธรรม	4.18	0.89	มาก	4.69	0.46	มากที่สุด
5. มีทัศนคติและเห็นคุณค่าของตน	4.13	0.86	มาก	4.45	0.72	มาก
6. ปฏิบัติตนให้มีสุขภาพที่ดี	4.27	0.76	มาก	4.77	0.42	มากที่สุด
7. มีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่ดี	4.18	0.89	มาก	4.69	0.46	มากที่สุด
โดยรวม	4.18	0.86	มาก	4.63	0.53	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ด้านคนมีสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปฏิบัติตนให้มีสุขภาพที่ดี ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ มีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.89) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและคนอื่น และมีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.86) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

กาฬสินธุ์ ด้านคนมีสุขภาวะ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดี ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.42) รองลงมาคือ มีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.44) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีทัศนคติและค่านิยมในการบริโภค ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.72)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ

ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
1. มีการบริหารจัดการองค์กร	4.35	0.84	มาก	4.59	0.65	มากที่สุด
2. ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้	4.24	0.82	มาก	4.63	0.63	มากที่สุด
3. มีสิทธิและความเสมอภาค	4.20	0.84	มาก	4.65	0.57	มากที่สุด
4. มีระบบช่วยเหลือนักเรียน	4.25	0.85	มาก	4.51	0.72	มากที่สุด
5. แสดงออกซึ่ง ความเป็นกัลยาณมิตร	4.24	0.85	มาก	4.66	0.62	มากที่สุด
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความชอบ	4.31	0.73	มาก	4.64	0.61	มากที่สุด
7. มีส่วนร่วมในองค์กร	4.25	0.85	มาก	4.51	0.72	มากที่สุด
โดยรวม	4.27	0.82	มาก	4.61	0.63	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการบริหารจัดการองค์กร ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.84) รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความชอบ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.83) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีสิทธิและความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.84) สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือแสดงออกซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร

($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.62) รองลงมาคือ มีสิทธิและความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.57) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีระบบช่วยเหลือนักเรียนและมีส่วนร่วมในองค์กร ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.72)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะใน สิ่งแวดล้อมโดยรวมและรายชื่อ

ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
1. มีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ	4.23	0.85	มาก	4.76	0.43	มากที่สุด
2. ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด	4.07	0.86	มาก	4.77	0.42	มากที่สุด
3 เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่	4.08	0.83	มาก	4.72	0.45	มากที่สุด
4. ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ	4.04	0.88	มาก	4.59	0.63	มากที่สุด
5. ส่งเสริมสัมพันธภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน	4.08	0.88	มาก	4.68	0.58	มากที่สุด
6. อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล	4.20	0.78	มาก	4.45	0.77	มาก
7. มีความสมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ	4.08	0.83	มาก	4.72	0.45	มากที่สุด
โดยรวม	4.12	0.85	มาก	4.66	0.55	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 1 มีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.85) รองลงมาคือ อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.78) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.88) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ และระดับมาก 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.42) รองลงมาคือข้อ 1 มีความ

ปลอดภัยและแอ็ดต่อสุขภาพ ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.43) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.77)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม โดยรวมและรายข้อ

ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
1. อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	4.25	0.88	มาก	4.84	0.37	มากที่สุด
2. มีครอบครัวที่อบอุ่น	4.23	0.85	มาก	4.73	0.44	มากที่สุด
3. สังคมมีความยุติธรรม	4.17	0.86	มาก	4.62	0.49	มากที่สุด
4. มีความเสมอภาค	4.20	0.88	มาก	4.51	0.59	มากที่สุด
5. ความเป็นประชาสังคม	4.16	0.88	มาก	4.56	0.63	มากที่สุด
6. มีระบบบริการที่ดี	4.27	0.76	มาก	4.65	0.53	มากที่สุด
7. มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.17	0.88	มาก	4.49	0.71	มาก
8. มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา	4.20	0.88	มาก	4.51	0.59	มากที่สุด
9. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	4.23	0.85	มาก	4.73	0.44	มากที่สุด
โดยรวม	4.21	0.86	มาก	4.63	0.54	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีระบบบริการที่ดี ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.76) รองลงมาคือ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.88) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความเป็นประชาสังคม ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.88) สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่

ในระดับมากที่สุด 8 ข้อ และระดับมาก 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.37) รองลงมาคือ มีครอบครัวที่อบอุ่น ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.44) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.71)

วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น ดังตาราง 9 - 13

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น โดยรวมและรายด้าน

ส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
ด้านคนมีสุขภาพ	4.18	4.63	0.10	2
ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน	4.12	4.66	0.12	1
ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม	4.21	4.63	0.09	3
ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม	4.27	4.61	0.07	4
โดยรวม	4.19	4.63	0.10	

จากตาราง 9 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน (0.12) รองลงมาคือ ด้านคนมีสุขภาพ (0.10) ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม (0.09) และด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม (0.07) ตามลำดับ

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร ส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์และ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้าน คนมีสุขภาวะ

ด้านคนมีสุขภาวะ	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. มีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้	4.2	4.75	0.12	1
2. มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ	4.18	4.61	0.09	4
3. ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและคนอื่น	4.13	4.49	0.08	5
4. มีคุณธรรมจริยธรรม	4.18	4.69	0.11	2
5. มีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน	4.13	4.45	0.07	6
6. ปฏิบัติตนให้มีสุขภาวะที่ดี	4.27	4.77	0.10	3
7. มีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่สมบูรณ์	4.12	4.46	0.07	7
โดยรวม	4.18	4.63	0.10	

จากตาราง 10 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะ ภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ด้านคนมีสุขภาวะเรียงลำดับจาก มากไปน้อย ได้แก่ มีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตนให้มีสุขภาวะที่ดี มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและคนอื่น มีทัศนคติที่ดีและ เห็นคุณค่าของตน และมีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่สมบูรณ์

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร ส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์และ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน

ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. มีการบริหารจัดการองค์กร	4.33	4.56	0.04	7
2. ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้	4.24	4.63	0.08	3
3. ผู้เรียนมีสิทธิและความเสมอภาค	4.2	4.65	0.10	1
4. โรงเรียนมีระบบช่วยเหลือนักเรียน	4.25	4.51	0.06	5
5. ผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาแสดงออกซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร	4.24	4.66	0.09	2
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความชอบ	4.31	4.64	0.07	4
7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในองค์กร	4.35	4.59	0.05	6
โดยรวม	4.27	4.61	0.08	

จากตาราง 11 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ผู้เรียนมีสิทธิและความเสมอภาค ผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาแสดงออกซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความชอบ โรงเรียนมีระบบช่วยเหลือนักเรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในองค์กร และมีการบริหารจัดการองค์กร

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริม
 สุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ และค่าดัชนี
 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการ
 ส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม

ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. มีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ	4.2	4.43	0.05	7
2. ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด	4.07	4.77	0.15	1
3 เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่	4.08	4.72	0.14	2
4. ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ	4.04	4.59	0.12	4
5. ส่งเสริมสัมพันธภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน	4.08	4.68	0.13	3
6. อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล	4.2	4.45	0.06	6
7. มีความสมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ	4.23	4.76	0.11	5
โดยรวม	4.12	4.67	0.12	

จากตาราง 12 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะ
 ภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะใน
 สิ่งแวดล้อมเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด เห็นคุณค่าของทรัพยากร
 ที่มีอยู่ ส่งเสริมสัมพันธภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ มีความ
 สมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล และมีความปลอดภัยและเอื้อ
 ต่อสุขภาพ

พูน ปรุ ทิโต ชีเว

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร ส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์และค่า ดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการ ส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม

ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	4.25	4.84	0.12	1
2. มีครอบครัวที่อบอุ่น	4.23	4.73	0.11	2
3. สังคมมีความยุติธรรม	4.17	4.62	0.10	3
4. มีความเสมอภาค	4.2	4.51	0.07	6
5. มีความเป็นประชาสังคม	4.16	4.56	0.09	4
6. มีระบบบริการที่ดี	4.27	4.65	0.08	5
7. มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.17	4.49	0.07	9
8. มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา	4.18	4.50	0.05	8
9. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	4.2	4.51	0.06	7
โดยรวม	4.20	4.63	0.09	

จากตาราง 13 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะ ภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชน และสังคมเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีครอบครัวที่อบอุ่น สังคมมีความ ยุติธรรม มีความเป็นประชาสังคม มีระบบบริการที่ดี มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมและมีการ ระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา และมีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์แนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเรียงลำดับความต้องการและความจำเป็นจากมากไป น้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน ด้านคนมีสุขภาวะ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะใน สิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคมตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้นำ ข้อมูลทั้ง 4 ด้านไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์โดยเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นตามลำดับ เพื่อใช้

ศึกษาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบ จาก 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ซึ่งสถานศึกษาดังกล่าวเป็นสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน ประกอบด้วย

1. โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน
 2. โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน
 3. โรงเรียนหนองอิต้อห้วยขมิ้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน
- ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน เอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน

“...ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์และนโยบายที่เน้นการเรียนรู้เป็นหลักใช้ระบบคุณภาพในการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนมี ปฏิบัติการเชิงบวกโดย ปฏิบัติกับนักเรียนด้วยการวาจาและใจด้วยความปรารถนาดีต่อกัน...”

(คนที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา. 5 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจเอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา...”

(คนที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา. 6 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่สนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน...”

(คนที่ 1 ครูผู้สอน. 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่มั่นคง แก้ปัญหาด้วยเหตุและผลให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาเท่าเทียมความสามารถของตน...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 5 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนในโรงเรียนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการรับบริการและการช่วยเหลือสนับสนุนตามความสามารถของผู้เรียน...”

(คนที่ 3 ครูผู้สอน. 6 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

ตาราง 14 สังเคราะห์ความถี่การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน

แนวการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน	ความถี่ (คน)
1. มีการบริหารจัดการองค์กร	4
2. ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้	4
3. ผู้เรียนมีสิทธิและความเสมอภาค	3
4. โรงเรียนมีระบบช่วยเหลือนักเรียน	3
5. ครูและบุคลากรทางการศึกษาแสดงออกซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร	5
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความชอบ	4
7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในองค์กร	3
8. ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่มั่นคง แก้ปัญหาด้วยเหตุและผล	4
9. ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาความรู้	4
10. ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา	4

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน ได้ดังนี้

1. มีการบริหารจัดการองค์กร
2. ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้
3. ผู้เรียนมีสิทธิและความเสมอภาค
4. โรงเรียนมีระบบช่วยเหลือนักเรียน
5. ครูและบุคลากรทางการศึกษาแสดงออกซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความชอบ
7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในองค์กร
8. ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่มั่นคง แก้ปัญหาด้วยเหตุและผล

9. ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาความรู้

10. ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อเพื่อแผ่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา

2. ด้านคนมีสุขภาพ

“...โรงเรียนส่งเสริมให้ชุมชนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและศักยภาพของตนในการออกแบบการเรียนรู้...”

(คนที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา. 5 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อเพื่อแผ่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา...”

(คนที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา. 6 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้ปกครองทุกคนได้มีโอกาสจัดทำโครงการเรียนการสอนผู้เรียนเองโดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ PLC...”

(คนที่ 1 ครูผู้สอน. 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่มั่นคง แก้ปัญหาด้วยเหตุและผลให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาเท่าเทียมความสามารถของตน...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 5 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม...”

(คนที่ 3 ครูผู้สอน. 6 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

พูน ปณ ทัต ชีเว

ตาราง 15 สังเคราะห์ความถี่การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน
จำนวน 6 คน ด้านคนมีสุขภาวะ

แนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน	ความถี่ (คน)
1. ผู้เรียนมีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้	4
2. ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ	4
3. ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและคนอื่น	4
4. ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม	5
5. มีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน	2
6. ปฏิบัติตนให้มีสุขภาวะที่ดี	2
7. มีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่สมบูรณ์	2
8. ชุมชนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน	4
9. ผู้เรียนเห็นคุณค่าและศักยภาพของตนในการออกแบบการเรียนรู้	5
10. ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมี น้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา	4
11. ผู้ปกครองทุกคนได้มีโอกาสจัดทำกรเรียนการสอนผู้เรียนเองโดยมีครูเป็น ผู้ให้คำแนะนำ PLC	4
12. ผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม	4

สรุปการสัมภาษณ์ด้านคนมีสุขภาวะ ได้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้
2. ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ
3. ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและคนอื่นได้
4. ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม
5. มีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน
6. ปฏิบัติตนให้มีสุขภาวะที่ดี
7. มีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่สมบูรณ์
8. ชุมชนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน
9. ผู้เรียนเห็นคุณค่าและศักยภาพของตนในการออกแบบการเรียนรู้

10. ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา

11. ผู้ปกครองทุกคนได้มีโอกาสจัดทำกรเรียนการสอนผู้เรียนเองโดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ PLC

12. ผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม

3. ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม

“...โรงเรียนมีวิธีการปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากร
...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ธรรมชาติราวกับว่าทรัพยากรคือบุคคลในครอบครัว...”

(คนที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา. 5 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนส่งเสริมให้ครูเป็นต้นแบบที่ดีทั้งทั้งกายวาจาและใจ...”

(คนที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา. 6 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย และมี
ความปลอดภัยต่อร่างกายและสิ่งแวดล้อม...”

(คนที่ 1 ครูผู้สอน. 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายตาม
ความแตกต่างของผู้เรียนการจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและความสนใจและ
ความถนัดของผู้เรียน...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 5 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน
และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า...”

(คนที่ 3 ครูผู้สอน. 6 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 16 สังเคราะห์ความถี่การบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 3 โรงเรียนจำนวน
6 คน ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม

แนวการบริหารส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม	ความถี่ (คน)
1. สถานศึกษามีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ	3
2. ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด	5
3. เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่	3
4. ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ	4
5. ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน	4
6. อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล	4
7. มีความสมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ	3
8. ปลุกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากร	4
9. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติราวกับว่า ทรัพยากรคือบุคคลในครอบครัว	4
10. ครูเป็นต้นแบบที่ดีทั้งทั้งกายวาจาและใจ	5

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม ได้ดังนี้

1. สถานศึกษามีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ
2. ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด
3. เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่
4. ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ
5. ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน
6. อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล
7. มีความสมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ
8. ปลุกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากร
9. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติราวกับว่าทรัพยากรคือ
บุคคลในครอบครัว
10. ครูเป็นต้นแบบที่ดีทั้งทั้งกายวาจาและใจ

4. ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม

“...ชุมชนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยตัวชี้วัด
อยู่ที่โรงเรียน...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา. 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชนเสมือนเป็นบุคลากรในโรงเรียน
เช่นกัน...”

(คนที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา. 5 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...จัดการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อรับรู้ปัญหา
และประเมินผลร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน...”

(คนที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา. 6 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียนเอาใจใส่ลูกหลานและเข้าใจพัฒนาการ
และความแตกต่างของเด็กจริง มีวิธีการการวัดผลและประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนที่เหมาะสม...”

(คนที่ 1 ครูผู้สอน. 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียนในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
เพื่อพัฒนาผู้เรียน...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน. 5 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองและชุมชนร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของ
โรงเรียน การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน...”

(คนที่ 3 ครูผู้สอน. 6 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

ตาราง 17 สังเคราะห์ความถี่การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน
จำนวน 6 คน ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม

แนวการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม	ความถี่ (คน)
1. อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	4
2. มีครอบครัวที่อบอุ่น	5
3. สังคมมีความยุติธรรม	4
4. มีความเสมอภาค	3
5. มีความเป็นประชาสังคม	4
6. มีระบบบริการที่ดี	3
7. มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3
8. มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา	2
9. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	2
10. ชุมชนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยตัวชี้วัดอยู่ที่โรงเรียน	4
11. โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชนเสมือนเป็นบุคลากรในโรงเรียนเช่นกัน	4
12. ผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน	4
13. จัดการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อรับรู้ปัญหาและประเมินผลร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน	4

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม ได้ดังนี้

1. อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
2. มีครอบครัวที่อบอุ่น
3. สังคมมีความยุติธรรม
4. มีความเสมอภาค
5. มีความเป็นประชาสังคม
6. มีระบบบริการที่ดี
7. มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

8. มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา
9. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
10. ชุมชนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยตัวชี้วัดอยู่ที่โรงเรียน
11. โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชนเสมือนเป็นบุคลากรในโรงเรียนเช่นกัน
12. ผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน
13. จัดการประชุมสัมพันธระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อรับรู้ปัญหาและประเมินผลร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน

ผลจากการศึกษาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยนำข้อที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป มาสรุปแนวทาง ดังนี้

ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. มีการบริหารจัดการองค์กร
2. ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้
3. ผู้เรียนมีสิทธิและความเสมอภาค
4. โรงเรียนมีระบบช่วยเหลือนักเรียน
5. ครูและบุคลากรทางการศึกษาแสดงออกซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความชอบ
7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในองค์กร
8. ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่มั่นคง แก้ปัญหาด้วยเหตุและผล
9. ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาความรู้
10. ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้านคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา

ด้านคนมีสุขภาวะ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ผู้เรียนมีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้
2. ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ
3. ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและคนอื่นได้
4. ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม
5. มีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน
6. ปฏิบัติตนให้มีสุขภาวะที่ดี

7. พัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่ดี
8. ชุมชนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน
9. ผู้เรียนเห็นคุณค่าและศักยภาพของตนในการออกแบบการเรียนรู้
10. ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมีน้ำใจ มี

ความสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา

11. ผู้ปกครองทุกคนได้มีโอกาสจัดทำกรเรียนการสอนผู้เรียนเองโดยมีครูเป็นผู้ให้
คำแนะนำ PLC

12. ผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม

ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. สถานศึกษามีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ
2. ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด
3. เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่
4. ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ
5. ส่งเสริมสัมพันธภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน
6. อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล
7. มีความสมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ
8. ปฏิบัติงานให้นักเรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากร
9. การจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติราวกับว่าทรัพยากร

คือบุคคลในครอบครัว

10. ครูเป็นต้นแบบที่ดีทั้งทั้งกายวาจาและใจ

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม ได้ดังนี้

1. อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
2. มีครอบครัวที่อบอุ่น
3. สังคมมีความยุติธรรม
4. มีความเสมอภาค
5. ความเป็นประชาสังคม
6. มีระบบบริการที่ดี
7. มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
8. มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา
9. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

พจนานุกรมศัพท์โต ชีเว

10. ชุมชนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยตัวชี้วัดอยู่ที่โรงเรียน
11. โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชนเสมือนเป็นบุคลากรในโรงเรียนเช่นกัน
12. ผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน
13. จัดการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อรับรู้ปัญหาและประเมินผลร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน

ตอนที่ 2 ยกร่างแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

1. การยกร่างแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการเก็บข้อมูลกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เพื่อมาจัดลำดับความต้องการจำเป็น แล้วนำไปศึกษากับโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยสามารถร่างแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังตาราง 18-21

ตาราง 18 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
1. มีการบริหารจัดการองค์กร	1. บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้	1. มีการบริหารจัดการองค์กรโดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมPLC
2. ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้	2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้	2. ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วม
3. ผู้เรียนมีสิทธิและความเสมอภาค	3. ผู้เรียนได้มีโอกาสการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	3. ผู้เรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ตาราง 18 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
4. โรงเรียนมีระบบช่วยเหลือ นักเรียน	4. โรงเรียนมีระบบช่วยเหลือ นักเรียนโดยการให้โอกาส	4. การให้โอกาสนักเรียน
5. ครูและบุคลากรทางการศึกษา แสดงออกซึ่งความเป็น กัลยาณมิตร	5. ครูและบุคลากรทางการ ศึกษาแสดงออกซึ่งความเป็น กัลยาณมิตรแบบเพื่อน	5. ครูและบุคลากรทางการ ศึกษาแสดงออกซึ่งความ เป็นกัลยาณมิตรแบบเพื่อน
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรม ตามความชอบ	6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำ กิจกรรมตามความชอบโดย การใช้หลักการเรียนรู้ใน ทศวรรษที่ 21	6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำ กิจกรรมตามความชอบ
7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในองค์กร	7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน องค์กร	7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน องค์กร
	8. ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่ มั่นคง แก้ปัญหาด้วยเหตุ และผล	8. ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่ มั่นคง แก้ปัญหาด้วยเหตุ และผล
	9. ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความ เพียรพยายามที่จะแสวงหา ความรู้	9. ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มี ความเพียรพยายามที่จะ แสวงหาความรู้
	10. ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้าน การมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เป็นคนมี น้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตอาสา	10. ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้าน การมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เป็นคนมี น้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตอาสา

ผลจากตาราง 18 การสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษา
โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน พบว่า มี
แนวทาง การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
กาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน ดังนี้ 1) มีการบริหารจัดการองค์กร 2) ผู้เรียนมี

ความสุขในการเรียนรู้ 3) ผู้เรียนมีสิทธิและความเสมอภาค 4) โรงเรียนมีระบบช่วยเหลือนักเรียน 5) ครูและบุคลากรทางการศึกษาแสดงออกซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร 6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความชอบ 7) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในองค์กร 8) ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่มั่นคง แก้ปัญหาด้วยเหตุและผล 9) ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาความรู้ 10) ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา

ตาราง 19 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านคนมีสุขภาวะ

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
1. ผู้เรียนมีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้	1. ผู้เรียนมีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้	1. ผู้เรียนมีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้
2. ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ	2. ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ	2. ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ
3. ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม	3. ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม	3. ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
4. ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม	4. ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม	4. ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม
5. มีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน	5. มีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน	5. มีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน
6. ปฏิบัติตนให้มีสุขภาวะที่ดี	6. ปฏิบัติตนให้มีสุขภาวะที่ดี	6. ปฏิบัติตนให้มีสุขภาวะที่ดี
7. มีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่ดี	7. มีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่ดี	7. มีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่ดี
	8. ชุมชนมีโอกาสดำเนินการร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน	8. ชุมชนมีโอกาสดำเนินการร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

ตาราง 19 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
	9. ผู้เรียนเห็นคุณค่าและ ศักยภาพของตนในการ ออกแบบการเรียนรู้	9. ผู้เรียนเห็นคุณค่าและ ศักยภาพของตนในการ ออกแบบการเรียนรู้
	10. ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้าน การมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิต อาสา	10. ผู้เรียนได้มีกิจกรรม ด้านการมีคุณธรรมกำกับ ใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคน มีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์ สุจริตและมีจิตอาสา
	11. ผู้ปกครองทุกคนได้มี โอกาสจัดทำกรเรียนการสอน ผู้เรียนเองโดยมีครูเป็นผู้ให้ คำแนะนำ PLC	11. ผู้ปกครองทุกคนได้มี โอกาสจัดทำกรเรียนการสอน ผู้เรียนเองโดยมีครู เป็นผู้ให้คำแนะนำ PLC
	12. ผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำใน การทำกิจกรรม	12. ผู้เรียนสามารถเป็น ผู้นำในการทำกิจกรรม

ผลจากตาราง 19 การสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษา
โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านคนมีสุขภาวะ พบว่า มีแนวทางการบริหาร
ส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านคนมีสุขภาวะ
ดังนี้ 1) ผู้เรียนมีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้ 2) ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ
3) ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและคนอื่นได้ 4) ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม 5) มี
ทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน 6) ปฏิบัติตนให้มีสุขภาวะที่ดี 7) มีพัฒนาการทางร่างกายและ
สติปัญญาที่ดี 8) ชุมชนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน 9) ผู้เรียน
เห็นคุณค่าและศักยภาพของตนในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Mind map 10) ผู้เรียนได้มี
กิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิต
อาสา 11) ผู้ปกครองทุกคนได้มีโอกาสจัดทำกรเรียนการสอนผู้เรียนเองโดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ
PLC 12) ผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม

ตาราง 20 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
1. สถานศึกษามีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ	1. สถานศึกษามีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ โดยชุมชนมีส่วนร่วม	1. สถานศึกษามีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ โดยชุมชนมีส่วนร่วม
2. ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด	2. ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด	2. ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด
3. เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่	3. เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่	3. เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่
4. ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ	4. ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ	4. ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ
5. ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน	5. ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน	5. ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน
6. อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล	6. อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูลด้วยการ	6. อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล
7. มีความสมดุลทั้งกายภาพและชีวภาพ	7. มีความสมดุลทั้งกายภาพและชีวภาพ	7. มีความสมดุลทั้งกายภาพและชีวภาพ
	8. ปลุกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากร	8. ปลุกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากร
	9. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติราวกับว่าทรัพยากรคือบุคคลในครอบครัว	9. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติราวกับว่าทรัพยากรคือบุคคลในครอบครัว
	10. ครูเป็นต้นแบบที่ดีทั้งทั้งกายวาจาและใจ	10. ครูเป็นต้นแบบที่ดีทั้งทั้งกายวาจาและใจ

ผลจากตาราง 20 การสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม พบว่า มีแนวทางการพัฒนาการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม ดังนี้ 1) สถานศึกษามีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ 2) ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด 3) เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ 4) ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ 5) ส่งเสริมสัมพันธภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน 6) อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูลด้วยการ 7) มีความสมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ 8) ส่งเสริมให้ครูมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายเหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ใช้ภาษาถูกต้องชัดเจนมีความนุ่มนวลต่อนักเรียน 9) มีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักเรียนทั้งทางร่างกายและจิต 10) ครูปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างเหมาะสมดูแลใจใส่ราวกับว่านักเรียนคือลูกหลานของตน

ตาราง 21 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
1. อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	1. อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	1. อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
2. มีครอบครัวที่อบอุ่น	2. มีครอบครัวที่อบอุ่น	2. มีครอบครัวที่อบอุ่น
3. สังคมมีความยุติธรรม	3 สังคมมีความยุติธรรม	3. สังคมมีความยุติธรรม
4. มีความเสมอภาค	4 มีความเสมอภาค	4. มีความเสมอภาค
5.. มีความเป็นประชาสังคม	5. มีความเป็นประชาสังคม	5. มีความเป็นประชาสังคม
6. มีระบบบริการที่ดี	6. มีระบบบริการที่ดี	6. มีระบบบริการที่ดี
7. มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	7. มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	7. มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
8. มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา	8. มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา	8. มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา
9. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	9. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	9. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ตาราง 21 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
	10. ชุมชนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยตัวชี้วัดอยู่ที่โรงเรียน	10. ชุมชนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยตัวชี้วัดอยู่ที่โรงเรียน
	11. โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชนเสมือนเป็นบุคลากรในโรงเรียนเช่นกัน	11. โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชนเสมือนเป็นบุคลากรในโรงเรียนเช่นกัน
	12. ผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน	12. ผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน
	13. จัดการประชุมสัมพันธระหว่างโรงเรียนและชุมชนเพื่อรับรู้ปัญหาและประเมินผลร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน	13. จัดการประชุมสัมพันธระหว่างโรงเรียนและชุมชนเพื่อรับรู้ปัญหาและประเมินผลร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน

ผลจากตาราง 21 การสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม พบว่ามีแนวทางการพัฒนาการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม ดังนี้ 1) อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข 2) มีครอบครัวที่อบอุ่น 3) สังคมมีความยุติธรรม 4) มีความเสมอภาค 5) มีความเป็นประชาสังคม 6) มีระบบบริการที่ดีด้วยระบบ Learning by doing 7) มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 8) มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา 9) มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 10) ผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน 11) จัดการประชุมสัมพันธระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อรับรู้ปัญหาและ

ประเมินผลร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน 12) ผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน 13) จัดการประชุมสัมพันธระหว่าง โรงเรียนและชุมชน เพื่อรับรู้ปัญหาและประเมินผลร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน

ตอนที่ 3 ร่างแนวทาง การตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ และจัดทำคู่มือการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3.1 ร่างการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัยได้นำร่างการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ไปดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยมีร่างแนวทาง ดังนี้

-ร่าง-

การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

1. หลักการและเหตุผล

สุขภาพที่ดีของประชาชน คือ ต้นทุนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การส่งเสริมด้านสุขภาพของประชาชนทุกช่วงอายุเป็นสิ่งสำคัญที่และจำเป็นที่ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมแรงร่วมใจให้เกิดการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม รัฐบาลให้ความสำคัญในด้านสุขภาพของประชาชนทุกช่วงวัยโดยได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ระบุสภาพแวดล้อมการพัฒนาและประเด็นการพัฒนาสำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 หัวข้อการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคน และการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ดังที่จุดเน้นในการพัฒนาคนที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ข้อ 6) การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดี เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ในการดูแลสุขภาพ การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายและโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การใช้มาตรการทางกฎหมายและภาษีในการควบคุมและส่งเสริมอาหารและผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ

การสร้างกลไกในการจัดทำนโยบายสาธารณะที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพที่จะไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี (พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข, 2545)

แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 อยู่ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์: ระบบสุขภาพไทยเข้มแข็ง เป็นเอกภาพเพื่อคนไทยสุขภาพดีสร้างประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และพันธกิจ : เสริมสร้าง สนับสนุนและประสานให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน นักวิชาการและภาคประชาสังคม ในการอภิบาลและพัฒนาระบบสุขภาพไทยให้เข้มแข็ง รองรับกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นี้ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ เร่งการเสริมสร้างสุขภาพของคนไทยเชิงรุก ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปด้านสุขภาพเพื่อคนไทยทุกช่วงวัยมีสุขภาพแข็งแรง เร่งรัดพัฒนาระบบการดูแลเด็กให้มีพัฒนาการที่สมวัย เสริมสร้างความร่วมมือในการดูแลให้เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ เจริญเติบโตเต็มศักยภาพ แข็งแรง พร้อมทั้งจะเรียนรู้อาหารตามวัยที่ถูกหลักโภชนาการ เติบโตอย่างมีคุณภาพทุกช่วงวัย มีความฉลาดทางสติปัญญาและอารมณ์ สร้างความตระหนักรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ลดปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบด้านสุขภาพ มีความรู้ และทัศนคติที่ถูกต้องด้านสุขภาพ เพื่อให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง และร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ ส่งเสริมการออกกำลังกายและการมีสุขภาพที่ดี (กระทรวงสาธารณสุข, 2559)

การปฏิรูปการศึกษาของไทยได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลาหลายปี การจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุขไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ ถ้ามีเพียงบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศในอนาคต โรงเรียนจึงมีหน้าที่เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้น แก่ผู้เรียน เพื่อบรรลุเป้าหมายโดยเฉพาะด้าน มีสุข ซึ่งสุข ทางกาย ทางจิตทางสังคม และทางจิตวิญญาณ สุขภาวะเป็นแนวคิดสุขภาพที่มีความหมายในเชิงบวก โดยให้ความสำคัญกับพฤติกรรมและกิจกรรมของคนซึ่งตอบสนองต่อสุขภาวะของตนเองในทุกมิติอย่างเป็นพลวัต สามารถปรับตัวอยู่ในสมดุล และบรรลุสุขภาวะตามศักยภาพที่แต่ละคนพึงมีได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549)

การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีความสุข จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น เมื่อเด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ดำรงชีวิตอย่างคนที่มีประสิทธิภาพ ดำรงชีวิตอย่างคนที่คิดถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เป็นคนที่มีความสุขในการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นคนที่มีความสุขที่จะทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติ (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2557) เป้าหมายการพัฒนาสุขภาวะในโรงเรียน สามารถจำแนกสุขภาวะที่เป็นเป้าหมายได้ 4 ด้าน คือ คนมีสุขภาวะ โรงเรียนมีสุขภาวะ สิ่งแวดล้อมมีสุขภาวะ และ

ชุมชน/สังคมมีสุขภาวะ ซึ่งองค์ความรู้นี้พบว่าสุขภาวะในโรงเรียนเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของคนในสังคมไม่เฉพาะครูหรือเด็กนักเรียนเท่านั้น (ประวิต เอราวรรณ์, 2547)

สุขภาพหรือสุขภาวะ เป็นสิ่งสำคัญและ จำเป็นอย่างยิ่งต่อความเจริญงอกงามและพัฒนาการทุก ๆ ด้านในตัวบุคคล ถ้าการศึกษาคือความ เจริญงอกงามจริง บุคคลจะเจริญงอกงามไม่ได้หาก สุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของเราไม่สมบูรณ์ ไม่ดี หรือมีข้อบกพร่อง ถ้าเด็กมีสุขภาพดี การศึกษาก็ย่อมจะดำเนินไปได้ด้วยดี เด็กสามารถ นำความรู้หรือประสบการณ์ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม (สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์, 2542) การพัฒนาประเทศจะดีหรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้น อยู่กับสุขภาวะหรือสุขภาพที่ดีของคน ในประเทศเป็น สำคัญ ประเทศที่ประชากรมีสุขภาวะ มีสติปัญญา มีคุณธรรม มีความสามารถในการทำงาน ประกอบ อาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ไม่ทำร้ายหรือ เบียดเบียนกันย่อมมีความสงบสุข และเมื่อบุคคล ในชาติมีสุขภาวะดีทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม ย่อมมีความสามารถในการเรียนรู้ และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ได้ดี อันจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศชาติได้ (เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์, 2556)

โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความรู้ เจตคติและพฤติกรรมทุกด้านแก่เด็ก ดังนั้น โรงเรียน จึงเป็นสถานที่ที่สำคัญมากต่อการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิด การเรียนรู้ ด้านสุขภาพที่ถูกต้องและมีสุขนิสัยที่ดีติดตัวไป จนถึงวัยผู้ใหญ่ (กรมอนามัย, 2553) การ พัฒนาศักยภาพของคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ต้องเริ่มที่การเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตั้งแต่เด็ก ซึ่ง ประกอบด้วยลักษณะของการมีความรู้ความสามารถในการทำงานหรือดำรงชีวิตได้อย่างเป็น ปกติ สุข มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและ จิตใจด้วยนั้นต้องดำเนินการพัฒนาองค์ประกอบการศึกษา กับสุขภาพควบคู่กันไป โดยเริ่มจากวัยเด็ก อันเป็นวัยพื้นฐานของการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ มี ศักยภาพและคุณภาพได้อย่างแท้จริง และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากทาง บ้าน โรงเรียน ชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานที่มีคุณภาพ (วราภรณ์ บุญเชียง, 2556)

สำหรับการพัฒนาโรงเรียนตามกรอบ แนวคิดด้านสุขภาวะของสำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ใน 4 มิติคือ ภาวะ แห่งความสุขอัน สมบูรณ์ทั้งกาย ใจ สังคม และ ปัญญานั้น ในระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักสนับสนุน สุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว (สำนัก 4) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ดำเนินงานร่วมกับภาคีหลักเพื่อมุ่งหวังให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสร้างเสริมสุข ภาวะด้านต่าง ๆ ให้แก่เด็ก และเยาวชนทุกกลุ่ม ทั้ง ในและนอกโรงเรียน ซึ่งการสร้างเสริมสุขภาวะ ผ่านโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นช่อง ทาง หนึ่งที่สำนัก 4 เล็งเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2546 (สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560) “โรงเรียนสุขภาวะ” เป็นโจทย์สำคัญของการพัฒนา

คุณภาพโรงเรียน พัฒนาการศึกษาที่สามารถรับมือความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาโรงเรียนให้สามารถ บริหารจัดการ และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสุขภาวะแก่ผู้เรียนได้กล่าวคือ โรงเรียนต้องมีเป้าหมายเพื่อสร้าง เสริมให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุขและชุมชน เป็นสุขโดยการปรับสภาพแวดล้อม ลดปัจจัยเสี่ยง จัดโครงสร้าง และระบบต่าง ๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนทั้ง ด้านกาย ใจ สังคม จิต วิญญาณและปัญญา โดยให้อิสระโรงเรียน ได้คิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากหน้างานของตนเอง จนเป็นวิถีโรงเรียน สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียนตัวเองตามบริบทแต่ละโรงเรียน (กัมพล เจริญรักษ์, 2558)

จากผลการประเมินโรงเรียนสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในผลการประเมินด้านสุขภาวะในโรงเรียน พบว่า ปัญหาสุขภาวะที่พบคือ สุขภาวะในคน หรือตัวของนักเรียนเอง พบว่าสุขภาวะทางกายอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การเจริญเติบโตทางร่างกายอยู่ในเกณฑ์ต่ำทำให้เกิดผลกระทบกับตัวนักเรียนทั้งด้าน การเรียน สุขภาพอนามัย ถ้าเด็กมีสุขภาพดี การศึกษาเล่าเรียนก็ย่อมจะดำเนินไปได้ด้วยดี เด็กสามารถ นำความรู้หรือประสบการณ์ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีความสุข จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น เมื่อเด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ดำรงชีวิตอย่างคนที่มีประสิทธิภาพ ดำรงชีวิตอย่างคนที่คิดถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เป็นคนที่มีความสุขในการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นคนที่มีความสุขที่จะทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติ สาเหตุของสุขภาวะทางกายของเด็กต่ำมีสาเหตุเนื่องมาจาก ครูผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้ ทักษะและความเข้าใจในการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนอีกทั้งโรงเรียนยังขาดการส่งเสริมด้านสุขภาวะในโรงเรียนอีกด้วย

2. จุดมุ่งหมาย

2.1 เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน โดยมุ่งศึกษาในกลุ่มภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

3. วิธีการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน

3.1 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 3.1.1 มีการบริหารจัดการองค์กรโดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม PLC
- 3.1.2 ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วม
- 3.1.3 ผู้เรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
- 3.1.4 การให้โอกาสนักเรียน
- 3.1.5 ครูและบุคลากรทางการศึกษาแสดงออกซึ่งความเป็นกัลยาณมิตรแบบเพื่อน
- 3.1.6 ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความชอบ
- 3.1.7 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในองค์กร
- 3.1.8 ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่มั่นคง แก้ปัญหาด้วยเหตุและผล
- 3.1.9 ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาความรู้
- 3.1.10 ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมีน้ำใจ มี

ความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา

3.2 ด้านคนมีสุขภาพ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 3.2.1 ผู้เรียนมีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้
- 3.2.2 ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ
- 3.2.3 ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
- 3.2.4 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม
- 3.2.5 มีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน
- 3.2.6 ปฏิบัติตนให้มีสุขภาพที่ดี
- 3.2.7 มีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่ดี
- 3.2.8 ชุมชนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน
- 3.2.9 ผู้เรียนเห็นคุณค่าและศักยภาพของตนในการออกแบบการเรียนรู้
- 3.2.10. ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมีน้ำใจ

มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา

- 3.2.11. ผู้ปกครองทุกคนได้มีโอกาสจัดทำกรเรียนการสอนผู้เรียนเองโดยมีครูเป็นผู้ให้

คำแนะนำ PLC

- 3.2.12. ผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม

3.3 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 3.3.1 สถานศึกษามีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพโดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 3.3.2 ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด

- 3.3.3 เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่
- 3.3.4 ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ
- 3.3.5 ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน
- 3.3.6 อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล
- 3.3.7 มีความสมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ
- 3.3.8 ปลุกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากร
- 3.3.9 การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติราวกับว่าทรัพยากร

คือบุคคลในครอบครัว

- 3.3.10 ครูเป็นต้นแบบที่ดีทั้งทั้งกายวาจาและใจ
- 3.4 ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้
 - 3.4.1 อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
 - 3.4.2 มีครอบครัวที่อบอุ่น
 - 3.4.3 สังคมมีความยุติธรรม
 - 3.4.4 มีความเสมอภาค
 - 3.4.5 ความเป็นประชาสังคม
 - 3.4.6 มีระบบบริการที่ดี
 - 3.4.7 มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 3.4.8 มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา
 - 3.4.9 มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
 - 3.4.10 ชุมชนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยตัวชี้วัดอยู่ที่โรงเรียน
 - 3.4.11 โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชนเสมือนเป็นบุคลากรในโรงเรียนเช่นกัน
 - 3.4.12 ผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน
 - 3.4.13 จัดการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อรับรู้ปัญหาและประเมินผลร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน

4. กลไก

ผู้วิจัยใช้หลักการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan-P) เพื่อให้สถานศึกษาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน มาประยุกต์ใช้ในการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชนเพื่อให้เกิดผล

ในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ด้านการวางแผนด้วยค่าดัชนี PNI (modified) จัดลำดับความสำคัญได้ ดังนี้ การกำหนดเป้าหมาย นโยบายการจัดการศึกษา โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง และจะต้องปรับปรุงแก้ไขพัฒนาอะไรบ้าง การวางแผนการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. การวางแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน เนื่องด้วยการวางแผนกลยุทธ์จะมุ่งเน้นการคาดคะเนสภาพการณ์ในอนาคตและกลยุทธ์ที่กำกับการทำงานขององค์กร และเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกการวางแผนกลยุทธ์มีขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพโรงเรียน ครูและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis เพื่อที่จะทำให้รู้ว่าโรงเรียนมีจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) อะไรบ้าง 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และเป้าหมาย (Goal) 3) การกำหนดกลยุทธ์ (Strategies) ของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับแผนงาน และกลยุทธ์ระดับโครงการ

2. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี จากการวางแผนกลยุทธ์ โรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำ

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do-D) การปฏิบัติตามแผนเป็นการบริหารแผนงาน หรือโครงการของแต่ละคนตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ นำแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน ไปจัดการศึกษาจัดทำแผนการการจัดการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารการศึกษาจัดอบรมและพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถนำแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน การบริหาร การจัดการ และการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งการกำกับติดตามเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายปฏิบัติทั้งที่รับผิดชอบงานเฉพาะตัวหรืองานเป็นกลุ่มได้ปฏิบัติงานโดยราบรื่นมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 3-การตรวจสอบ (Check-C) การตรวจสอบและประเมินผล เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการปฏิบัติเพื่อให้ทราบว่าการทำงานประสบความสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงาน เป็นการหาข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนางาน 4 ขั้นตอน คือ

1. การระบุสภาพความสำเร็จของงานในช่วงเวลาที่จะตรวจสอบ โดยปกติแล้วในการปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า จะมีข้อมูลที่บอกให้เราทราบว่างานนั้นมี

วัตถุประสงค์และเป้าหมายอะไรบ้าง มากน้อยแค่ไหน ภายในระยะเวลาตามที่วางแผนไว้ ในการระบุความสำเร็จของงานในขั้นตอนนี้ก็ต้องดูช่วงเวลาที่จะทำการตรวจสอบ

2. การตรวจสอบวัดผลการดำเนินงาน เป็นการตรวจวัดผลการปฏิบัติงานจริง ๆ ณ วันที่ทำการตรวจสอบว่าสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ในการตรวจวัดก็อาศัยเครื่องมือและวิธีการในการตรวจวัดที่แตกต่างกัน เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การทดสอบเป็นลายลักษณ์อักษร การดูผลการปฏิบัติงานจริง เป็นต้น

3. การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นการเปรียบเทียบ เพื่อตีค่าการดำเนินงานว่าดี มีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด โดยการเปรียบเทียบผลจากการวัด (Measurement) กับเกณฑ์ (Criteria) ก็คือหลักของการประเมิน (Evaluation) โดยทั่วไป การประเมินกรณีนี้อาจกล่าวได้ว่าสภาพความสำเร็จของงานถือเป็นเกณฑ์ ผลการดำเนินงานถือเป็นการวัด ดังนั้น เมื่อจะทำการประเมินเรื่องใดก็ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสองอย่างของการประเมิน คือเกณฑ์ และผลจากการตรวจวัด ถ้าองค์ประกอบทั้งสองอย่างไม่ครบถ้วนก็ไม่สามารถจะประเมินได้

4. การเสนอแนะ เป็นการเสนอข้อคิดเห็นของผู้ตรวจสอบและประเมินจากผลการประเมินในข้อ 3 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ปรับปรุงแก้ไข ทำให้การดำเนินงานในเรื่องนั้นเป็นผลดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act-A) การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน เป็นการปรับแก้ตามผลการตรวจสอบ และประเมินในขั้นตอนก่อนหน้านี้ ถ้าผลการประเมินพบว่างานยังไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ก็ต้องเร่งรัด ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน เพื่อจะสามารถทำงานที่คาดหวังไว้แล้วให้สำเร็จการบริหารตามแนวคิด วงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act) โดยการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่และทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์ที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งหลักการดังกล่าวหากนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาจะช่วยพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีคุณภาพ

แนวทางการนำไปใช้ ประกอบด้วยแนวทางในการปฏิบัติในระดับนโยบายและระดับผู้ปฏิบัติ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม

1.1 การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารให้เกิดในตัวผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจนถึงขั้นสามารถนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม

1.2 พัฒนาตัวผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน

1.3 ประเมินความพร้อมของสถานศึกษา

1.4 วางแผนกำหนดเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียน

2. การดำเนินงาน

2.1 จัดประชุมสัมมนาร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา

2.2 จัดทำคู่มือแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน ให้โรงเรียนผู้บริหาร ครูคณะกรรมการบริหารโรงเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม

2.3 จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน

2.4 แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงาน

2.5 ดำเนินการนิเทศ ติดตาม ตามปฏิทินปฏิบัติงาน

2.6 ประชุมสรุปงานการบริหาร เพื่อพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

3. การประเมินผล

3.1 วางกรอบการประเมิน

3.2 สร้างแบบประเมินตามองค์ประกอบที่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน

3.3 ประเมินผลการบริหารจัดการโดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

3.4 แปลผลข้อมูล

3.5 ตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

4. การรายงานผล

4.1 นำผลสะท้อนจากการประเมินไปปรับปรุงแก้ไข

4.2 จัดทำข้อมูลสารสนเทศ

4.3 รายงานผลให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ทราบ

5. เงื่อนไขความสำเร็จ

5.1 ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการบริหารการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน

5.2 ครู และบุคลากรทางการศึกษา ต้องเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด โดยต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและทักษะการปฏิบัติงานตามภารกิจ รวมทั้งทักษะการทำงานเป็นทีม

5.3 คณะกรรมการสถานศึกษา ต้องได้รับการอบรมพัฒนาตนเองในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด

5.4 โรงเรียนกำหนดเป้าหมายผลผลิต ผลลัพธ์ ในการพัฒนาการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน

5.5 มีการนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอน

5.6 ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 3.2 การตรวจสอบยืนยันการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มขึ้นเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 เวลา 10.00 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมอาเซียน ห้อง 5401 อาคารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยได้นำการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน (ตั้งภาคผนวก ก) พิจารณาเพื่อยกร่างการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการยกร่างแนวทาง แสดงในตาราง 22

ตาราง 22 แสดงข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิการยกร่างแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

สาระสำคัญร่างแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน โดยการสนทนากลุ่ม
1. หลักการและเหตุผล	มีความเหมาะสม แต่ควรปรับปรุงเพิ่มเติม โดยเนื้อหาควรมีความกระชับ และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน	หลักการและเหตุผล ได้กล่าวถึงภาพรวมความสำคัญของสุขภาวะ ที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมาย แผนพัฒนาฯ ความสำคัญของการบริหาร

ตาราง 22 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนว ทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน โดยการสนทนากลุ่ม
	สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กาฬสินธุ์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการ ส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน ด้านคน มีสุขภาวะ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะ ในสิ่งแวดล้อม และด้านการส่งเสริม สุขภาวะในชุมชนและสังคม	ส่งเสริมสุขภาวะภายใน โรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน เพื่อใช้ โรงเรียนสุขภาวะในการแก้ไข และพัฒนาคุณภาพการจั ดการศึกษา
2. จุดมุ่งหมาย	มีความเหมาะสม	ให้คงเนื้อหาไว้ดังเดิม
3. วิธีการพัฒนาแนว ทางการบริหารส่งเสริมสุข ภาวะภายในโรงเรียน	มีความเหมาะสม แต่ควรปรับปรุง เพิ่มเติม โดยชี้ให้เห็นถึงการโดยนำ หลักการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารส่งเสริมสุข ภาวะในโรงเรียนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน เพื่อให้สอดคล้องกับกลไก การดำเนินงาน	- ปรับแนวทางให้มีความเป็น รูปธรรมมากขึ้น โดยนำ หลักการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการบริหาร ส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน
3.1 ด้านการส่งเสริมสุข ภาวะในโรงเรียน	3.1.1 มีการบริหารจัดการองค์กร โดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วน ร่วม PLC 3.1.2 ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ โดยการมีส่วนร่วม 3.1.3 ผู้เรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 3.1.4 การให้ออกาสนักเรียน 3.1.5 ครูและบุคลากรทางการศึกษา แสดงออกซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร แบบเพื่อน	3.1.1 ขั้นการวางแผน (Plan) 3.1.1.1 แต่งตั้งคณะทำงานที่มี ผู้มีส่วนได้เสียในการจัด การศึกษา ร่วมเป็น คณะกรรมการในการ บริหารงานภายในสถานศึกษา 3.1.1.2 แต่งตั้งคณะทำงานที่มี ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อกำหนด กิจกรรมที่ผู้เรียนชอบ

ตาราง 22 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนว ทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน โดยการสนทนากลุ่ม
	3.1.6 ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรม 3.1.7 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในองค์กร 3.1.8 ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่มั่นคง แก้ปัญหาด้วยเหตุและผล 3.1.9 ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความ เพียรพยายามที่จะแสวงหาความรู้ 3.1.10 ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้านการ มีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตอาสา	3.1.1.3 แต่งตั้งคณะทำงานที่มี ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรม ภายในสถานศึกษา 3.1.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) 3.1.2.1 จัดการเรียนรู้โดยให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ออกแบบกิจกรรมการการ เรียนรู้ และการวัดผล ประเมินผล โดยเน้นความพึง พอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำคัญ 3.1.2.2 จัดกิจกรรมภายใน โรงเรียนโดยเน้นการส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 3.1.2.3 ส่งเสริมให้นักเรียนได้มี โอกาสในการปฏิบัติกิจกรรม ภายในโรงเรียน 3.1.2.4 สร้างบรรยากาศ ภายในโรงเรียนให้เกิดการ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่าง เป็นกัลยาณมิตร

ตาราง 22 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนว ทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน โดยการสนทนากลุ่ม
		<p>3.1.2.5 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่มั่นคง เน้นการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและผล</p> <p>3.1.2.6 ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาความรู้</p> <p>3.1.2.7 จัดกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>3.1.3 ชั้นการตรวจสอบ (Check)</p> <p>3.1.3.1 แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน</p> <p>3.1.3.2 จัดให้มีการติดตามผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง</p>

ตาราง 22 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนว ทางการบริหารส่งเสริม สภาวะภายในโรงเรียน เอกชน	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการบริหารส่งเสริม สภาวะภายในโรงเรียน เอกชน โดยการสนทนากลุ่ม
		3.1.4 ชั้นการปรับปรุง ดำเนินการให้เหมาะสม (Act) 3.1.4.1 จัดทำสรุปผลการจัด กิจกรรม รายงานผู้เกี่ยวข้อง 3.1.4.2 ผู้บริหาร และ ผู้เกี่ยวข้องนำข้อมูลมาใช้ในการ ปรับปรุงการจัดกิจกรรมในครั้ง ต่อไป
3.2 ด้านคนมีสภาวะ	3.2.1 ผู้เรียนมีทักษะและศักยภาพ ในการเรียนรู้ 3.2.2 ผู้เรียนมีทักษะในการคิด วิเคราะห์และแยกแยะ 3.2.3 ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้า กับสิ่งแวดล้อม 3.2.4 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม 3.2.5 มีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่า ของตน 3.2.6 ปฏิบัติตนให้มีสภาวะที่ดี 3.2.7 มีพัฒนาการทางร่างกายและ สติปัญญาที่ดี 3.2.8 ชุมชนมีโอกาสดำเนินการ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ให้กับผู้เรียน	3.2.1 ชั้นการวางแผน (Plan) 3.2.1.1 สถานศึกษาวางแผน การพัฒนาอย่างเป็นระบบ 3.2.1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการ กำกับ ดูแล และประเมินการ ปฏิบัติงาน 3.2.2 ชั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) 3.2.2.1 สถานศึกษาจัดการ เรียนการสอนที่ส่งเสริมการใช้ ทักษะและพัฒนาศักยภาพใน การเรียนรู้ของผู้เรียน 3.2.2.2 จัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้น การคิดวิเคราะห์และแยกแยะ

ตาราง 22 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนว ทางการบริหารส่งเสริม สุขภาพภายในโรงเรียน เอกชน	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการบริหารส่งเสริม สุขภาพภายในโรงเรียน เอกชน โดยการสนทนากลุ่ม
	<p>3.2.9. ผู้เรียนเห็นคุณค่าและ ศักยภาพของตนในการออกแบบ การเรียนรู้</p> <p>3.2.10. ผู้เรียนได้มีกิจกรรมด้าน มีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตอาสา</p> <p>3.2.11. ผู้ปกครองทุกคนได้มีโอกาส จัดทำการเรียนการสอนผู้เรียนเอง โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ PLC</p> <p>3.2.12. ผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำใน การทำกิจกรรม</p>	<p>3.2.2.3 จัดกิจกรรมสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการปรับตัวของ ผู้เรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม</p> <p>3.2.2.4 จัดกิจกรรมส่งเสริม คุณธรรมให้กับผู้เรียน</p> <p>3.2.2.5 จัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและเห็น คุณค่าของตน</p> <p>3.2.2.6 บูรณาการเรียน การสอนในการปฏิบัติตนให้มี สุขภาพที่ดี</p> <p>3.2.2.7 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริม การพัฒนาทางร่างกายและ สติปัญญาที่ดี</p> <p>3.2.2.8 จัดกิจกรรมการเรียน การสอนโดยเน้นการนำภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการ จัดการเรียนการสอน</p> <p>3.2.2.9 ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การออกแบบจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และศักยภาพของตนเอง</p>

ตาราง 22 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนว ทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน โดยการสนทนากลุ่ม
		3.2.2.10 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริม การสร้างคุณธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ มีความ สัตย์สุจริตและมีจิตอาสา 3.2.2.11 ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ร่วมจัดการเรียนการสอน 3.2.2.12 จัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถ เป็นผู้นำในการทำกิจกรรม 3.2.3 ชั้นการตรวจสอบ (Check) 3.2.3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ กำกับ ดูแล และประเมินผล การปฏิบัติงาน 3.2.3.2 จัดทำรายงานผลการ ปฏิบัติงานพร้อมข้อเสนอแนะ 3.2.3.3 นำเสนอรายงานและ ข้อเสนอต่อผู้บริหาร สถานศึกษา

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 22 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนว ทางการบริหารส่งเสริม สภาวะภายในโรงเรียน เอกชน	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการบริหารส่งเสริม สภาวะภายในโรงเรียน เอกชน โดยการสนทนากลุ่ม
		<p>3.2.4 ชั้นการปรับปรุง ดำเนินการให้เหมาะสม (Act)</p> <p>3.2.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อหา แนวทางปรับปรุงการทำงาน</p> <p>3.2.4.2 นำเสนอวิธีปรับปรุง การทำงาน จากผลการ ปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น</p> <p>3.2.4.3 ปฏิบัติงานตาม แผนงาน</p>
3.3 ด้านการส่งเสริมสุข ภาวะในสิ่งแวดล้อม	<p>3.3.1 สถานศึกษามีความปลอดภัย และเอื้อต่อสุขภาพโดยชุมชนมีส่วน ร่วม</p> <p>3.3.2 ใช้ทรัพยากรที่มีอย่าง ประหยัด</p> <p>3.3.3 เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มี อยู่</p> <p>3.3.4 ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อ สุขภาพ</p> <p>3.3.5 ส่งเสริมสัมพันธภาพและมิตร ไมตรีที่ดีในชุมชน</p> <p>3.3.6 อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้ อย่างเกื้อกูล</p> <p>3.3.7 มีความสมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ</p>	<p>3.3.1 ชั้นการวางแผน (Plan)</p> <p>3.3.1.1 สถานศึกษามีการ วางแผนงานการจัดการ สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ</p> <p>3.3.1.2 สถานศึกษามีแนว ทางการปฏิบัติให้บุคลากรใช้ ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด</p> <p>3.3.1.3 วางแนวทางและ ส่งเสริมให้บุคลากรการใช้ ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า</p> <p>3.3.1.4 วางแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของ ทรัพยากร</p>

ตาราง 22 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนว ทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน โดยการสนทนากลุ่ม
	<p>3.3.8 ปลุกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากร</p> <p>3.3.9 การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติราวกับว่าทรัพยากรคือบุคคลในครอบครัว</p> <p>3.3.10 ครูเป็นต้นแบบที่ดีทั้งท้ทั้งกาย วาจาและใจ</p>	<p>3.3.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)</p> <p>3.3.2.1 สถานศึกษาร่วมกับชุมชนดำเนินการจัดระบบความปลอดภัยและการจัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อสุขภาพ</p> <p>3.3.2.2 จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ</p> <p>3.3.2.3 จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในเขตพื้นที่</p> <p>3.3.2.4 จัดให้มีการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสม</p> <p>3.3.2.5 จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีความสมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ</p> <p>3.3.2.6 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติ</p> <p>3.3.2.7 พัฒนาครูเป็นต้นแบบที่ดีทั้งท้ทั้งกาย วาจาและใจ</p> <p>3.3.3 ขั้นการตรวจสอบ (Check)</p> <p>3.3.3.1 แต่งตั้งคณะทำงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน</p>

ตาราง 22 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนว ทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน โดยการสนทนากลุ่ม
		3.3.3.2 จัดทำรายงานการ ติดตามผลการปฏิบัติงาน 3.3.3.3 นำเสนอรายงานต่อ ผู้บริหารสถานศึกษา 3.3.4 ชั้นการปรับปรุง ดำเนินการให้เหมาะสม (Act) 3.3.4.1 ประชุมเพื่อปรับปรุง การปฏิบัติงาน 3.3.4.2 เสนอแนวทางการ แก้ไขในการทำงาน 3.3.4.3 ปฏิบัติงานตาม แผนงานที่กำหนด
3.4 ด้านการส่งเสริมสุข ภาวะในชุมชนและสังคม	3.4.1 อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข 3.4.2 มีครอบครัวที่อบอุ่น 3.4.3 สังคมมีความยุติธรรม 3.4.4 มีความเสมอภาค 3.4.5 มีความเป็นประชาธิปไตย 3.4.6 มีระบบบริการที่ดี 3.4.7 มีการคุ้มครองและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน 3.4.8 มีการระดมทรัพยากรใน ชุมชนเพื่อการพัฒนา	3.4.1 ชั้นการวางแผน (Plan) 3.4.1.1 วางแผนระบบดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมี ประสิทธิภาพ 3.4.1.2 วางระบบการ ช่วยเหลือกันของผู้เรียน โดยมี ครูเป็นที่ปรึกษา 3.4.1.3 แต่งตั้งบุคลากรใน ชุมชนเพื่อร่วมดำเนินกิจกรรม ภายในโรงเรียน

ตาราง 22 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนว ทางการบริหารส่งเสริม สภาวะภายในโรงเรียน เอกชน	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการบริหารส่งเสริม สภาวะภายในโรงเรียน เอกชน โดยการสนทนากลุ่ม
	<p>3.4.9 มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม</p> <p>3.4.10 ชุมชนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยตัวชี้วัดอยู่ที่โรงเรียน</p> <p>3.4.11 โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชนเสมือนเป็นบุคลากรในโรงเรียนเช่นกัน</p> <p>3.4.12 ผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน</p> <p>3.4.13 จัดการประชุมสัมพันธระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อรับรู้ปัญหาและประเมินผลร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน</p>	<p>3.4.1.4 จัดระบบบริหารงานให้ผู้เรียนเกิดความเสมอภาคในการเรียนรู้ และการปฏิบัติตน</p> <p>3.4.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)</p> <p>3.4.2.1 จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้เรียน และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน</p> <p>3.4.2.2 ปฏิบัติกับนักเรียนทุกคนด้วยความเป็นธรรม</p> <p>3.4.2.3 นำระบบประชาธิปไตยมาใช้ในห้องเรียน และโรงเรียน รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน</p> <p>3.4.2.4 จัดระบบบริการที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนให้มากที่สุด</p> <p>3.4.2.5 ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา</p>

ตาราง 22 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนว ทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน โดยการสนทนากลุ่ม
		<p>3.4.2.6 จัดกิจกรรมการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้ง การปลูกฝังจิตสำนึก</p> <p>3.4.2.7 ส่งเสริม จัดกิจกรรมให้ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านได้ จัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียน</p> <p>3.4.2.8 ส่งเสริม จัดกิจกรรมที่ ให้ผู้ปกครองร่วมจัดกิจกรรม ของโรงเรียน เพื่อการสร้าง แรงจูงใจและให้รางวัลสร้าง ความมั่นใจให้ผู้เรียน</p> <p>3.4.2.9 จัดกิจกรรมรับฟัง ปัญหา และการจัดแสดงผลงาน การจัดการศึกษาของโรงเรียน ในแต่ละปีการศึกษา</p> <p>3.4.3 ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check)</p> <p>3.4.3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบ ประเมินผลการ ปฏิบัติงาน</p> <p>3.4.3.2 รายงานผลการ ปฏิบัติงานเป็นระยะ อย่าง ต่อเนื่อง</p>

ตาราง 22 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนว ทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน โดยการสนทนากลุ่ม
		3.4.3.3 เสนอรายงานต่อ ผู้บริหารสถานศึกษา 3.4.4 ขั้นการปรับปรุง ดำเนินการให้เหมาะสม (Act) 3.4.4.1 ผู้บริหารประชุม ผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนการ ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน 3.4.4.2 นำผลการปฏิบัติงาน มาใช้ในการกำหนดแนว ทางการแก้ไขปัญหาการ ปฏิบัติงาน 3.4.4.3 ปฏิบัติงานตาม แนวทางที่กำหนด
4. กลไก	มีความเหมาะสม	ให้คงเนื้อหาไว้ดังเดิม
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	มีความเหมาะสม แต่ควรปรับปรุงให้ เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อ ความสำเร็จของงาน	ปรับปรุงเนื้อหาโดยนำปัจจัยที่ ส่งผลต่อความสำเร็จในการ บริหารส่งเสริมสุขภาวะภายใน โรงเรียนเอกชน ซึ่งได้แก่ ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร คณะกรรมการ สถานศึกษา รวมถึงชุมชนและ สังคม

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ในการจัดทำแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ควรทำให้เห็นวงจรคุณภาพ PDCA อยู่ในกลไกการบริหารจัดการ สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารจัดการสู่สถานศึกษาในตัวผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจนถึงขั้นสามารถนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม มีความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม

ตอนที่ 3.3 ผลการแก้ไขร่างแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัยได้นำผลการสนทนากลุ่ม นำมาแก้ไขเพื่อให้ได้การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

1. หลักการและเหตุผล

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่มีวิสัยทัศน์ ระบบสุขภาพไทยเข้มแข็ง เป็นเอกภาพ เพื่อคนไทยสุขภาพดีสร้างประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีพันธกิจ เสริมสร้างสนับสนุนและประสานให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน นักวิชาการและภาคประชาสังคม ในการอภิบาลและพัฒนาระบบสุขภาพไทยให้เข้มแข็ง รองรับกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) เร่งการเสริมสร้างสุขภาพของคนไทยเชิงรุก ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปด้านสุขภาพ เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยมีสุขภาพแข็งแรง เร่งรัดพัฒนาระบบการดูแลเด็กให้มีพัฒนาการที่สมวัย เสริมสร้างความร่วมมือในการดูแลให้เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพเจริญเติบโตเต็มศักยภาพ แข็งแรง พร้อมที่จะเรียนรู้ อาหารตามวัยที่ถูกหลักโภชนาการ เติบโตอย่างมีคุณภาพทุกช่วงวัย มีความฉลาดทางสติปัญญาและอารมณ์ สร้างความตระหนักรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ลดปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบด้านสุขภาพ มีความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องด้านสุขภาพ เพื่อให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง และร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ ส่งเสริมการออกกำลังกายและการมีสุขภาพที่ดี (กระทรวงสาธารณสุข, 2559) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ด้วยการสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดี เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ในการดูแลสุขภาพ การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายและโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การใช้มาตรการทางกฎหมายและภาษี ในการ

ควบคุมและส่งเสริมอาหาร และผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ การสร้างกลไกในการจัดทำนโยบาย สาธารณะ ที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพที่จะไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี (พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข, 2545)

สุขภาพหรือสุขภาวะเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อความเจริญงอกงามและพัฒนา การทุก ๆ ด้านในตัวบุคคล ถ้าการศึกษาคือความเจริญงอกงามจริง บุคคลจะเจริญงอกงามไม่ได้หาก สุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของเราไม่สมบูรณ์ ไม่ดี หรือมีข้อบกพร่อง ถ้าเด็กมีสุขภาพดี การศึกษา เล่าเรียนก็ย่อมจะดำเนินไปได้ด้วยดี เด็กสามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ไปใช้ให้เป็น ประโยชน์ ได้อย่างสมบูรณ์ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม (สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบูราน นนท์, 2542) การพัฒนาประเทศจะดีหรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับสุขภาวะหรือสุขภาพที่ดีของคนใน ประเทศเป็นสำคัญ ประเทศที่ประชากรมีสุขภาวะ มีสติปัญญา มีคุณธรรม มีความสามารถในการ ทำงาน ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนกัน ย่อมมีความสุข และเมื่อบุคคล ในชาติมีสุขภาวะดีทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม ย่อมมีความสามารถในการเรียนรู้ และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ได้ดี อันจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศชาติได้ (เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์, 2556)

โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความรู้ เจตคติและพฤติกรรมทุกด้านแก่เด็ก ดังนั้น โรงเรียน จึงเป็นสถานที่ที่สำคัญมากต่อการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิด การเรียนรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้องและมีสุขนิสัยที่ดีติดตัวไป จนถึงวัยผู้ใหญ่ (กรมอนามัย, 2553) การ พัฒนาศักยภาพของคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ต้องเริ่มที่การเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตั้งแต่เด็ก ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะของการมีความรู้ ความสามารถในการทำงาน หรือดำรงชีวิตได้อย่างเป็นปกติ สุข มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจด้วยนั้น ต้องดำเนินการพัฒนาองค์ประกอบ การศึกษากับสุขภาพควบคู่กันไป โดยเริ่มจากวัยเด็ก อันเป็นวัยพื้นฐานของการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ที่ มีศักยภาพและคุณภาพได้อย่างแท้จริง และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งจาก ทางบ้าน โรงเรียน ชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานที่มีคุณภาพ (วารสารณ์ บุญเชียง, 2556)

การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีความสุข จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น เมื่อเด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ดำรงชีวิตอย่างคนที่มี ประสิทธิภาพ ดำรงชีวิตอย่างคนที่คิดถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วน ตน เป็นคนที่มีความสุขในการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นคนที่มีความสุขที่จะทำประโยชน์ให้กับ ประเทศชาติ (ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2557) เป้าหมายการพัฒนาสุขภาวะในโรงเรียน สามารถจำแนกสุข ภาวะที่เป็นเป้าหมายได้ 4 ด้าน คือ คนมีสุขภาวะ โรงเรียนมีสุขภาวะ สิ่งแวดล้อมมีสุขภาวะ และ ชุมชน/สังคมมีสุขภาวะ ซึ่งองค์ความรู้นี้พบว่า สุขภาวะในโรงเรียนเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของคน ในสังคมไม่เฉพาะครูหรือเด็กนักเรียนเท่านั้น (ประวิต เอราวรรณ์, 2547) โดยการเป็นคนที่มีสุขภาวะ

โดยสุขภาวะที่ดี ทำให้คนผู้นั้นสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ ซึ่งปกติคนเรามักจะมองไม่เห็นคุณค่ากันนัก แต่จะมองเห็นคุณค่าก็ต่อเมื่อตนเองได้สูญเสียสุขภาพนั้นไปแล้ว (จิราภรณ์ จำปาจันทร์, 2555) ส่วนโรงเรียนมีสุขภาวะ มีความสำคัญในการแก้ปัญหาการศึกษา เพราะปัจจุบันความสามารถในการแข่งขันของประเทศและคุณภาพเด็กและเยาวชนไทยมีแนวโน้มลดน้อยลงต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเกิดจากความล้มเหลวของระบบการศึกษาไทย จากปัญหานี้หลายภาคส่วน ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ โดยร่วมดำเนินการผ่าน “โรงเรียน” ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเยาวชนในวัยเรียนส่วนมากอยู่ในระบบโรงเรียน จึงมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างศักยภาพ และพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการ และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพได้ และระบบการศึกษาสร้างสุขผ่าน “โรงเรียนสุขภาวะ” คือ ทางเลือกที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาการศึกษาของเยาวชนไทยในเวลานี้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560) นอกจากนี้การจัดสิ่งแวดล้อมที่มีสุขภาวะ ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของคน การจัดสุขภาวะสิ่งแวดล้อมที่ดี ย่อมส่งผลต่อทุกชีวิตที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น ดังนั้น จึงควรหมั่นดูแลรักษาและบริหารจัดการสุขภาวะในสิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาด สะดวก ปลอดภัยจัดสภาพบรรยากาศให้มีความร่มรื่น และส่งเสริมการเรียนรู้ (ธีระ วรรณรัตน์, 2560) และชุมชน/สังคมมีสุขภาวะ อันเนื่องจากว่าชุมชนแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกันในเรื่องของลักษณะสภาพแวดล้อม และวิถีการดำรงชีวิตของคนก็ตาม แต่ทุกชุมชนก็สามารถเป็นชุมชนสุขภาพดีได้ตามศักยภาพของตน โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคเป็นสำคัญ ก่อนที่จะทำความเข้าใจเรื่องความสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคในชุมชน ควรทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนที่มีสุขภาพดี (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560)

โรงเรียนสุขภาวะ มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน พัฒนาการศึกษาที่สามารถรับมือความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพ และพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการ และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสุขภาวะแก่ผู้เรียนได้ กล่าวคือ โรงเรียนต้องมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุขและชุมชนเป็นสุข โดยการปรับสภาพแวดล้อม ลดปัจจัยเสี่ยงจัดโครงสร้าง และระบบต่าง ๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อมครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนทั้ง ด้านกาย ใจ สังคม จิตวิญญาณและปัญญา โดยให้อิสระโรงเรียนได้คิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากหน้างานของตนเองจนเป็นวิถีโรงเรียน สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียนตัวเองตามบริบทแต่ละโรงเรียน (กัมพล เจริญรักษ์, 2558)

จากผลการประเมินโรงเรียนสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สุขภาวะทางกายอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การเจริญเติบโตทางร่างกายอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทำให้เกิดผลกระทบต่อตัวนักเรียนทั้งด้าน การเรียน สุขภาพอนามัย ถ้าเด็กมี

สุขภาพดี การศึกษาเล่าเรียนก็ย่อมจะดำเนินไปได้ด้วยดี เด็กสามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ได้อย่างสมบูรณ์ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีความสุข จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น เมื่อเด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพ ดำรงชีวิตอย่างคนที่คิดถึงประโยชน์ของสังคม และประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เป็นคนที่มีความสุขในการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นคนที่มีความสุขที่จะทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติ สาเหตุของสุขภาวะทางกายของเด็กดำมีสาเหตุเนื่องมาจาก ครูผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้ ทักษะและความเข้าใจในการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนอีกทั้งโรงเรียนยังขาดการส่งเสริมด้านสุขภาวะในโรงเรียนอีกด้วย

2. จุดมุ่งหมาย

2.1 เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน โดยมุ่งศึกษาในกลุ่มภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 เพื่อให้ได้แนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

3. วิธีการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน

3.1 ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
3.1.1. ขั้นการวางแผน (Plan)	<ol style="list-style-type: none"> 1. แต่งตั้งคณะทำงานที่มีผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาร่วมเป็นคณะกรรมการในการบริหารงานภายในสถานศึกษา 2. แต่งตั้งคณะทำงานที่มีผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดกิจกรรมที่ผู้เรียนชอบ 3. แต่งตั้งคณะทำงานที่มีผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษา
3.1.2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม การการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล โดยเน้นความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ 2. จัดกิจกรรมภายในโรงเรียนโดยเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ขั้นตอน	วิธีการ
	3. ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสในการปฏิบัติกิจกรรมภายในโรงเรียน 4. สร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร 5. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่มั่นคง เน้นการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผล 6. ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาความรู้ 7. จัดกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง
3.1.3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 2. จัดให้มีการติดตามผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
3.1.4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. จัดทำสรุปผลการจัดกิจกรรม รายงานผู้เกี่ยวข้อง 2. ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

3.2 ด้านคนมีสุขภาพะ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
3.2.1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. สถานศึกษาวางแผนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ 2. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ดูแล และประเมินการปฏิบัติงาน
3.2.2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการใช้ทักษะและพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน 2. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการคิด วิเคราะห์และแยกแยะ 3. จัดกิจกรรมสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการปรับตัวของผู้เรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม 4. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมให้กับผู้เรียน

ขั้นตอน	วิธีการ
	5. จัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน 6. บูรณาการการเรียนการสอนในการปฏิบัติตนให้มีสุภาพะที่ดี 7. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่ดี 8. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 9. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและศักยภาพของตนเอง 10. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างคุณธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา 11. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองร่วมจัดการเรียนการสอน 12. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม
3.2.3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ดูแล และประเมินผลการปฏิบัติงาน 2. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมข้อเสนอแนะ 3. นำเสนอรายงานและข้อเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา
3.2.4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. ผู้บริหารสถานศึกษา ประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางปรับปรุงการทำงาน 2. นำเสนอวิธีปรับปรุงการทำงาน จากผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น 3. ปฏิบัติงานตามแผนงาน

3.3 ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
3.3.1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. สถานศึกษามีการวางแผนงานการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ 2. สถานศึกษามีแนวทางการปฏิบัติให้บุคลากรใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด

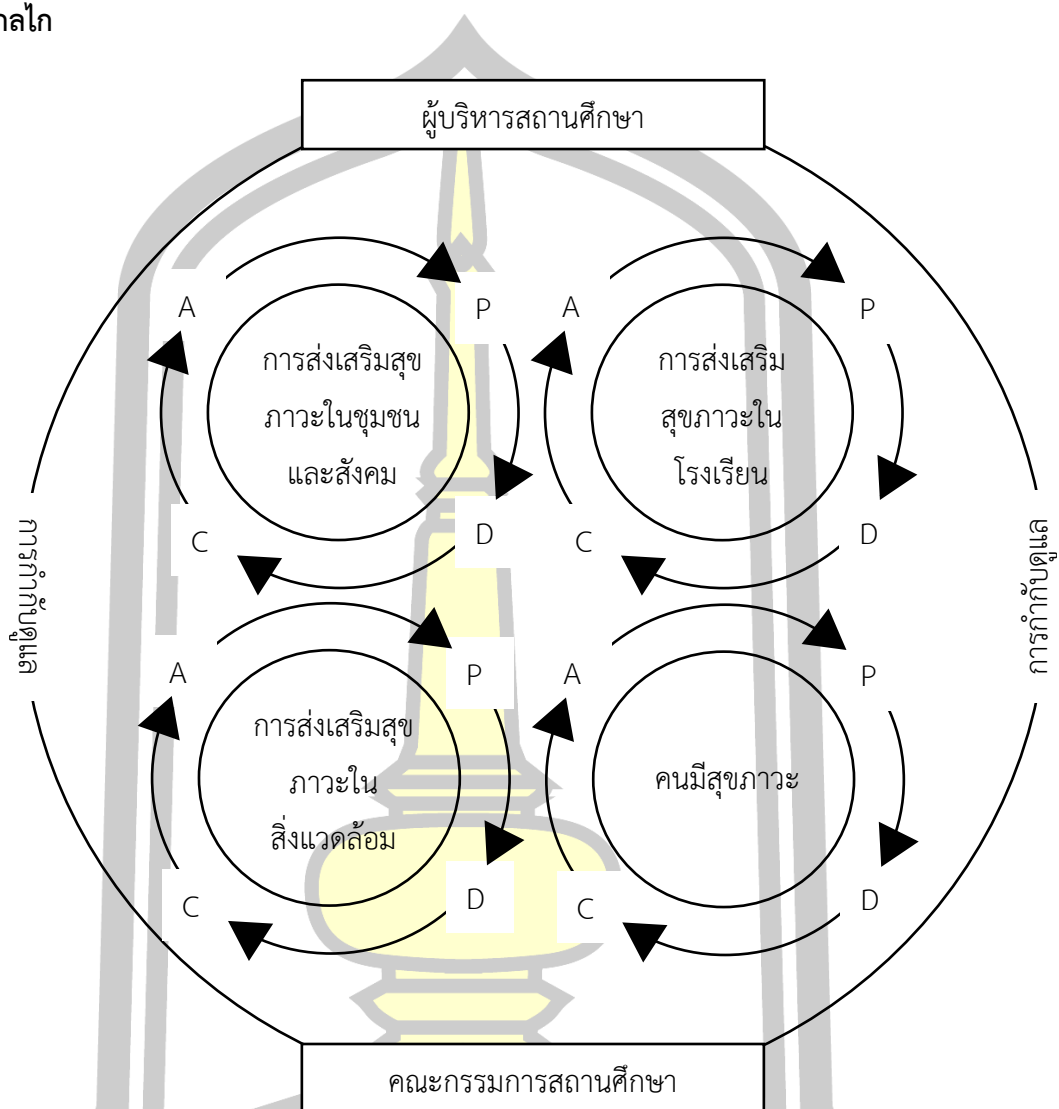
ขั้นตอน	วิธีการ
	3. วางแนวทางและส่งเสริมให้บุคลากรการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า 4. วางแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากร
3.3.2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. สถานศึกษาร่วมกับชุมชนดำเนินการจัดระบบความปลอดภัยและการจัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อสุขภาพ 2. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ 3. จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในเขตพื้นที่ 4. จัดให้มีการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสม 5. จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีความสมดุลทั้งกายภาพและชีวภาพ 6. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติ 7. พัฒนาครูเป็นต้นแบบที่ดีทั้งกายวาจาและใจ
3.3.3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. แต่งตั้งคณะทำงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน 2. จัดทำรายงานการติดตามผลการปฏิบัติงาน 3. นำเสนอรายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษา
3.3.4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. ประชุมเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน 2. เสนอแนวทางการแก้ไขในการทำงาน 3. ปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนด

3.4 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
3.4.1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. วางแผนระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 2. วางระบบการช่วยเหลือกันของผู้เรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา 3. แต่งตั้งบุคลากรในชุมชนเพื่อร่วมดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียน 4. จัดระบบบริหารงานให้ผู้เรียนเกิดความเสมอภาคในการเรียนรู้และการปฏิบัติตน
3.4.2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้เรียน และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน 2. ปฏิบัติกับนักเรียนทุกคนด้วยความเป็นธรรม

ขั้นตอน	วิธีการ
	<ol style="list-style-type: none"> 3. นำระบบประชาธิปไตยมาใช้ในห้องเรียน และโรงเรียน รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน 4. จัดระบบบริการที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนให้มากที่สุด 5. ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา 6. จัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปลูกฝังจิตสำนึก 7. ส่งเสริม จัดกิจกรรมให้ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้านได้จัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียน 8. ส่งเสริม จัดกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองร่วมจัดกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อการสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน 9. จัดกิจกรรมรับฟังปัญหา และการจัดแสดงผลงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนในแต่ละปีการศึกษา
3.4.3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	<ol style="list-style-type: none"> 1. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงาน 2. รายงานผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ อย่างต่อเนื่อง 3. เสนอรายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษา
3.4.4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารประชุมผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน 2. นำผลการปฏิบัติงานมาใช้ในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน 3. ปฏิบัติงานตามแนวทางที่กำหนด

4. กลไก

ผู้วิจัยได้จัดทำกลไกการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้การกำกับดูแลโดยผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และใช้หลักการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA ในดำเนินการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน มีแนวปฏิบัติ คือ

4.1.1 ขั้นการวางแผน (Plan) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะทำงานที่มีผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาร่วมเป็นคณะกรรมการในการบริหารงานภายในสถานศึกษา แต่งตั้งคณะทำงานที่มีผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดกิจกรรมที่ผู้เรียนชอบ รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษา

4.1.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล โดยเน้นความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสในการปฏิบัติกิจกรรมภายในโรงเรียน สร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่มั่นคง เน้นการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผล ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาความรู้ จัดกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง

4.1.3 ขั้นการตรวจสอบ (Check) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยจัดให้มีการติดตามผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

4.1.4 ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ จัดทำสรุปผลการจัดกิจกรรม รายงานผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

4.2 ด้านคนมีสุขภาพะ มีแนวปฏิบัติ คือ

4.2.1 ขั้นการวางแผน (Plan) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ สถานศึกษาวางแผนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ดูแล และประเมินการปฏิบัติงาน

4.2.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการใช้ทักษะและพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ จัดกิจกรรมสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการปรับตัวของผู้เรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมคุณธรรมให้กับผู้เรียน จัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน บูรณาการการเรียนการสอนในการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพะที่ดี ส่งเสริมการพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่ดี นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและศักยภาพของตนเอง จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างคุณธรรม เอื้อเพื่อพ่อแม่ มีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา ส่งเสริมให้ผู้ปกครองร่วมจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม

4.2.3 ขั้นการตรวจสอบ (Check) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ดูแล และประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมข้อเสนอแนะ และนำเสนอรายงานและข้อเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา

4.2.4 ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางปรับปรุงการทำงาน นำเสนอวิธีปรับปรุงการทำงานจากผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น และปฏิบัติงานตามแผนงาน

4.3 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม มีแนวปฏิบัติ คือ

4.3.1 ขั้นการวางแผน (Plan) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ สถานศึกษามีการวางแผนงานการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ มีแนวทางการปฏิบัติให้บุคลากรใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด วางแนวทางและส่งเสริมให้บุคลากรการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และวางแผนปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากร

4.3.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ สถานศึกษาร่วมกับชุมชน ดำเนินการจัดระบบความปลอดภัยและการจัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อสุขภาพ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในเขตพื้นที่ จัดให้มีการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสม จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีความสมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติและพัฒนาครูเป็นต้นแบบที่ดีทั้งกายวาจาและใจ

4.3.3 ขั้นการตรวจสอบ (Check) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ แต่งตั้งคณะทำงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดทำรายงานการติดตามผลการปฏิบัติงาน และนำเสนอรายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษา

4.3.4 ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ จัดประชุมเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน เสนอแนวทางการแก้ไขในการทำงาน และปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนด

4.4 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม มีแนวปฏิบัติ คือ

4.4.1 ขั้นการวางแผน (Plan) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ วางแผนระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ วางระบบการช่วยเหลือกันของผู้เรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา แต่งตั้งบุคลากรในชุมชนเพื่อร่วมดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียน และจัดระบบบริหารงานให้ผู้เรียนเกิดความเสมอภาคในการเรียนรู้ และการปฏิบัติตน

4.4.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้เรียน และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน ปฏิบัติกับนักเรียนทุกคนด้วยความเป็นธรรม นำระบบประชาธิปไตยมาใช้ในห้องเรียน และโรงเรียน รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน จัดระบบบริการที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนให้มากที่สุด ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา จัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปลูกฝังจิตสำนึก ส่งเสริม จัดกิจกรรมให้ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านได้จัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ส่งเสริม จัดกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองร่วมจัด

กิจกรรมของโรงเรียน เพื่อการสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน และจัดกิจกรรมรับฟังปัญหา และการจัดแสดงผลงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนในแต่ละปีการศึกษา

4.4.3 ขั้นการตรวจสอบ (Check) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ อย่างต่อเนื่อง และเสนอรายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษา

4.4.4 ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ผู้บริหารประชุมผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน นำผลการปฏิบัติงานมาใช้ในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานตามแนวทางที่กำหนด

5. เงื่อนไขความสำเร็จ

5.1 ผู้บริหารนำแนวทางในการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชนไปใช้อย่างจริงจัง

5.2 ครู และบุคลากรทางการศึกษา ต้องเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด โดยต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและทักษะการปฏิบัติงานตามภารกิจ รวมทั้งทักษะการทำงานเป็นทีม ในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน

5.3 คณะกรรมการสถานศึกษา ต้องมีส่วนร่วมในการติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติงาน

5.4 โรงเรียนกำหนดเป้าหมายผลผลิต ผลลัพธ์ในการพัฒนาการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน

5.5 มีการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานสุขภาวะในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

5.6 ใช้กระบวนการ PLC เพื่อปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 3.4 ประเมินแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ผ่านการแก้ไขจากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน แล้ว นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินแนวทาง โดยผลการประเมินแนวทาง ดังตาราง 23

พนัน ปณ ทิโต ชเว

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ของแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดกาฬสินธุ์

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หลักการและเหตุผล	3.86	0.64	มาก	3.71	0.45	มาก
2. ความมุ่งหมาย	4.14	0.35	มาก	4.00	0.53	มาก
3. แนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายใน โรงเรียน	3.96	0.63	มาก	3.82	0.59	มาก
3.1 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน	3.86	0.83	มาก	3.71	0.70	มาก
3.2 ด้านคนมีสุขภาพ	4.14	0.64	มาก	4.00	0.53	มาก
3.3 ด้านการส่งเสริมสุขภาพใน สิ่งแวดล้อม	4.00	0.93	มาก	3.86	0.83	มาก
3.4 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน และสังคม	3.86	0.83	มาก	3.71	0.88	มาก
4. กลไก	3.71	0.70	มาก	3.57	0.73	มาก
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	4.29	0.45	มาก	4.14	0.64	มาก
โดยรวม	3.98	0.67	มาก	3.84	0.65	มาก

จากตาราง 23 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
แนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
กาฬสินธุ์ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.98$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = 3.84$)

พนุน ปณ ทิโต ชิว

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน
สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปผล

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.82) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.85) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.85) สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.32) รองลงมาคือ ด้านคนมีสุขภาวะ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.53) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.63) และลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคนมีสุขภาพ ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม

2. การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย 3) แนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 3.1) ด้านคนมีสุขภาพ 3.2) ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน 3.3) ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม 3.4) ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม 4) กลไก และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยผลการประเมินการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน เอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. จากสภาพปัจจุบันของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ ด้านคนมีสุขภาพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน และลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคนมีสุขภาพ ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก โรงเรียนได้ให้ความสำคัญ และส่งเสริมการมีสุขภาพภายในโรงเรียนอันเนื่องจากโรงเรียนเล็งเห็นว่า สุขภาพ กระบวนการที่ช่วยให้คนสามารถควบคุม และปรับปรุงสุขภาพของตนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุถึงสภาวะสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม บุคคล หรือกลุ่มบุคคลจะต้องสามารถระบุ และตระหนักถึงความปลอดภัยที่มีอยู่ พึงพอใจต่อความต้องการเปลี่ยนแปลงหรือจัดการกับสิ่งแวดล้อมได้ดี กฎบัตรรอดตาว่า บัญญัติว่า การส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง กระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนเพิ่มสมรรถนะในการควบคุมและปรับปรุงสุขภาพของ

ตนเองในการบรรลุซึ่งสุขภาพอันสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม การส่งเสริมสุขภาพ เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูประบบสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วย การที่สังคมมีจิตสำนึกหรือจินตนาการใหม่ในเรื่องสุขภาพดี และเกิดพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน สถานที่ทำงาน ระบบบริการสังคม สื่อมวลชน ตลอดจนนโยบาย ดังนั้นการส่งเสริมสุขภาพจึงมิใช่อยู่ในความรับผิดชอบของภาคสุขภาพ (Health Sector) เท่านั้น แต่ออกไปนอกวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี (Health Life Styles) จนถึงความรู้สึกสบายด้วย (World Health Organization (WHO), 1998) สอดคล้องกับการวิจัยของกัลยาณี สิทธิภูมิ (2557) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่ม เพื่อสร้างสุขภาพทางสังคมให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำไค้ง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน พบว่า การใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่มในการสร้างสุขภาพทางสังคมให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำไค้ง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยการใช้กระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านวงจร 4 องค์ประกอบของการเรียนรู้ เชิงประสบการณ์ ผลการวิจัยแบ่งออกได้เป็น 4 ด้านใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้ 1) นักเรียนมีทัศนคติทางบวก ต่อการอยู่ร่วมกันเพิ่มขึ้น และสามารถปฏิบัติได้ มีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นชื่นชมกัน ทำเกิดความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น 2) นักเรียนมีความพึงพอใจทำกิจกรรมกลุ่มด้วยความสนุกสนานและตั้งใจทำงานด้วยความสามัคคี กันเพิ่มขึ้นและส่งเสริมความเข้าใจกันระหว่างเพื่อนแต่ละคนแต่ละชนเผ่ามากขึ้น 3) การปรับตัวเข้ากับเพื่อนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ปัจจุบันได้ด้วยความสุขประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกันของแต่ละชนเผ่าด้วยความเข้าใจกันเพิ่มขึ้น 4) นักเรียนมีการช่วยเหลือเอื้ออาทรกันในสังคมเพิ่มขึ้นโดยมีการแบ่งปันสิ่งของให้กัน พุดจากันด้วยความไพเราะอ่อนหวาน เกิดความอบอุ่นเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงดาว แซ่มชื่น (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนเป็นสุข ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด มี 2 ด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขและด้านครอบครัวเป็นสุข ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน โรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มี 2 ด้าน ค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขและครอบครัวเป็นสุข นอกจากนี้สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านคนมีสุขภาพ ที่พบว่า การบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปฏิบัติตนให้มีสุขภาพที่ดี รองลงมา

คือ มีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและคนอื่น และมีทัศนคติและเห็นคุณค่าของตน สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปฏิบัติตนให้มีสุขภาพที่ดี รองลงมา คือ มีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีทัศนคติและเห็นคุณค่าของตน และลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า มีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ มีคุณธรรมจริยธรรม ส่วนข้อที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ มีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่สมบูรณ์ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก โดยการเป็นคนที่มีสุขภาพดี โดยสุขภาพที่ดี ทำให้คนผู้นั้นสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ ซึ่งปกติคนเรามักจะมองไม่เห็นคุณค่ากันนัก แต่จะมองเห็นคุณค่าก็ต่อเมื่อตนเองได้สูญเสียสุขภาพนั้นไปแล้ว (จิราภรณ์ จำปาจันทร์, 2555) สอดคล้องกับงานวิจัยของประวีต เอรารวรรณ (2547) ได้สังเคราะห์โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจัดการและกระบวนการเรียนรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียน และได้อธิบายว่า ด้านโรงเรียนมีสุขภาพดี พบว่าด้านโรงเรียนมีสุขภาพดีหรือโรงเรียนเป็นสุขนั้น มีคุณลักษณะของโรงเรียนที่มีสุขภาพดีมีอยู่ 5 ประการ คือ 1) มีการนำองค์กรดีซึ่งหมายถึงความถึง ความเป็นองค์กรและตัวผู้บริหารกล่าวคือองค์กรที่เป็นโรงเรียนต้องมีระบบการนำองค์กรดี มีการบริหาร จัดการโรงเรียนที่เป็นระบบ การนำองค์กรดีมีการบริหารจัดการโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดี มีการบริหารคุณภาพโดยใช้วงจร PDCA เป็นต้น ส่วนตัวผู้บริหารนั้นจะต้องมีวิสัยทัศน์มีภาวะผู้นำ และ มีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งนอกจากมีทั้ง 3 อย่างนี้แล้ว ต้องนำมาใช้ในการบริหารด้วย 2) การเรียนรู้ ในโรงเรียนต้องเป็นการเรียนรู้ที่มีความสุขซึ่งครอบคลุมถึงการเรียนรู้ทั้งของครูและนักเรียน ซึ่งต้องเป็นการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม มีการบูรณาการและเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการสิ่งแวดล้อม และ วิถีชีวิตของผู้เรียน 3) การอยู่ร่วมกันของทุกคนในโรงเรียนต้องคำนึงถึงสิทธิและความเสมอภาค โดยเฉพาะการกำหนดนโยบายมาตรการหรือการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะต้องตอบสนองต่อสิทธิเด็ก 4) โรงเรียนต้องมีบรรยากาศเป็นมิตร ทุกคนในโรงเรียนร่วมมือกันทำงานหรือแก้ปัญหา มีการทำงาน เป็นทีมและเป็นกัลยาณมิตรซึ่งทั้งการเรียนรู้การตอบสนองต่อสิทธิและความเสมอภาคและบรรยากาศ ที่เป็นมิตรนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากทุกคนในโรงเรียน ไม่มีคนใดคนหนึ่งจัดการทำขึ้นมาได้ โรงเรียนต้องมี การดูแลช่วยเหลือนักเรียนนอกเหนือไปจากการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการดูแลช่วยเหลือเป็นทั้ง การส่งเสริม พัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างทั่วถึง ซึ่งข้อนี้ต้องอาศัยระบบ การบริหารจัดการในโรงเรียนและการประสานงานกับครอบครัว ชุมชน และ หน่วยงานภายนอก ซึ่งสรุป ธรรมในการดำเนินการนั้น โครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้พัฒนาระบบและวิธีการทำงาน ของโรงเรียนไว้ส่วนหนึ่ง และต่อมาได้มีการพัฒนาระบบนี้ต่อเนื่อง เพื่อให้เชื่อมโยงกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อ

คุณภาพการศึกษาซึ่งมีข้อสรุปว่า คุณลักษณะผู้เรียน ในมาตรฐานด้านผู้เรียนที่ใช้สำหรับการประเมิน คุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) นั้น ไม่ได้ เกิดขึ้นจากระบบการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเดียว แต่จะเกิดขึ้นจากการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน รวมไปถึงคุณลักษณะโรงเรียนมีสุขภาวะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงดาว แซ่มชื่น (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงาน โรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนเป็นสุข ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดมี 2 ด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขและด้านครอบครัวเป็นสุข ส่วนสภาพที่พึง ประสงค์การดำเนินงาน โรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด มี 2 ด้าน ค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขและครอบครัวเป็นสุข

1.2 ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน ที่พบว่า การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายใน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการบริหาร จัดการองค์กร รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความชอบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีสิทธิและความเสมอภาค สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน เอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แสดงออกซึ่ง ความเป็นกัลยาณมิตร รองลงมา คือ มีสิทธิและความเสมอภาค ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีระบบ ช่วยเหลือนักเรียน และมีส่วนร่วมในองค์กร และลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ผู้เรียนมีสิทธิและ ความเสมอภาค มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษา แสดงออกซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร ส่วนข้อที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ มีการบริหารจัดการ องค์กร เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การดำเนินงานโรงเรียนมีสุขภาวะ มีความสำคัญในการแก้ปัญหา การศึกษา เพราะปัจจุบันความสามารถในการแข่งขันของประเทศและคุณภาพเด็กและเยาวชนไทยมี แนวโน้มลดน้อยลงต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเกิดจากความล้มเหลวของ ระบบการศึกษาไทย จากปัญหานี้ หลายภาคส่วน ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ โดยร่วมดำเนินการผ่าน “โรงเรียน” ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเยาวชนในวัยเรียนส่วนมากอยู่ใน ระบบโรงเรียน จึงมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างศักยภาพ และพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการ และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพได้ และระบบการศึกษาสร้างสุขผ่าน “โรงเรียนสุขภาวะ” คือ ทางเลือกที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาการศึกษาของเยาวชนไทยในเวลานี้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุน

การสร้างเสริมสุขภาพ, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิต เอราวรรณ์ (2547) ได้สังเคราะห์โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจัดการ และกระบวนการเรียนรู้ด้านสุขภาวะในโรงเรียนและได้อธิบายว่าด้านคนมีสุขภาพ พบว่าคุณลักษณะ ของคนที่มีสุขภาพดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีทักษะทางวิชาการหรือมีศักยภาพในการเรียนรู้กล่าวคือ มีความสามารถ ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความเข้าใจโดยการวิเคราะห์แยกแยะ เชื่อมโยง และอธิบายเหตุผลได้ สามารถปรับเปลี่ยนวิธีคิดค่านิยมหรือพฤติกรรมจากการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น รวมถึงการมีทักษะการคิด ทักษะ การจัดการ ทักษะการทำงาน และมีกระบวนการตัดสินใจที่ดีหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้มีทักษะ สำหรับศตวรรษที่ 21 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงดาว แซ่มชื่น (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนเป็นสุข ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดมี 2 ด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขและด้านครอบครัวเป็นสุข ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน โรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มี 2 ด้าน ค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข และครอบครัวเป็นสุข

1.3 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม ที่พบว่า การบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ รองลงมา คือ อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด รองลงมา คือ มีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล และลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ ส่วนข้อที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ มีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การจัดการบริหารส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของคนการจัดสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ย่อมส่งผลต่อทุกชีวิตที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น ดังนั้น จึงควรหมั่นดูแลรักษา และบริหารจัดการสุขภาพในสิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาด สะดวก ปลอดภัยจัดสภาพบรรยากาศให้มีความร่มรื่นและส่งเสริมการเรียนรู้ (ธีระ วรรณรัตน์, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล พิมพ์

สอน (2557) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนา สภาพแวดล้อมเป็นสุขนั้น โรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่หลากหลายในการพัฒนา การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือมีแหล่งเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงดาว แซ่มชื่น (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน ของการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนเป็นสุข ด้าน ที่มีความเฉลี่ยน้อยสุดมี 2 ด้านมีความเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขและด้านครอบครัวเป็นสุข ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน โรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่สุดทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้าน ที่มีความเฉลี่ยน้อยที่สุด มี 2 ด้าน ค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขและครอบครัวเป็นสุข และสอดคล้องกับการวิจัยของสัมฤทธิ์ สมนาม (2561) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบพัฒนาสุภาพะของ นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า สภาพปัจจุบันด้านสุภาพะของนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ส่วนใหญ่สภาพครอบครัว เป็นครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างยากจน ครอบครัวมีรายได้น้อย นักเรียนไม่ได้อยู่กับบิดา มารดา ส่วน ใหญ่จะอยู่กับ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติ ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร ความเป็นอยู่ จึงไม่ค่อยดี ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่มีระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ

1.4 ด้านการส่งเสริมสุภาพะในชุมชนและสังคม ที่พบว่า การบริหารส่งเสริมสุภาพะ ภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีระบบ บริการที่ดี รองลงมา คือ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความเป็นประชา สังคม สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุภาพะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข รองลงมา คือ มีครอบครัวที่อบอุ่น และมีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการ ค้ำครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ มีครอบครัวที่อบอุ่น ส่วนข้อที่มีความต้องการจำเป็นน้อย ที่สุด คือ มีการค้ำครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ชุมชนและสังคมมีสุ ภาพะ อันเนื่องจากว่าชุมชนแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกันในเรื่องของลักษณะ สภาพ แวดล้อม และ วิธีการดำรงชีวิตของผู้คนก็ตาม แต่ทุกชุมชนก็สามารถเป็น ชุมชนสุภาพะดีได้ตามศักยภาพของตน

โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคเป็นสำคัญ ก่อนที่จะทำความเข้าใจเรื่อง ความสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน ควรทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็น ชุมชนที่มีสุขภาพดี (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560) สอดคล้องงานวิจัยของ ปรัชญาภรณ์ โปทา (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน บ้านเขาตะแบก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านเขาตะแบก สังกัดสำนักงาน เขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากยกเว้นด้านการบริหาร งบประมาณ และด้านบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหา น้อย อันดับแรกได้แก่ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารด้านวิชาการและด้านการบริหาร งบประมาณ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองและคนในชุมชนในโรงเรียนบ้านเขาตะแบกเข้าใจและเห็น ถึงความสำคัญ ของการศึกษา การจัดการศึกษาให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของ ประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครองต้องอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงดาว แชม้ชื่น (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน ของการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนเป็นสุข ด้านที่ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดมี 2 ด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขและด้านครอบครัวเป็นสุข ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน โรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่สุดทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มี 2 ด้าน ค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขและครอบครัวเป็นสุข

2. จากการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย 3) แนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 3.1) ด้านคนมีสุขภาพ 3.2) ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน 3.3) ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม 3.4) ด้านการ ส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม 4) กลไก และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยผลการประเมินการ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน เอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความ เป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทาง เป็นไปตาม โครงสร้างของหลักวิชาการในเรื่องแนวทางการปฏิบัติในการปรับเปลี่ยนองค์กร (ปรีชา กองจินดา, 2549) ผ่านขั้นตอนและวิธีการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการศึกษา สถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ แล้วนำมาร่างแนวทาง และผ่านการประเมินแนวทางโดย

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการพยายามเสริมสร้างครู ให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถมีความรู้ มีทักษะการทำงาน ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีสำหรับการทำงานพร้อมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรมบุคลิกเหมาะสมของการเป็นครูด้วย (ยนต์ ชุ่มจิต, 2545) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงดาว แซ่มชื่น (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านผู้เรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 7 แนวทาง ด้านโรงเรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง ด้านครอบครัวเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง และด้านชุมชนเป็นสุข ประกอบด้วย 5 แนวทาง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าบุคลากรในสถานศึกษามีความต้องการในการพัฒนาส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน ดังนั้นสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จึงควรให้การสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากร

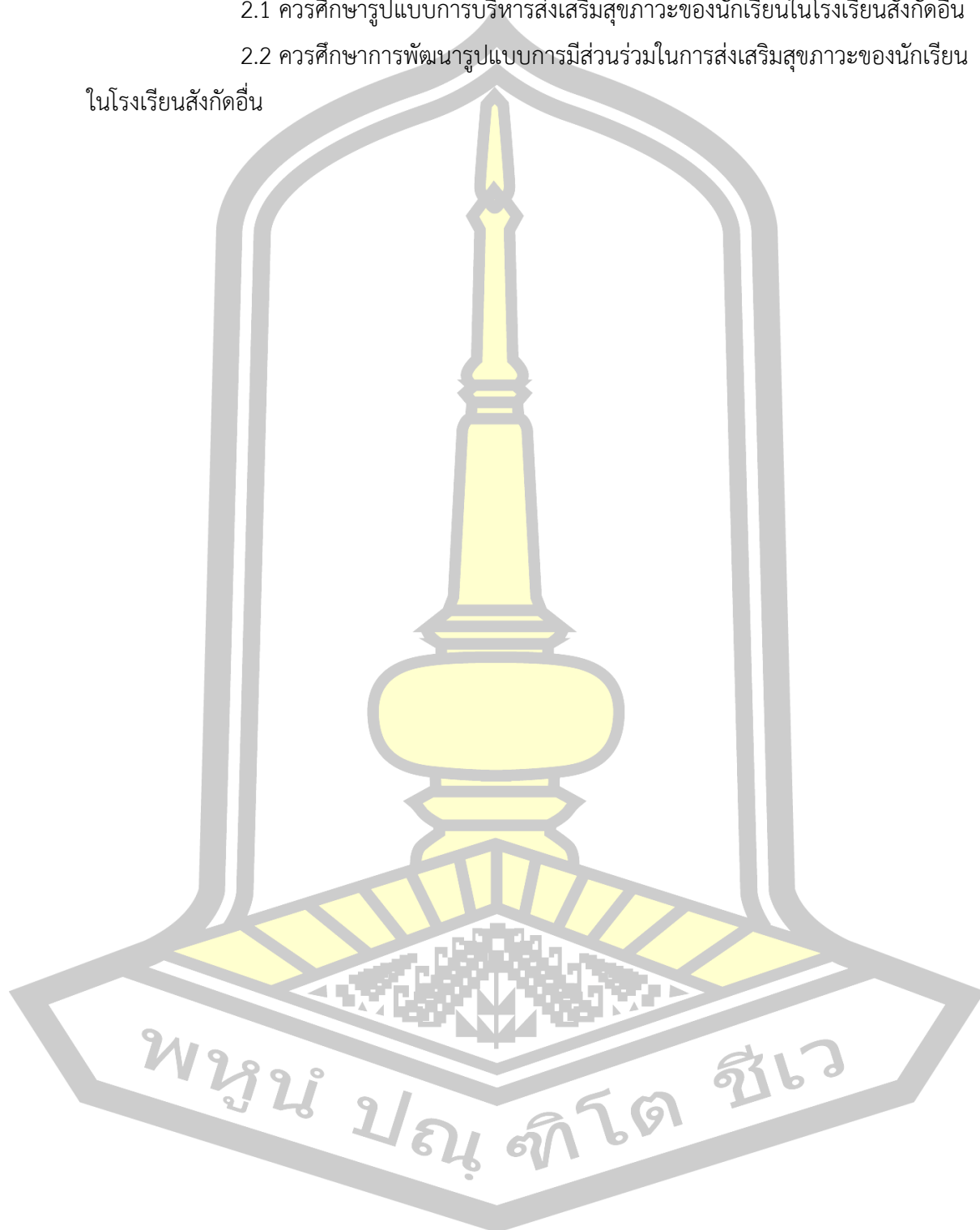
1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญในการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความเข้าใจองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ขั้นตอนและวิธีการประเมิน แล้วทำการประเมินสุขภาวะโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ แล้วนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขกระบวนการบริหารงานของโรงเรียน

1.3 จากผลการประเมินการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความน่าเชื่อถือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดอื่น

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน
ในโรงเรียนสังกัดอื่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมอนามัย. (2553). องค์ประกอบของสุขภาพ. [ออนไลน์] ได้จาก <http://www.Advisor.anamai.moph.go.th/262/26201.html>. [สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2559].
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: CURSQA.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2559). แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564). กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- กัมพล เจริญรักษ์. (2558). โรงเรียนสุขภาวะตอบโจทย์ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. [ออนไลน์]. ได้จาก http://www.kroobannok.com/news_file/p49412811116.pdf. [สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2559].
- กัลยาณี สิทธีภูมิ. (2557). การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่ม เพื่อสร้างสุขภาวะทางสังคมให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำโค้ง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กิตติมา ปรีดีติลก. (2539). หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: ธนะการพิมพ์.
- กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ. (2546). ระบบการควบคุมคุณภาพที่หน่วยงานคิวซีเซอร์เคิล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ส.เอเชียเพรส.
- คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. (2562). แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice). [ออนไลน์]. ได้จาก http://203.131.210.100/km/?page_id=499. [สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2562].
- คมศร วงษ์รักษา. (2540). การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้องของเทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2557). เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. [ออนไลน์]. ได้จาก http://www.drkanchit.com/general_articles/articles/general_24.html. [สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2561].
- คำหมาน คนโค. (2542). ทางก้าวหน้าของครุมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- จิราภรณ์ จำปาจันทร์. (2555). ทำไมเราต้องเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตและสุขภาพ. [ออนไลน์]. ได้จาก <http://geed.snru.ac.th/components/contents/view.php?id=83>. [สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2561].

- จุฬารณณ์ โสตะ. (2543). *กลยุทธ์เพื่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชนาธิป ลีนิณ. (2558). *รู้จักแนวปฏิบัติที่ดี : Best Practice*. [ออนไลน์]. ได้จาก <http://ks.rmutsv.ac.th/th/bestpractice>. [สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2561].
- ชาย โสธิตตา. (2547). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เชิดพงศ์ ชัยวรรณ. (2557). *รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสุขภาพในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณัฐรฎา พงษ์ธรรม. (2553). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร*. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ดวงดาว แซ่มชื่น. (2560). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาพสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทรงสมร โสตะ. (2559). *สุขภาพทางจิต ความคิดเชิงบวก คุณค่าของงาน และ ความผูกพันต่อองค์การของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธิปกรณ์ บุญทัน. (2562). *การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัด การศึกษาท้องถิ่นที่ 12*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 38(3), 66–77.
- ธีระ วรรณรัตน์. (2560). *สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างเพื่อสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงนภัส คู่ขวัญ เทียงกมล. (2551). *การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2548). *จดหมายข่าว KM*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาครุณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- ประวีต เอรารธรรม์. (2547). *การสังเคราะห์โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

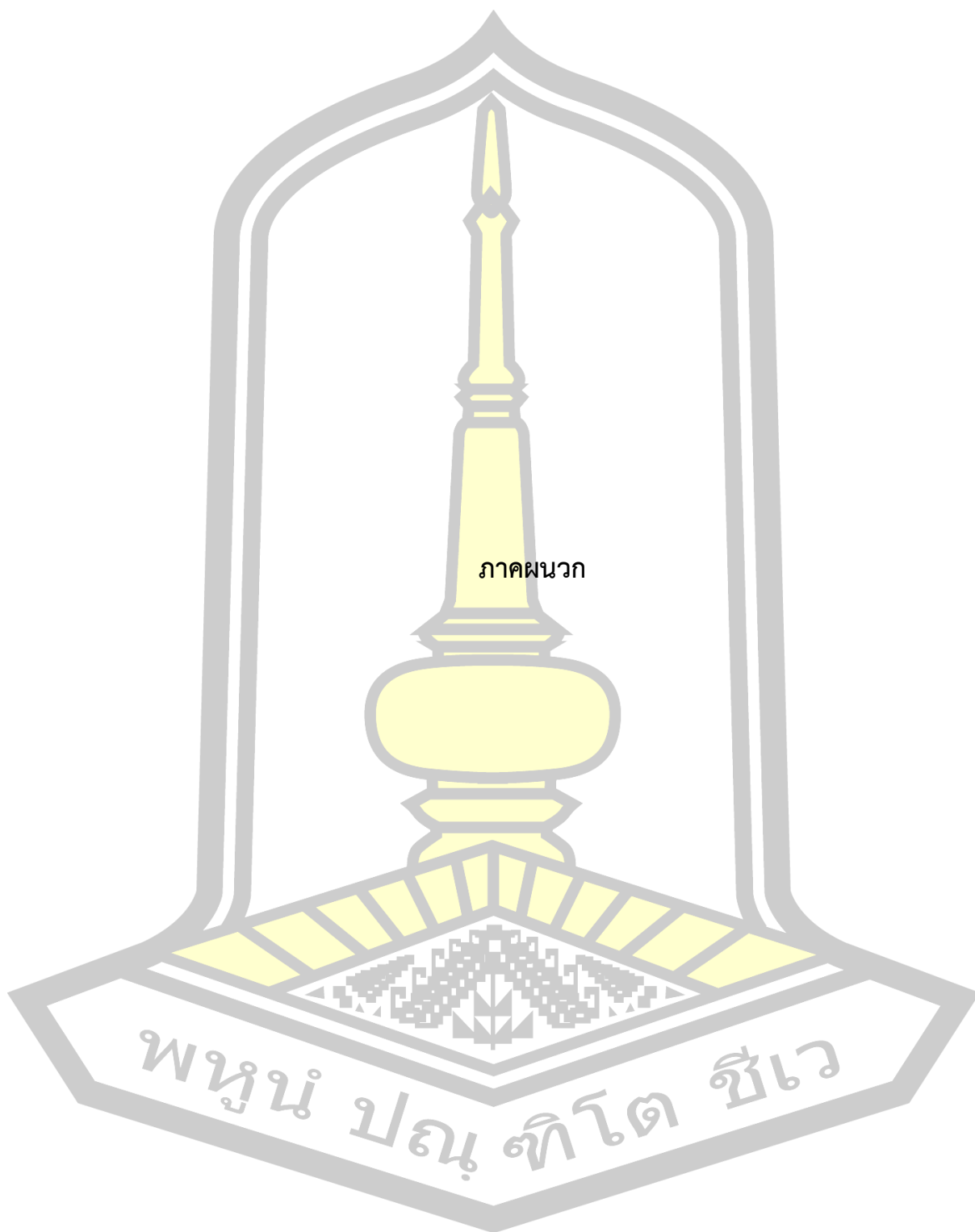
- ประเวศ ยอดยิ่ง. (2542). *ระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ประเวศ วะสี. (2543). *บนเส้นทางใหม่การส่งเสริมสุขภาพอนามัยชีวิตและสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- _____. (2556). *การเสริมสร้างพลังอำนาจการจัดการศึกษาที่สร้างสุขภาวะในโรงเรียน*. [ออนไลน์].
ได้จาก <https://www.isranews.org/thaireform-other-news/%0A%0926102-นพ-ประเวศ-ชี้-โรงเรียนสุขภาวะ-เป็นการปฏิรูปประเทศไทย.html> %0A. [สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2559].
- ปรัชญา เวสารัชช. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปรัชญาภรณ์ โปทา. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านเขาตะแบก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรีชา กองจินดา. (2549). *แนวทางการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข. (2545). *การกระจายอำนาจการปรับตัวของระบบสุขภาพใน 30 ประเด็นสู่แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 9*. กรุงเทพฯ: สามัญนิติบุคคลสหประชาชาติ.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2537). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- เพ็ญพักตร์ อุทิศ. (2547). *แนวคิดและเทคนิคการสนทนากลุ่ม*. [ออนไลน์]. ได้จาก <http://www.kirk.ac.th>. [สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2559].
- ไพบุลย์ โล่สุนทร. (2550). *ระบอดวิทยา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2546). *การประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2545). *การพัฒนาครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ยอดชาย แสนทิพย์. (2558). *ความเข้มแข็งทางใจกับสุขภาวะของวัยรุ่นหญิงที่มีการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยีนยง ราชวงศ์. (2557). *วิธีปฏิบัติที่ดี/เป็นเลิศ (Best Practices)*. [ออนไลน์]. ได้จาก <http://www.srb1.go.th/km2/?name=research&file=readresearch&id=27>. [สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2562].
- รัตนะ บัวสนธ์. (2551). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คำสมัย.
- _____. (2556). *วิจัยเชิงคุณภาพการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รัตนา หลวงกลาง. (2558). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 9(พิเศษ), 589–600.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- เลิศดาว กลิ่นศรีสุข. (2550). *การบริหารการศึกษา*. [ออนไลน์]. ได้จาก <http://www.gotoknow.org/posts/403387>. [สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2559].
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรารณณ์ บุญเชียง. (2556). *การรักษาพยาบาลโรคเบื้องต้น*. เชียงใหม่: กลุ่มการพยาบาลสาธารณสุข คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิจิตร ศรีสอ้าน และอมรรวิช์ นาครทรพ. (2548). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหาร*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- วิพุธ พูลเจริญ. (2544). *สุขภาพ อดมการณ์ และยุทธศาสตร์ทางสังคม*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- วีระพล บดีรัฐ. (2543). *PDCA วงจรสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- ศรีนวล ศรีหริ่ง. (2557). *การพัฒนารูปแบบการประเมินสุขภาวะของโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2557). *ความบกพร่องในการเรียนรู้หรือแอลดี : ปัญหาการเรียนรู้ที่แก้ไขได้*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิชย์.
- ศิริพงษ์ เสาภายน. (2548). *หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บুক พอยท์.
- ศิลป์ชัย อ่องตระกูล. (2552). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2552). *PDCA*. [ออนไลน์]. ได้จาก http://youth.ftpi.or.th/index.php?option=com_content&task=view&id=37&Itemid=42. [สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2562].

- สถาพร แสงสุโพธิ์. (2557). การพัฒนาแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล. รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สนธยา พลศรี. (2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กทม. พิมพ์: ประสานการพิมพ์.
- สัญญา อาจจจอหอ. (2559). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานแนะแนวนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์, 3(3), 23–40.
- สัมฤทธิ์ สมนาม. (2561). รูปแบบการพัฒนาสุขภาวะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2560). โรงเรียนสุขภาวะการศึกษาแบบนวัตกรรม ยุคใหม่. กรุงเทพฯ: กองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหาร ใน ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลิฟวิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์. (2561). รวมเล่มสารสนเทศ 10 มิถุนายน 2561. [ออนไลน์]. ได้จาก <https://www.ksed.go.th/office/wp-content/uploads/2018/10/รวมเล่ม สารสนเทศ 10 มิถุนายน 2561.pdf>. [สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2562].
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). ปฏิรูปการเรียนรู้การสอนตามเจตนารมณ์ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์. (2542). การสอนสุขศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. (2554). หลักการ ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาณี สุขะนาคินทร์. (2549). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของประชาชน อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนา ท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สุรพล พิมพ์สอน. (2557). กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วารสารครุศาสตร์, 42(3), 56–73.

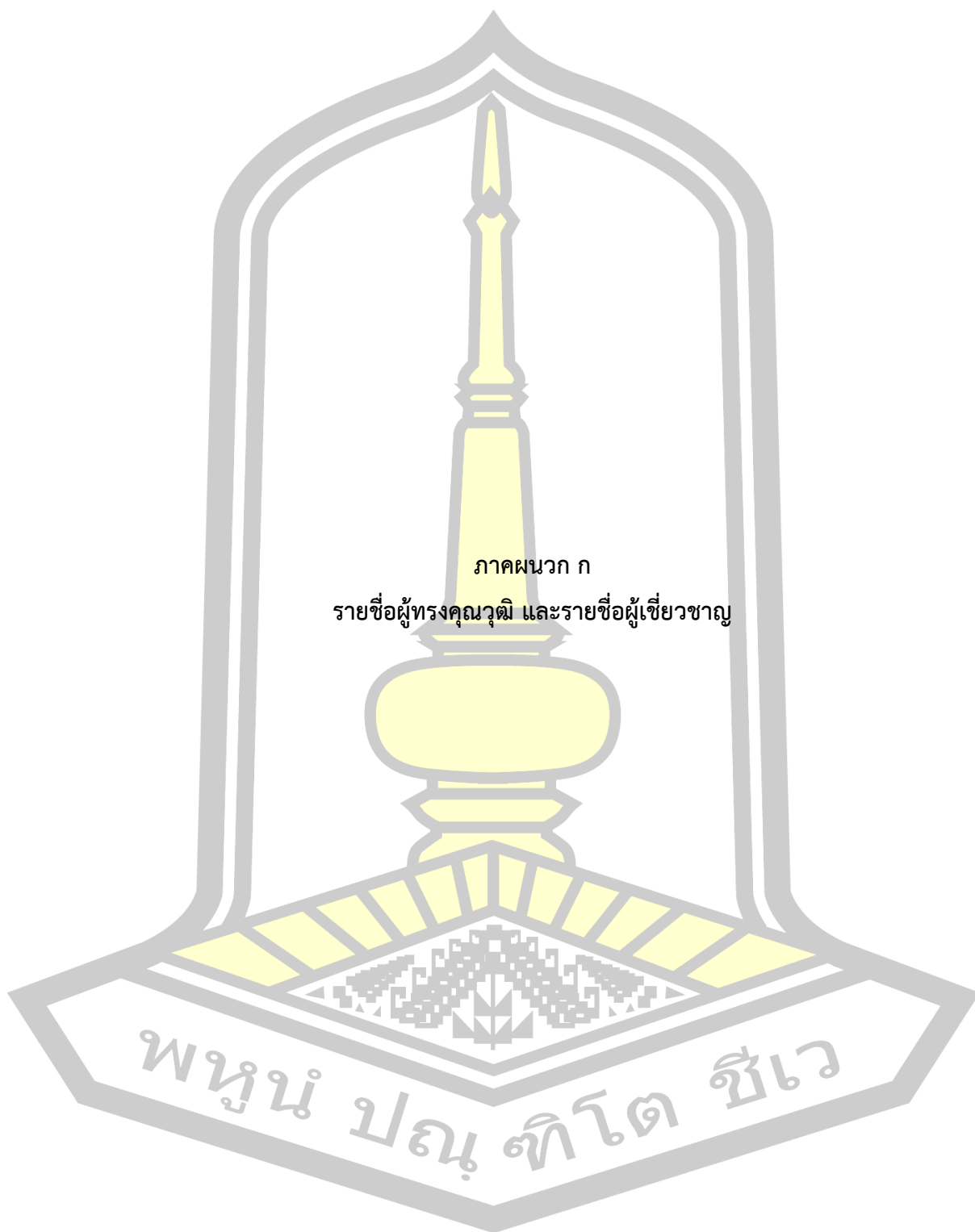
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การประเมินความต้องการจำเป็น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวณี เรวัตโต. (2561). *แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการงานงบประมาณของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อำภา บุญช่วย. (2537). *การบริหารงานวิชาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์. (2556). *หลักบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Craft, R. C. (1989). Community Attitudes Toward Education and Levels of Participation in School Affairs. *Dissertation Abstracts International*, 34(11), 1633-A.
- Denman, S., Pearson, J., Hopkins, D., Wallbanks, C. and Skuriat, V. (1999). The Management and Organization of Health Promotion. a Survey of School Policies in Nottinghamshire. *Health Education Journal*, 58(1), 165–176.
- Donnette, R.J. and Davis, L. G. (1998). *Access to health*. 5th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education* 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Harris, A. M. (1998). School-Community Relationship: A Namibian Case Study. *Dissertation Abstracts International*, 36(3), 1437-A.
- Kar, S. B. (1983). Psychosocial environment: A health promotion model. *International Quarterly of Community Health Education*, 4(4), 311-341.
- Keith, T. (1991). Parent involvement and achievement in high school. *Advances in reading/language research: Literacy through family, community, and school interaction*, 5(1), 125–141.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Leger, L. (1998). Australian Teachers Understandings of the Health Promoting School Concept and the Implication for the Development of School Health. *Promotion International Journal*, 13(3), 223–235.
- Lyon, D. (2002). Editorial. Surveillance studies: Understanding visibility, mobility and the phonetic fix. *Surveillance and Society*, 1(1), 1–7.

- Mitchell J, Palmer S, Booth M, Davies, G. (2000). A Randomized Trial of an to Develop Health Promoting School in Australia: the South Western Sydney Study. *Australia and new zealand journal of public health*, 24(3), 242–246.
- Murray, R. B. and Zentner, J. P. (1993). *Nursing Assessment and Health Promoting Strategies Through the Life Span*. 5th ed. USA: Appleton & Lange.
- Phuphaibul, R., Leucha, Y., Putwattana, P., Nuntawan, C., Tapsart, C., Tachudhong, A. (2005). Health promoting behaviors of Thai adolescents, family health related lifestyles and parent modeling. *Thai Journal of Nursing Research*, 9(1), 28–37.
- Reviere, R., Berkowitz, S., Carter, C.C. and Ferguson, C. G. (1996). *Needs assessment: A creative and practical guide for social scientists*. Washington, D.C.: Taylor & Francis.
- Robbins, L. B., Pender, N. J. and Kazanis, A. S. (2003). Barriers to Physical Activity Perceived by Adolescent Girls. *Journal of Midwifery and Women's Health*, 48(3), 206–212.
- Shechtman, Z., Levy, M. and Leichtentritt, J. (2005). Impact of Life Skills Training on Teachers' Perceived Environment and Self-Efficacy. *The Journal of Educational Research*, 98(3), 144–155.
- Slicker, E. K., Picklesimer, B. K., Guzak, A. K. and Fuller, D. K. (2005). The relationship of parenting style to older adolescent life-skills development in the United States. *Young*, 13(3), 227–245.
- Witkin, B.R. and Altschuld, J. W. (1995). *Planning and Conducting Needs Assessments*. Thousand Osk, CA: Sage Publication. Inc.
- Witkin, B. R. (1984). *Assessing needs in educational and social programs jossy-bass publishers*. San Francisco: Washington London.
- World Health Organization (WHO). (1998). *Health Promotion Glossy*. Geneva: WHO.

ภาคผนวก

พหุมนุ ปณ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

พหุมนั ปณุ ทิโต ชีเว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

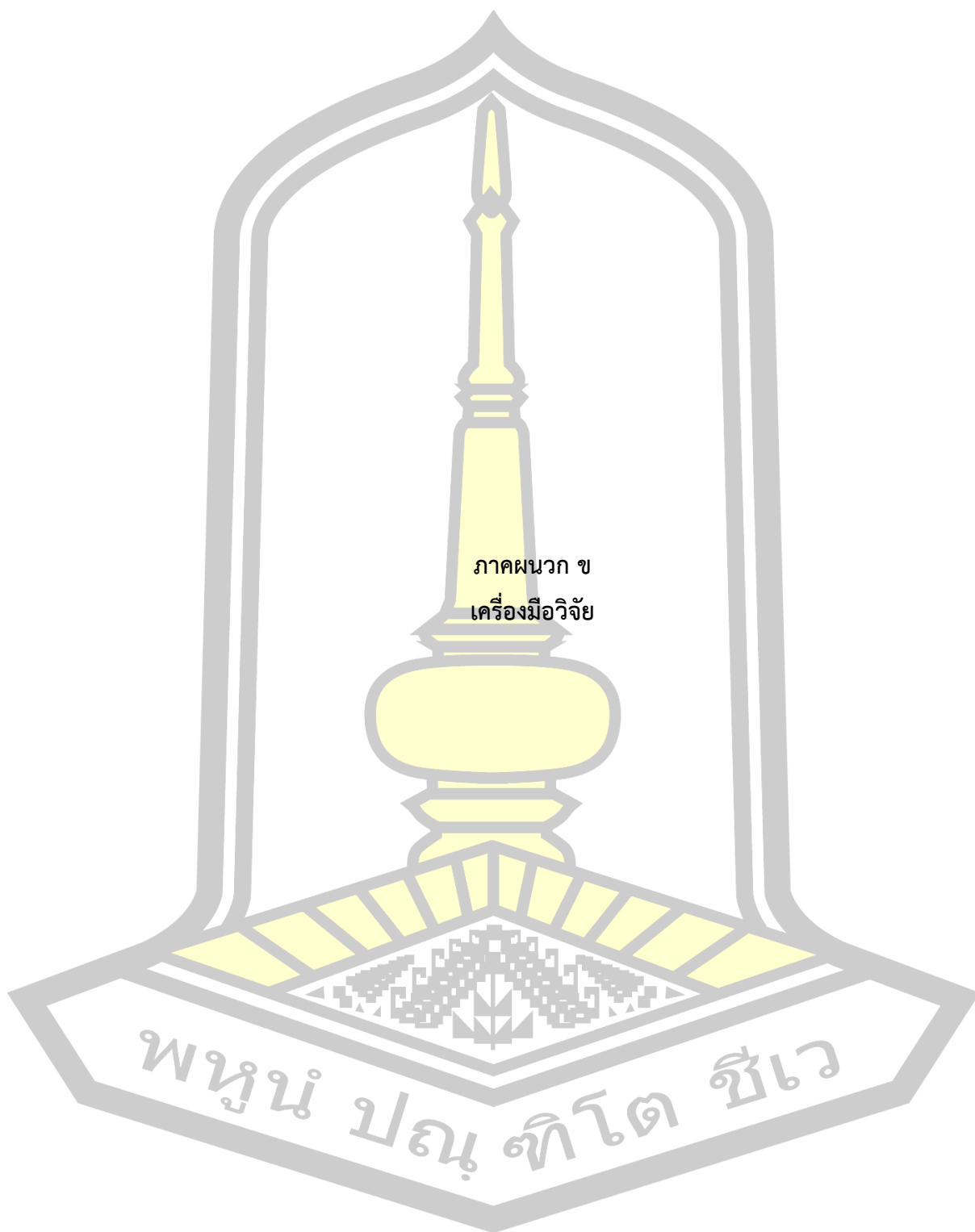
1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์
อาจารย์ผู้สอนสาขา การบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน
อาจารย์ผู้สอนสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร. กฤษกนก ดวงชาทม
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
4. นายเสถียร นามขารี
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนมัธยมวัดธาตุ อำเภอกะทู้ศรีวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
5. นายธนปกรณ์ เกตุวิเศษกุล
ผู้อำนวยการ โรงเรียนบุญมีวิทยา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมร่างการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายใน
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม ธรรมทัตตานนท์ อาจารย์ผู้สอนสาขา การบริหารและ
พัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) การบริหาร
และพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ อาจารย์ผู้สอนสาขา การบริหารและพัฒนา
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) การบริหาร
และพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
3. ดร.ณัฐชา แก้วเนตร วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนา
การศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้าน
การวิจัย
4. นายจักรกฤษ สุวรรณโท ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าสองคอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การบริหาร
และพัฒนาการศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา
5. นางสาวชญาภาญ์ ศรีเนตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเหลื่อมหัวขัว สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การ
บริหารและพัฒนาการศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา
6. นางนุดจนาจ สัพโส วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขา
การบริหารและพัฒนาการศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ครู โรงเรียนจตุรพักตร
พิมานรัชดาภิเษก วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย
7. นายธนปกรณ์ เกตุวิเศษกุล ผู้อำนวยการ โรงเรียนบุญมีวิทยา สังกัดสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา
การศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา

พูน ปณ ติโต ชเว

ภาคผนวก ข
เครื่องมือวิจัย

พหุบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดที่.....

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน

สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำเพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์
 2. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ
 3. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้อย่างตรงตามความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง
 4. ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาครูในการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน ต่อไป
 5. ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของท่านจะถือเป็นความลับ และจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดความเสียหายและมีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด
- ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

(นางสาวเทวีพันธ์ เยาวไสย)

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพส่วนตัวของท่านให้ครบทุกข้อ

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

() ผู้อำนวยการ

() รองผู้อำนวยการ

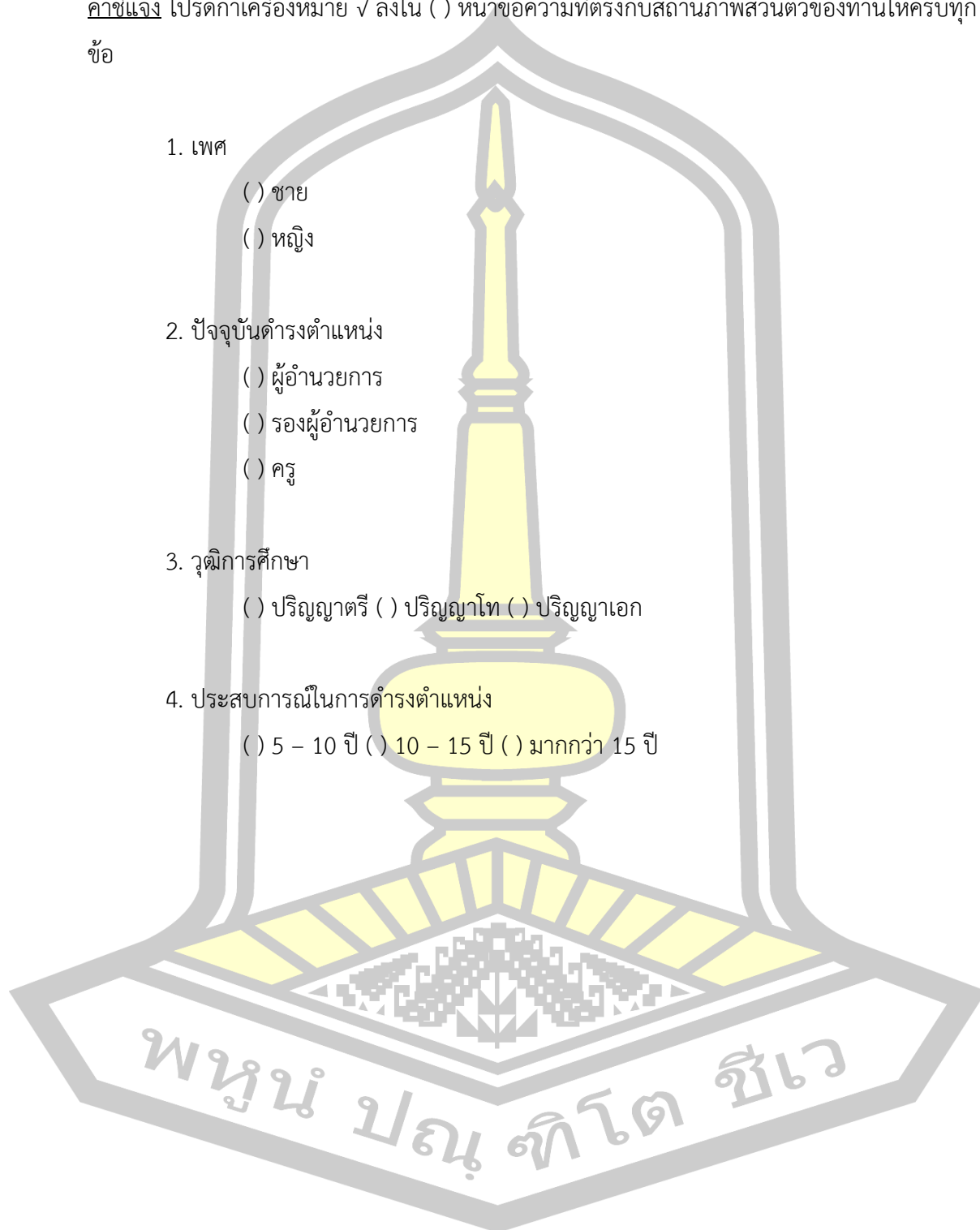
() ครู

3. วุฒิการศึกษา

() ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

() 5 – 10 ปี () 10 – 15 ปี () มากกว่า 15 ปี

ข้อความ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. มีความเป็นประชาสังคม										
6. มีระบบบริการที่ดี										
7. มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน										
8. มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา										
9. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านสุขภาวะในชุมชนและสังคม

สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ที่บูรณาการเข้ากับชุมชน ในการกำหนดแผนงาน การดำเนินงาน การติดตาม และการนำผลการติดตามไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการบูรณาการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

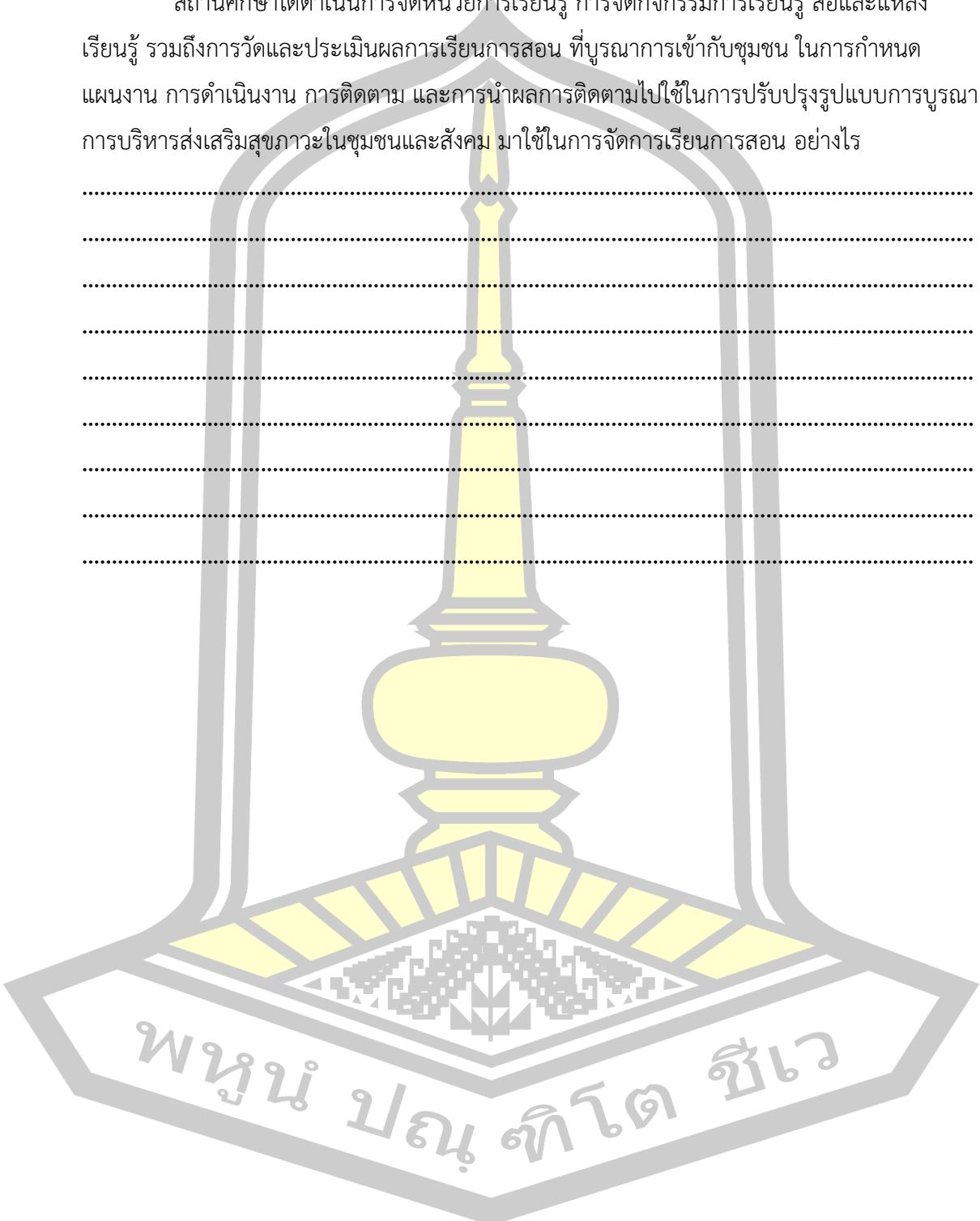
.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ของเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน
สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเพื่อใช้ในการประเมินแนวทางการพัฒนาว่าร่างแนวทางที่ได้จัดทำขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับใด

ผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ตามคำชี้แจงดังต่อไปนี้

1. โปรดพิจารณาทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน เพื่อให้ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ว่าอยู่ในระดับใด
2. โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงตามความเหมาะสมและความเป็นไปได้แต่ละข้อตามความคิดเห็นของท่าน โดยมีรายละเอียดสำหรับความหมายในช่องการตอบแต่ละช่องดังนี้
 - 5 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้มากที่สุด
 - 4 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้มาก
 - 3 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้ปานกลาง
 - 2 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้น้อย
 - 1 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้น้อยที่สุด
3. หากเห็นว่าแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน ควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมแนวทางให้มีความชัดเจนขึ้น กรุณาเขียนข้อมูลลงในข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมแนบท้ายแบบประเมินนี้

นางสาวเทวีพันธ์ เยาวไสย

ผู้วิจัย

พูน ปรณ ทัต ชีเว

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. หลักการและเหตุผล										
2. จุดมุ่งหมาย										
3. การดำเนินงานการบริหารส่งเสริมสุขภาพ ภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์										
3.1 ด้านสุขภาพในโรงเรียน										
3.2 ด้านคนมีสุขภาพ										
3.3 ด้านสุขภาพในสิ่งแวดล้อม										
3.4 ด้านสุขภาพในชุมชนและสังคม										
4. กลไก										
5. เงื่อนไขความสำเร็จ										

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

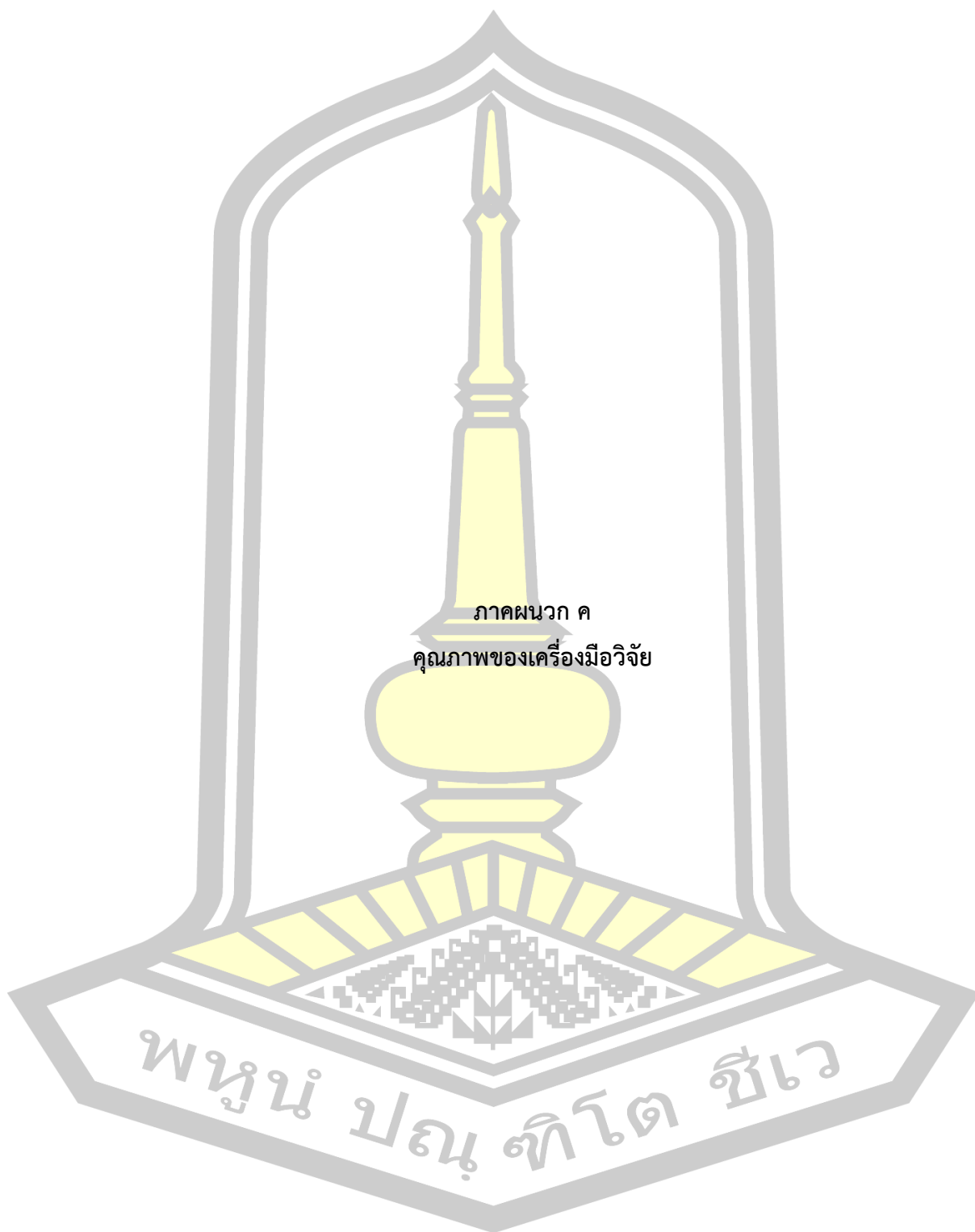
.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
คุณภาพของเครื่องมือวิจัย

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพ
ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายใน
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

การบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ค่า อำนาจ จำแนก (r)	ผล
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่				
	1	2	3	4	5				
ด้านคนมีสุขภาพะ									
1.1 มีทักษะและศักยภาพในการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1	0.78	ใช้ได้
1.2. มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ	1	1	1	1	1	5	1	0.78	ใช้ได้
1.3. ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและคนอื่น	1	1	1	1	1	5	1	0.85	ใช้ได้
1.4. มีคุณธรรมจริยธรรม	1	1	1	1	1	5	1	0.77	ใช้ได้
1.5. มีทัศนคติและค่านิยมในการบริโภค	1	1	1	1	1	5	1	0.78	ใช้ได้
1.6. ปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดี	1	1	1	1	1	5	1	0.77	ใช้ได้
1.7. มีพัฒนาการทางร่างกายที่สมบูรณ์	1	1	1	1	1	5	1	0.85	ใช้ได้
รวมเฉลี่ย							1.00	0.78	ใช้ได้
ด้านสุขภาพะในโรงเรียน									
2.1. มีการบริหารจัดการองค์กร	1	1	1	1	1	5	1	0.76	ใช้ได้
2.2. ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1	0.85	ใช้ได้
2.3. มีสิทธิและความเสมอภาค	1	1	1	1	1	5	1	0.66	ใช้ได้
2.4. มีระบบช่วยเหลือนักเรียน	1	1	1	1	1	5	1	0.90	ใช้ได้
2.5. แสดงออกซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร	1	1	1	1	1	5	1	0.65	ใช้ได้
2.6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความชอบ	1	1	1	1	1	5	1	0.85	ใช้ได้
2.7. มีส่วนร่วมในองค์กร	1	1	1	1	1	5	1	0.85	ใช้ได้
รวมเฉลี่ย							1.00	0.80	ใช้ได้
ด้านสุขภาพะในสิ่งแวดล้อม									
3.1. มีความปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ	1	1	1	1	1	5	1	0.85	ใช้ได้
3.2. ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด	1	1	1	1	1	5	1	0.65	ใช้ได้
3.3. เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่	1	1	1	1	1	5	1	0.86	ใช้ได้

การบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผล
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่				
	1	2	3	4	5				
3.4. ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ	1	1	1	1	1	5	1	0.63	ใช้ได้
3.5. ส่งเสริมสัมพันธภาพและมิตรไมตรีที่ดีในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	0.65	ใช้ได้
3.6. อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูล	1	1	1	1	1	5	1	0.85	ใช้ได้
3.7. มีความสมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ	1	1	1	1	1	5	1	0.85	ใช้ได้
รวมเฉลี่ย							1.00	0.78	ใช้ได้
ด้านสุขภาพในชุมชนและสังคม									
4.1. อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	1	1	1	1	1	5	1	0.73	ใช้ได้
4.2. มีครอบครัวที่อบอุ่น	1	1	1	1	1	5	1	0.88	ใช้ได้
4.3. สังคมมีความยุติธรรม	1	1	1	1	1	5	1	0.85	ใช้ได้
4.4. มีความเสมอภาค	1	1	1	1	1	5	1	0.85	ใช้ได้
4.5. มีความเป็นประชาสังคม	1	1	1	1	1	5	1	0.85	ใช้ได้
4.6. มีระบบบริการที่ดี	1	1	1	1	1	5	1	0.58	ใช้ได้
4.7. มีการคุ้มครองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	1	1	1	1	1	5	1	0.71	ใช้ได้
4.8. มีการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพัฒนา	1	1	1	1	1	5	1	0.71	ใช้ได้
4.9. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	1	1	1	1	1	5	1	0.85	ใช้ได้
รวมเฉลี่ย							1.00	0.78	ใช้ได้
รวมเฉลี่ยทั้งฉบับ							0.99	0.80	ใช้ได้

สรุป ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.54 - 0.94 และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

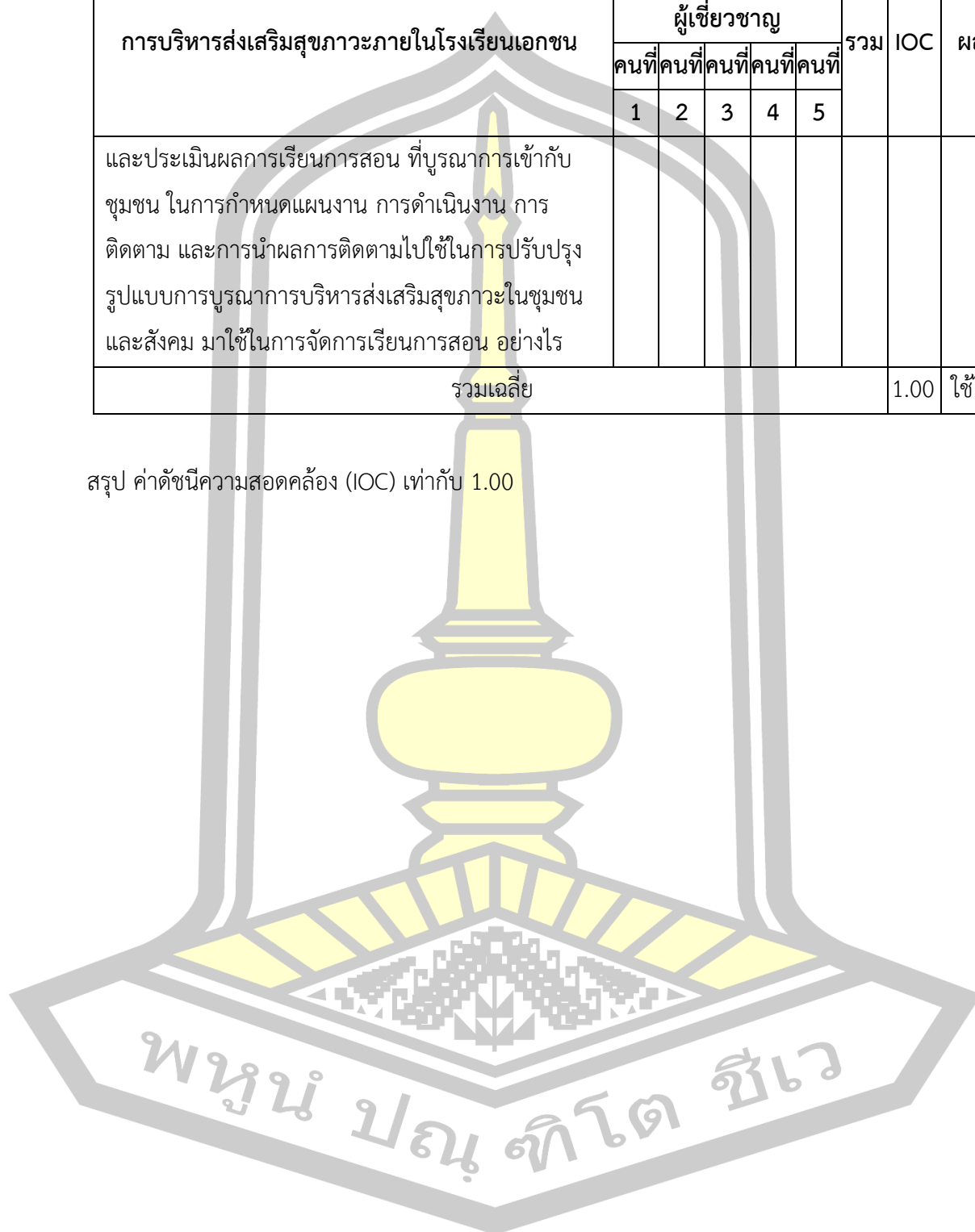
พูน ปรณ ทิโต ชิว

ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการศึกษา
วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ของแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายใน
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

การบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผล
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3	4	5			
1. ด้านสุขภาวะในโรงเรียน สถานศึกษาได้การวางแผน ดำเนินการ ติดตามผล และนำผลการติดตามมาใช้ในการปรับปรุงการพัฒนา บุคลากรได้รับความรู้ด้านสุขภาวะในโรงเรียน โดยการ ฝึกอบรม ประชุม สัมมนา และติดตามผลการนำความรู้ ไปใช้ในการดำรงชีวิต แล้วนำมาขยายผลการปฏิบัติโดย การเผยแพร่ตามสื่อต่าง ๆ อย่างไร	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2. ด้านคนมีสุขภาวะ สถานศึกษาได้มีหลักการอะไรในการบริหารให้คนมีสุข ภาวะในสถานศึกษา เพื่อนำสู่การปฏิบัติงาน กำกับ ติดตามผล และนำผลการดำเนินงานมาพัฒนาการ ทำงาน รวมทั้งการประสานสัมพันธ์กับชุมชนในการ จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมด้านคนมีสุขภาวะอย่างไร	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3. ด้านสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม สุขภาวะในสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย บรรยากาศ ในสถานศึกษา เอื้อต่อการเรียนรู้ในการ จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม และ สอดคล้องกับสภาพสังคม รวมถึงมีการสร้างภูมิคุ้มกัน ใน ตัวที่ต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างไร	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4. ด้านสุขภาวะในชุมชนและสังคม สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดหน่วยการเรียนรู้ การ จัด กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการวัด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

การบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผล
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3	4	5			
และประเมินผลการเรียนการสอน ที่บูรณาการเข้ากับ ชุมชน ในการกำหนดแผนงาน การดำเนินงาน การ ติดตาม และการนำผลการติดตามไปใช้ในการปรับปรุง รูปแบบการบูรณาการบริหารส่งเสริมสุขภาพในชุมชน และสังคม มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน อย่างไร								
รวมเฉลี่ย						1.00	ใช้ได้	

สรุป ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

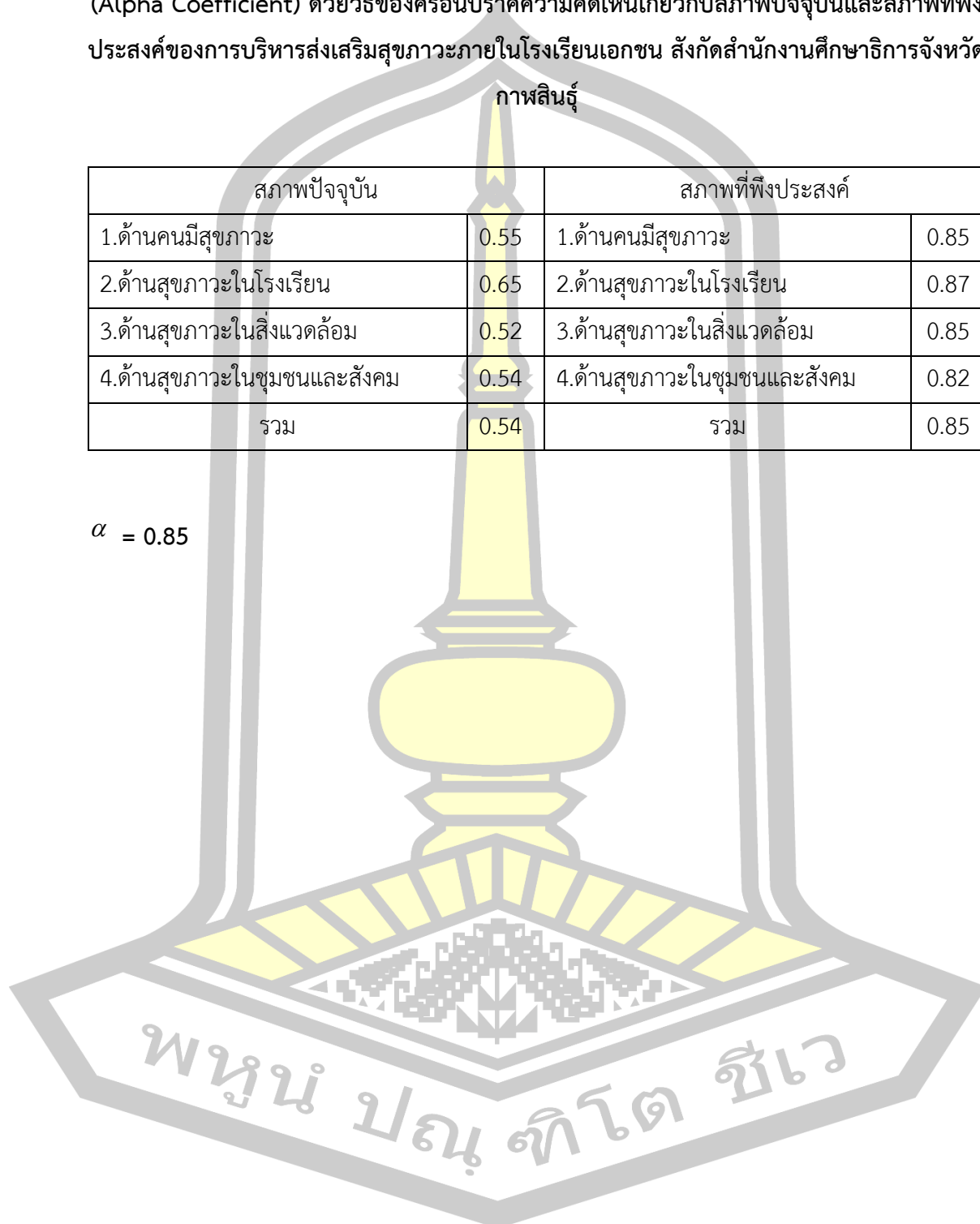

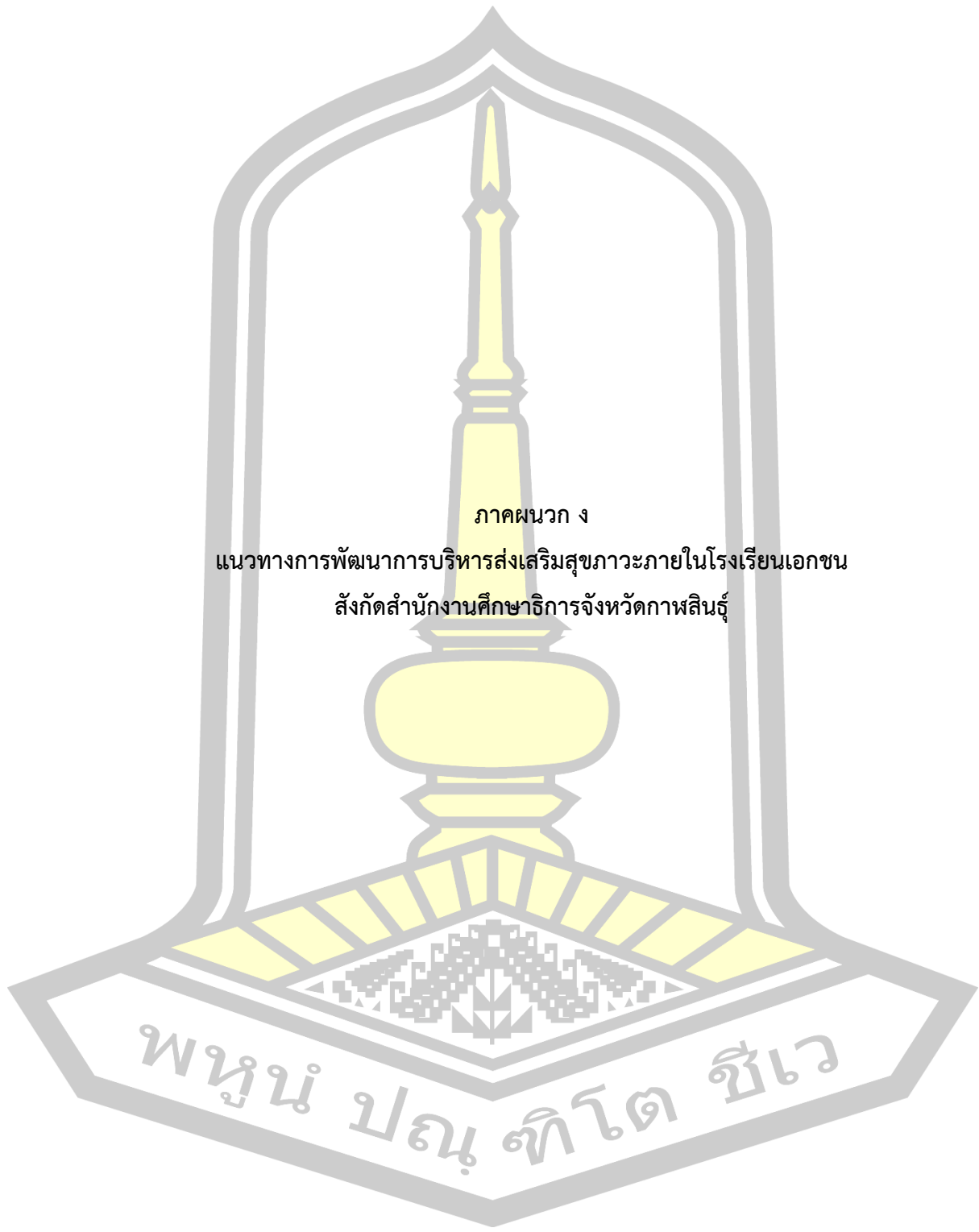
ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้วยวิธีของครอนบราวน์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

ภาพสินธุ์

สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์	
1.ด้านคนมีสุขภาวะ	0.55	1.ด้านคนมีสุขภาวะ	0.85
2.ด้านสุขภาวะในโรงเรียน	0.65	2.ด้านสุขภาวะในโรงเรียน	0.87
3.ด้านสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม	0.52	3.ด้านสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม	0.85
4.ด้านสุขภาวะในชุมชนและสังคม	0.54	4.ด้านสุขภาวะในชุมชนและสังคม	0.82
รวม	0.54	รวม	0.85

$$\alpha = 0.85$$

ภาคผนวก ง

แนวทางการพัฒนาการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน

สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

พหุมนั ปณุ ทิโต ชีเว

แนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

1. หลักการและเหตุผล

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่มีวิสัยทัศน์ ระบบสุขภาพไทยเข้มแข็ง เป็นเอกภาพ เพื่อคนไทยสุขภาพดีสร้างประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีพันธกิจ เสริมสร้าง สนับสนุนและประสานให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน นักวิชาการและภาค ประชาสังคม ในการอภิบาลและพัฒนาระบบสุขภาพไทยให้เข้มแข็ง รองรับกับบริบทของการ เปลี่ยนแปลงในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) เร่งการ เสริมสร้างสุขภาพของคนไทยเชิงรุก ให้มีความสำคัญกับการปฏิรูปด้านสุขภาพ เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัย มีสุขภาพแข็งแรง เร่งรัดพัฒนาระบบการดูแลเด็กให้มีพัฒนาการที่สมวัย เสริมสร้างความร่วมมือใน การดูแลให้เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพเจริญเติบโตเต็มศักยภาพ แข็งแรง พร้อมทั้งจะเรียนรู้ อาหารตามวัย ที่ถูกหลักโภชนาการ เติบโตอย่างมีคุณภาพทุกช่วงวัย มีความฉลาดทางสติปัญญาและอารมณ์ สร้าง ความตระหนักรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ลดปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบด้านสุขภาพ มีความรู้ และทัศนคติที่ถูกต้องด้านสุขภาพ เพื่อให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง และร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อ สุขภาพ ส่งเสริมการออกกำลังกายและการมีสุขภาพที่ดี (กระทรวงสาธารณสุข, 2559) โดยมุ่งเน้นการ พัฒนาคคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ด้วยการสร้างเสริมให้คนมี สุขภาพดี เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผล ต่อสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ในการดูแลสุขภาพ การพัฒนารูปแบบการออก กกำลังกายและโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การใช้มาตรการทางกฎหมายและภาษี ในการ ควบคุมและส่งเสริมอาหาร และผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ การสร้างกลไกในการจัดทำนโยบาย สาธารณะ ที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพที่จะไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพ ดี (พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข, 2545)

สุขภาพหรือสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อความเจริญงอกงามและพัฒนา การทุก ๆ ด้านในตัวบุคคล ถ้าการศึกษาคือความเจริญงอกงามจริง บุคคลจะเจริญงอกงามไม่ได้หาก สุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของเราไม่สมบูรณ์ ไม่ดี หรือมีข้อบกพร่อง ถ้าเด็กมีสุขภาพดี การศึกษา เล่าเรียนก็ย่อมจะดำเนินไปได้ด้วยดี เด็กสามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ไปใช้ให้เป็น ประโยชน์ ได้อย่างสมบูรณ์ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม (สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบุรา นนท์, 2542) การพัฒนาประเทศจะดีหรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับสุขภาพหรือสุขภาพที่ดีของคนใน ประเทศเป็นสำคัญ ประเทศที่ประชากรมีสุขภาพดี มีสติปัญญา มีคุณธรรม มีความสามารถในการ ทำงาน ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนกัน ย่อมมีความสงบสุข

และเมื่อบุคคล ในชาติมีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม ย่อมมีความสามารถในการเรียนรู้ และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ได้ดี อันจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศชาติได้ (เอม อัจฉา วัฒนบูรานนท์, 2556)

โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความรู้ เจตคติและพฤติกรรมทุกด้านแก่เด็ก ดังนั้น โรงเรียน จึงเป็นสถานที่ที่สำคัญมากต่อการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิด การเรียนรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้องและมีสุขนิสัยที่ดีติดตัวไป จนถึงวัยผู้ใหญ่ (กรมอนามัย, 2553) การ พัฒนาศักยภาพของคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ต้องเริ่มที่การเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตั้งแต่เด็ก ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะของการมีความรู้ ความสามารถในการทำงาน หรือดำรงชีวิตได้อย่างเป็นปกติ สุข มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจด้วยนั้น ต้องดำเนินการพัฒนาองค์ประกอบ การศึกษากับสุขภาพควบคู่กันไป โดยเริ่มจากวัยเด็ก อันเป็นวัยพื้นฐานของการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ที่มีศักยภาพและคุณภาพได้อย่างแท้จริง และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งจาก ทางบ้าน โรงเรียน ชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานที่มีคุณภาพ (วารสารณ์ บุญเชียง, 2556)

การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีความสุข จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น เมื่อเด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ดำรงชีวิตอย่างคนที่มี ประสิทธิภาพ ดำรงชีวิตอย่างคนที่คิดถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วน ตน เป็นคนที่มีความสุขในการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นคนที่มีความสุขที่จะทำประโยชน์ให้กับ ประเทศชาติ (ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2557) เป้าหมายการพัฒนาสุขภาพในโรงเรียน สามารถจำแนกสุขภาพ ภาวะที่เป็นเป้าหมายได้ 4 ด้าน คือ คนมีสุขภาพ โรงเรียนมีสุขภาพ สิ่งแวดล้อมมีสุขภาพ และ ชุมชน/สังคมมีสุขภาพ ซึ่งองค์ความรู้ที่พบว่า สุขภาวะในโรงเรียนเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของคน ในสังคมไม่เฉพาะครูหรือเด็กนักเรียนเท่านั้น (ประวิตร เอรารวรรณ์, 2547) โดยการเป็นคนที่มีสุขภาพ โดยสุขภาพที่ดี ทำให้คนผู้นั้นสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ ซึ่งปกติคนเรามักจะมองไม่เห็นคุณค่ากัน นึก แต่จะมองเห็นคุณค่าก็ต่อเมื่อตนเองได้สูญเสียสุขภาพนั้นไปแล้ว (จิราภรณ์ จำปาจันทร์, 2555) ส่วนโรงเรียนมีสุขภาพ มีความสำคัญในการแก้ปัญหาการศึกษา เพราะปัจจุบันความสามารถในการ แข่งขันของประเทศและคุณภาพเด็กและเยาวชนไทยมีแนวโน้มลดน้อยลงต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเกิดจาก ความล้มเหลวของระบบการศึกษาไทย จากปัญหานี้หลายภาคส่วน ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนา เด็กและเยาวชนของประเทศ โดยร่วมดำเนินการผ่าน “โรงเรียน” ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์ที่มี ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเยาวชนในวัยเรียนส่วนมากอยู่ในระบบโรงเรียน จึงมีความจำเป็นต้อง เสริมสร้างศักยภาพ และพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการ และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มี คุณภาพได้ และระบบการศึกษาสร้างสุขผ่าน “โรงเรียนสุขภาพ” คือ ทางเลือกที่สำคัญในการแก้ไข ปัญหาการศึกษาของเยาวชนไทยในเวลานี้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560) นอกจากนี้การจัดสิ่งแวดล้อมที่มีสุขภาพ ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของคน การจัดสุขภาพสิ่งแวดล้อม

ที่ดี ย่อมส่งผลต่อทุกชีวิตที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น ดังนั้น จึงควรหมั่นดูแลรักษาและบริหารจัดการสุขภาพในสิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาด สะดวก ปลอดภัยจัดสภาพบรรยากาศให้มีความร่มรื่น และส่งเสริมการเรียนรู้ (ธีระ วรรณรัตน์ และคณะ, 2560) และชุมชน/สังคมมีสุขภาพดี อันเนื่องมาจากว่าชุมชนแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกันในเรื่องของลักษณะสภาพแวดล้อม และวิถีการดำรงชีวิตของผู้คนก็ตาม แต่ทุกชุมชนก็สามารถเป็นชุมชนสุขภาพดีได้ตามศักยภาพของตน โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคเป็นสำคัญ ก่อนที่จะทำความเข้าใจเรื่องความสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคในชุมชน ควรทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนที่มีสุขภาพดี (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560)

โรงเรียนสุขภาพ มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน พัฒนาการศึกษที่สามารถรับมือความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพ และพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการ และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสุขภาพแก่ผู้เรียนได้ กล่าวคือ โรงเรียนต้องมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุขภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุขและชุมชนเป็นสุข โดยการปรับสภาพแวดล้อม ลดปัจจัยเสี่ยงจัดโครงสร้าง และระบบต่าง ๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อมครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียนทั้ง ด้านกาย ใจ สังคม จิตวิญญาณและปัญญา โดยให้อิสระโรงเรียนได้คิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากหน้างานของตนเองจนเป็นวิถีโรงเรียน สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียนตัวเองตามบริบทแต่ละโรงเรียน (กัมพล เจริญรักษ์, 2558)

จากผลการประเมินโรงเรียนสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สุขภาพทางกายอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การเจริญเติบโตทางร่างกายอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทำให้เกิดผลกระทบกับตัวนักเรียนทั้งด้าน การเรียน สุขภาพอนามัย ถ้าเด็กมีสุขภาพดี การศึกษาเล่าเรียนก็ย่อมจะดำเนินไปได้ด้วยดี เด็กสามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ได้อย่างสมบูรณ์ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีความสุข จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น เมื่อเด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพ ดำรงชีวิตอย่างคนที่คิดถึงประโยชน์ของสังคม และประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เป็นคนที่มีความสุขในการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นคนที่มีความสุขที่จะทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติ สาเหตุของสุขภาพทางกายของเด็กต่ำมีสาเหตุเนื่องมาจาก ครูผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้ ทักษะและความเข้าใจในการบริหารส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอีกทั้งโรงเรียนยังขาดการส่งเสริมด้านสุขภาพในโรงเรียนอีกด้วย

2. จุดมุ่งหมาย

2.1 เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน โดยมุ่งศึกษาในกลุ่มภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 เพื่อให้ได้แนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

3. วิธีการพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน

3.1 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
3.1.1. ขั้นการวางแผน (Plan)	<ol style="list-style-type: none"> 1. แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาร่วมเป็นคณะกรรมการในการบริหารงานภายในสถานศึกษา 2. แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดกิจกรรมที่ผู้เรียนชอบ 3. แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษา
3.1.2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล โดยเน้นความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ 2. จัดกิจกรรมภายในโรงเรียนโดยเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 3. ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสในการปฏิบัติกิจกรรมภายในโรงเรียน 4. สร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อย่างเป็นกัลยาณมิตร 5. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่มั่นคง เน้นการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผล 6. ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาความรู้ 7. จัดกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอน	วิธีการ
3.1.3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 2. จัดให้มีการติดตามผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
3.1.4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. จัดทำสรุปผลการจัดกิจกรรม รายงานผู้เกี่ยวข้อง 2. ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

3.2 ด้านคนมีสุขภาพะ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
3.2.1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. สถานศึกษาวางแผนการพัฒนายอย่างเป็นระบบ 2. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ดูแล และประเมินการปฏิบัติงาน
3.2.2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการใช้ทักษะและพัฒนา ศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน 2. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการคิดวิเคราะห์ และแยกแยะ 3. จัดกิจกรรมสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการปรับตัวของผู้เรียนให้เข้ากับ สิ่งแวดล้อม 4. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมให้กับผู้เรียน 5. จัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน 6. บูรณาการการเรียนการสอนในการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพะที่ดี 7. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่ดี 8. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 9. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและศักยภาพของตนเอง 10. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างคุณธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา 11. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองร่วมจัดการเรียนการสอน

ขั้นตอน	วิธีการ
	12. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม
3.2.3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ดูแล และประเมินผลการปฏิบัติงาน 2. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมข้อเสนอแนะ 3. นำเสนอรายงานและข้อเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา
3.2.4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. ผู้บริหารสถานศึกษา ประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางปรับปรุงการทำงาน 2. นำเสนอวิธีปรับปรุงการทำงาน จากผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น 3. ปฏิบัติงานตามแผนงาน

3.3 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
3.3.1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. สถานศึกษามีการวางแผนงานการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ 2. สถานศึกษามีแนวทางการปฏิบัติให้บุคลากรใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด 3. วางแนวทางและส่งเสริมให้บุคลากรการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า 4. วางแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากร
3.3.2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. สถานศึกษาร่วมกับชุมชนดำเนินการจัดระบบความปลอดภัยและการจัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อสุขภาพ 2. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ 3. จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในเขตพื้นที่ 4. จัดให้มีการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสม 5. จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีความสมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ 6. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติ 7. พัฒนาครูเป็นต้นแบบที่ดีทั้งกายวาจาและใจ
3.3.3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. แต่งตั้งคณะทำงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน 2. จัดทำรายงานการติดตามผลการปฏิบัติงาน 3. นำเสนอรายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษา

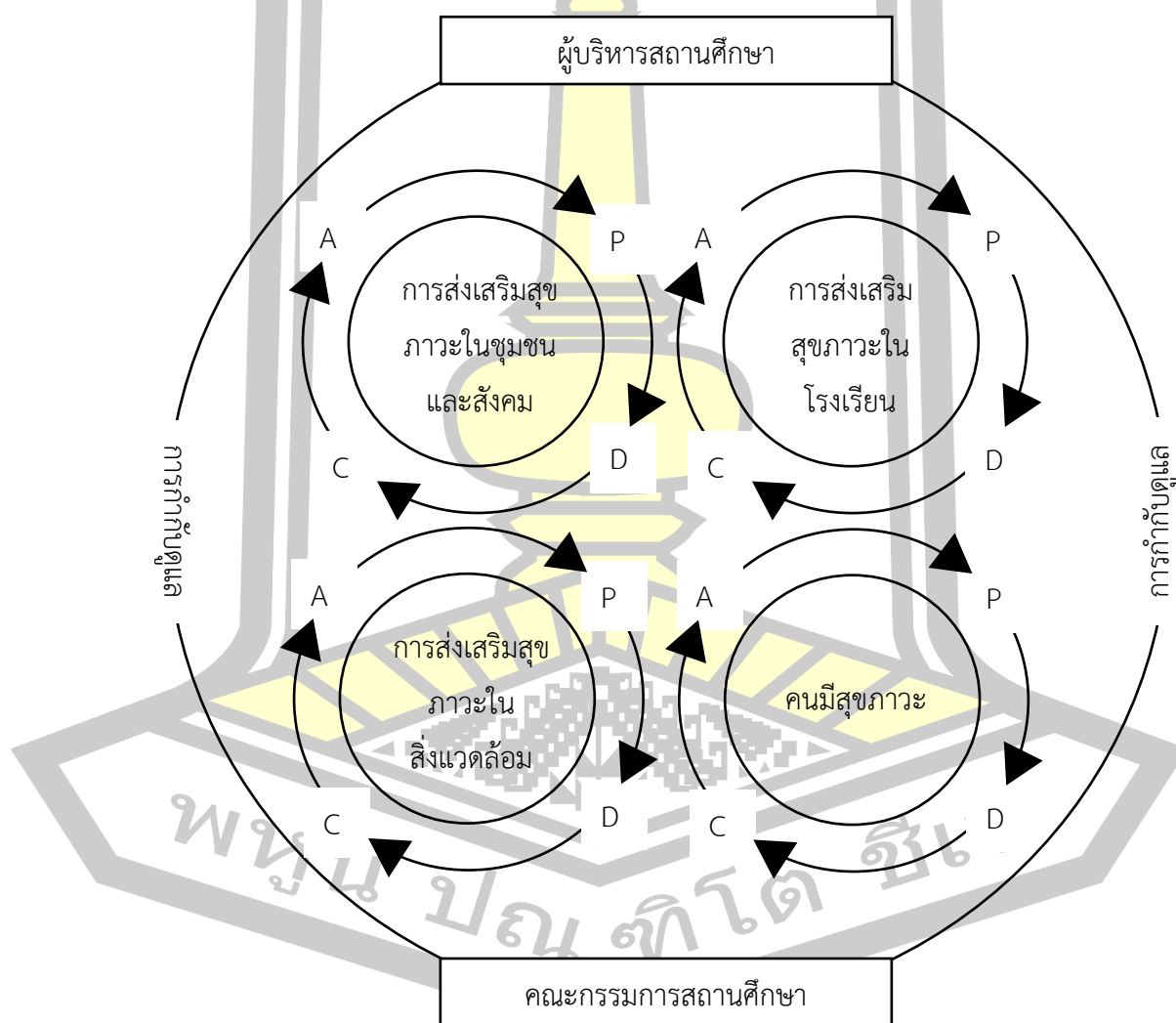
ขั้นตอน	วิธีการ
3.3.4. ขั้นการปรับปรุง ดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชุมเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน 2. เสนอแนวทางการแก้ไขในการทำงาน 3. ปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนด

3.4 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
3.4.1. ขั้นการวางแผน (Plan)	<ol style="list-style-type: none"> 1. วางแผนระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 2. วางระบบการช่วยเหลือกันของผู้เรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา 3. แต่งตั้งบุคลากรในชุมชนเพื่อร่วมดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียน 4. จัดระบบบริหารงานให้ผู้เรียนเกิดความเสมอภาคในการเรียนรู้ และการปฏิบัติตน
3.4.2. ขั้นการปฏิบัติตาม แผน (Do)	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้เรียน และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน 2. ปฏิบัติกับนักเรียนทุกคนด้วยความเป็นธรรม 3. นำระบบประชาธิปไตยมาใช้ในห้องเรียน และโรงเรียน รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน 4. จัดระบบบริการที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนให้มากที่สุด 5. ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา 6. จัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปลูกฝังจิตสำนึก 7. ส่งเสริม จัดกิจกรรมให้ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านได้จัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียน 8. ส่งเสริม จัดกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองร่วมจัดกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อการสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน 9. จัดกิจกรรมรับฟังปัญหา และการจัดแสดงผลงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนในแต่ละปีการศึกษา
3.4.3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	<ol style="list-style-type: none"> 1. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงาน 2. รายงานผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ อย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอน	วิธีการ
	3. เสนอรายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษา
3.4.4. ขั้นการปรับปรุง ดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. ผู้บริหารประชุมผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนการปรับปรุงแก้ไขการ ปฏิบัติงาน 2. นำผลการปฏิบัติงานมาใช้ในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงาน 3. ปฏิบัติงานตามแนวทางที่กำหนด

4. กลไก

ผู้วิจัยได้จัดทำกลไกการบริหารส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้การกำกับดูแลโดยผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และใช้หลักการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA ในดำเนินการบริหารส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน มีแนวปฏิบัติ คือ

4.1.1 ขั้นการวางแผน (Plan) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาร่วมเป็นคณะกรรมการในการบริหารงานภายในสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดกิจกรรมที่ผู้เรียนชอบ รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษา

4.1.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล โดยเน้นความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสในการปฏิบัติกิจกรรมภายในโรงเรียน สร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่มั่นคง เน้นการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผล ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาความรู้ จัดกิจกรรมด้านการมีคุณธรรมกำกับใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นคนมีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง

4.1.3 ขั้นการตรวจสอบ (Check) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยจัดให้มีการติดตามผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

4.1.4 ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ จัดทำสรุปผลการจัดกิจกรรม รายงานผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

4.2 ด้านคนมีสุขภาพ มีแนวปฏิบัติ คือ

4.2.1 ขั้นการวางแผน (Plan) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ สถานศึกษาวางแผนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ดูแล และประเมินการปฏิบัติงาน

4.2.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการใช้ทักษะและพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการคิดวิเคราะห์และแยกแยะ จัดกิจกรรมสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการปรับตัวของผู้เรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมคุณธรรมให้กับผู้เรียน จัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของตน บูรณาการการเรียนการสอนในการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพที่ดี ส่งเสริมการพัฒนาการ

ทางร่างกายและสติปัญญาที่ดี นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและศักยภาพของตนเอง จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างคุณธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา ส่งเสริมให้ผู้ปกครองร่วมจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม

4.2.3 ขั้นการตรวจสอบ (Check) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแล และประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมข้อเสนอแนะ และนำเสนอรายงานและข้อเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา

4.2.4 ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางปรับปรุงการทำงาน นำเสนอวิธีปรับปรุงการทำงาน จากผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น และปฏิบัติงานตามแผนงาน

4.3 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในสิ่งแวดล้อม มีแนวปฏิบัติ คือ

4.3.1 ขั้นการวางแผน (Plan) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ สถานศึกษามีการวางแผนงาน การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ มีแนวทางการปฏิบัติให้บุคลากรใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด วางแนวทางและส่งเสริมให้บุคลากรการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และวางแผนปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากร

4.3.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ สถานศึกษาร่วมกับชุมชน ดำเนินการจัดระบบความปลอดภัยและการจัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อสุขภาพ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในเขตพื้นที่ จัดให้มีการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสม จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีความสมดุลทั้งกายภาพ และชีวภาพ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติและพัฒนาครูเป็นต้นแบบที่ดีทั้งกายวาจาและใจ

4.3.3 ขั้นการตรวจสอบ (Check) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ แต่งตั้งคณะทำงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดทำรายงานการติดตามผลการปฏิบัติงาน และนำเสนอรายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษา

4.3.4 ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ จัดประชุมเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน เสนอแนวทางการแก้ไขในการทำงาน และปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนด

4.4 ด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและสังคม มีแนวปฏิบัติ คือ

4.4.1 ขั้นการวางแผน (Plan) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ วางแผนระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ วางระบบการช่วยเหลือกันของผู้เรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา แต่งตั้ง

บุคลากรในชุมชนเพื่อร่วมดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียน และจัดระบบบริหารงานให้ผู้เรียนเกิดความเสมอภาคในการเรียนรู้ และการปฏิบัติตน

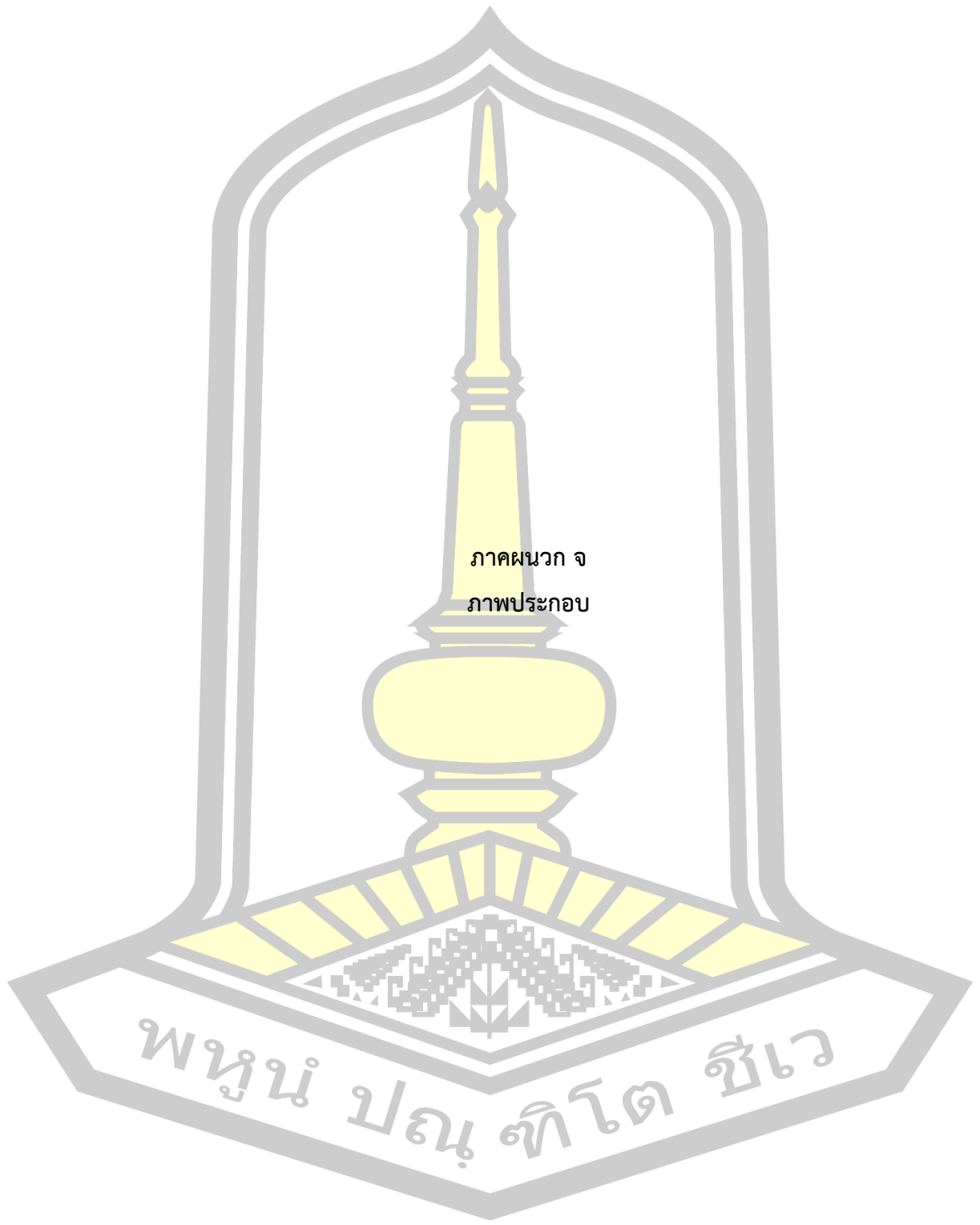
4.4.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้เรียน และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน ปฏิบัติกับนักเรียนทุกคนด้วยความเป็นธรรม นำระบบประชาธิปไตยมาใช้ในห้องเรียน และโรงเรียน รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน จัดระบบบริการที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนให้มากที่สุด ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา จัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปลูกฝังจิตสำนึก ส่งเสริม จัดกิจกรรมให้ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านได้จัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ส่งเสริม จัดกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองร่วมจัดกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อการสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน และจัดกิจกรรมรับฟังปัญหา และการจัดแสดงผลงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนในแต่ละปีการศึกษา

4.4.3 ขั้นการตรวจสอบ (Check) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ อย่างต่อเนื่อง และเสนอรายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษา

4.4.4 ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ผู้บริหาร ประชุมผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน นำผลการปฏิบัติงานมาใช้ในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานตามแนวทางที่กำหนด

5. เงื่อนไขความสำเร็จ

- 5.1 ผู้บริหารนำแนวทางในการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชนไปใช้อย่างจริงจัง
- 5.2 ครู และบุคลากรทางการศึกษา ต้องเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด โดยต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและทักษะการปฏิบัติงานตามภารกิจ รวมทั้งทักษะการทำงานเป็นทีม ในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน
- 5.3 คณะกรรมการสถานศึกษา ต้องมีส่วนร่วมในการติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติงาน
- 5.4 โรงเรียนกำหนดเป้าหมายผลผลิต ผลลัพธ์ในการพัฒนาการบริหารส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเอกชน
- 5.5 มีการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานสุขภาวะในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
- 5.6 ใช้กระบวนการ PLC เพื่อปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ภาคผนวก จ
ภาพประกอบ

พหุ ประจักษ์ ชัยเว

ศึกษา Best Practice

โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

สัมภาษณ์ ดร.วรกิจฎาพิไล แกระหัน
ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี

ศึกษา Best Practice
โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

สัมภาษณ์ ดร.กัมพล เจริญรักษ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรย

ศึกษา Best Practice
โรงเรียนหนองอิ้อท้อยหวายขมิ้นวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

สัมภาษณ์ นางจิรนนท์ แก้วจันทา
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านอิ้อท้อยหวายขมิ้น
และสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอน

Focus Group Discussion
เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 ณ ห้องประชุมอาเซียน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กิจกรรมการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

กิจกรรมการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวเทวีพันธ์ เยาวไสย
วันเกิด	วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	เขตราชเทวี จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 3 หมู่ที่ 2 ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบุญมีวิทยา ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2544 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2547 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2551 ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ. 2558 ประกาศนียบัตรบัณฑิต (ป.บัณฑิต) สาขาวิชาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ. 2563 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนัน ปณฺ ทิโต ชีเว